የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ፌደራል ነጋሪት ጋዜጣ

JAMHUURIYADA DIMUQURAADIGA FEDERAALKA ITOOBIYA

JARAAIDKA FAAFINTA RASMIGA EE FEDERAALKA

ሃያ ሦስተኛ ዓመት ቁጥር ፯
አዲስ አበባ ታህሳስ ፲፬ ቀን ፳፻፲፮ ዓ.ም

በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጠባቂነት የወጣ

Sanadka 23aad Tirsi. 7
ADDIS ABABA 23kii Disember, 2016

አዋጅ ቁጥር ፱፻፹፭/፳፻፲፮ ዓ.ም

የኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ…………ገጽ ፱ሺ፬፻፴፮

Bayaan Tirsi. 985/2016

Bayaanka Ururrada Iskaashatooyinka……Page 9436

አ ዋጅ ቁጥር አ ዋጅ ቁጥር,-.//12፱ ዓ ም.

ስ ለ ኅብረ ት ሥራ ኅብረ ት ሥራ ማህበ ራት ማህበ ራት የወጣ አዋጅ

ተመሳሳይ ፍላጎት ባላቸው ሰዎች መካከል በፈቃደኝነት ላይ የተመሰረተ ኅብረት በመፍጠር ገንዘብን፣ ዕውቀትን፣ ንብረትንና ጉልበትን በማስተባበር የኢኮኖሚ፣ የማኅበራዊ፣ የባህላዊና ሌሎች የጋራ ፍላጎቶችን በማሟላት እርስ በርስ መደጋገፍንና ቁጠባን የሚፈጥሩ የኅብረት ሥራ ማህበራትን ማቋቋም እና መምራት አስፈላጊ በመሆኑ፤

ኅብረት ሥራ ማህበራት በገጠር እና በከተማ ምርትና ምርታማነትን በማሳደግ፣ በአባላት ምርት ላይ ዕሴት በመጨመር፣ የግብይት እና የፋይናንስ ትስስር በመፍጠር፣ አላስፈላጊ የገበያ ሰንሰለትን በማሳጠር፣ በሃገር ውስጥ እና በአለም አቀፍ ደረጃ ተወዳዳሪ በመሆን ለዜጎች የሥራ ዕድልን በመፍጠር በሀገሪቷ ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ ዕድገት ውስጥ የራሳቸውን አስተዋጽኦ ለማበርከት በአንድ ወጥ ሃገራዊ፤

የኅብረት ሥራ ማህበር አዋጅ በመመራት በሕገ መንግስታችን አንድ የኢኮኖሚ ማህበረሰብ ለመፍጠር የተቀመጠውን ዓላማ ለማሳካት ምቹ ሁኔታን መፍጠር በማስፈለጉ፤

የኅብረት ሥራ ማህበራት የሚከተሏቸውን መሠረታዊ መርሆዎችና ልዩ ባህሪ እንደጠበቁ በነፃ ገበያ ኢኮኖሚ ሥርዓት ውስጥ ተገቢውን ሚና እንዲጫወቱ ማድረግ በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ ፶ ፭(፮) መሰረት የሚከተለው ታውጇል፡-

BAYAAN TIRSI. 985/2016

BAYAANKA URURRADA ISKAASHA-TOOYINKA

MAADAAMA, ay lagama maarmaan noqotay in dadka dan-wadaagta ah loo aasaaso nidaam iyo ururro iskaashato iyaga oo si iskood ah iskugu darsanaya lacagahooda, aqoontooda, maalkooda (khayraadkooda) iyo cududdooda si ay u daboolaan baahiyahooda ay ka siman yihiin ee dhaqaale, bulsho iyo dhaqan iyo [sidoo kale] yidid iilooyinkooda kale taas oo u saamaxi doonta in ay is garabsadaan oo ay abuurtaan kayd hantiyeed.

MAADAAMA, ururrada iskaashatooyinka looga baahanyahay in ay qayb ka noqdaan dhaqaalaha iyo horumarinta bulsheed ee dalka, in ay noqdaan kuwo leh awood ay kaga tartami karaan suuqyada heer dal iyo heer caalami, in ay abuuraan fursado shaqo iyaga oo kaalin ka geysanaya waxsoosaarka iyo kor u qaadista heerka waxsoosaarka miyi iyo magaalaba, dheef-kordhinta/qiimo kordhinta waxasoosaarka xubnaha, abuurista isku xidhka maaliyayeed iyo suuqa, yaraynta/gaabinta silsiladdaha xidhiidhka suuqyada ee aan loo baahnayn, hab wax wartar u leh joogtaynta hal dhaqaale bulsheed si waafaqsan dastuurkeena, iyada oo la raacayo bayaan midaynaya [qaab-dhismeedka] urrada iskaashatooyinka.

MAADAAMA, ay lagama maarmaan tahay in ururrada iskaashatooyinku door wada jir ah ka ciyaaraan nidaamka dhaqaalaha suuqa xorta ah iyaga oo raacaya mabaadii'dooda iyo sifooyinkooda gaarka ah.

MAADAAMA, ay lagama maarmaan tahay in la aasaaso lana xoojiyo ururro iskaashato oo

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

፩. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ የ ኅ "ብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር ፱ ፻ ፹ ፭/ ፪ሺ፱ ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

፪. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

፩/ "የኅብረት ሥራ ማህበር" ማለት ሰዎች ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ፣ ባህላዊና ሌሎች የጋራ ፍላጎቶቻቸውን ለማሟላት እና በተናጠል ሊፈቱ ያልቻሏቸውን ችግሮች በጋራ ለማቃለል ተመሳሳይ ዓላማ ያላቸው ሰዎች በፈቃደኝነት የሚያቋቁሙት፣ በጋራ ባለቤትነት የሚያስተዳድሩት፣ በኅብረት ሥራ ማህበራት መርህ መሠረት የሚመሩትና ዴሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ የሚቆጣጠሩት ራሱን የቻለ ሕጋዊ ሰውነት ያለው የኅብረት ሥራ ማህበር ነ ው፤

፪/ "መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር" ማለት የጋራ ፍላጎት እና ዓላማ ባላቸው ግለሰቦች በዚህ አዋጅ በተወሰነው አነስተኛው የአባላት መነሻ ቁጥር መሠረት ለማምረት፣ አገልግሎት ለመስጠት ወይም ሁለቱንም ለማከናወን የሚቋቋም የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤

፫/ "የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬን" ማለት ተመሣሣይ ዓላማ ባላቸው መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት በዚህ አዋጅ በተወሰነው አነስተኛው የአባላት መነሻ ቁጥር መሠረት ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት በላይ የሆነ የማምረት፣ አገልግሎት የመስጠት ወይም ሁለቱንም የማከናወን ተግባር ለመፈፀም ሚቋቋም ሁለተኛ ደረጃ የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤

ay hagistooda iyo maamulkoodaba leeyihiin xubno wada jira sidoo kalena la sugo xuquuqahooda, mulkiilayaashooda iyo faa'iidooyinka ay ka helayaan.

MAADAAMA, ay lagama maarmaan tahay in dalka la wada gaadhsiiyo qawaaniinta aasaaska ururrada iskaashatooyinka iyada oo laga guurayo qawaaniinta aasaaska ururrada iskaashatooyinka ee hadda jira, si loo hanto yoolka ururrada iskaashatooyinka.

HADDABA, SIDAA DARTEED, iyada oo la raacayo qodobka 55 (6) ee Dastuurka Jamhuuriyada Federal Dimoqraadiga Ethiopia, waxa halkan lagu bayaaminaya sidan soo socota:

QAYBTA KOOWAAD

GUUD AHAAN

1. **Ciwaan Gaaban**

   Bayaankan waxa loo tix-raacayaa sidan "Bayaanka Ururrada Iskashatooyinka Tirsi. 985/2016"

2. **Qeexid**

   Bayaankan dhexdiisa, haddii aanu micnaha nuxurku u baahan si ka duwan, weedhahan soo socda waxa loola jeedaa:

1/ "**Urur iskaashato**" macnihiisu waa urur madax banaan oo leh jiritaan sharci kaas oo ay si dimoqraadiya u maamulaan shaqsiyaad u shuraakoobay si iskood ah si ay iskaga kaashadaan baahiyahooda dhaqan-dhaqaale, iyo bulsheed ee aanay iskaga kaafiyi karayn si keli keli

፬/ “የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን” ማለትተመሣሣይ ዓላማ ባላቸው የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬኖች በዚህ አዋጅ በተወሰነው አነስተኛው የአባላት መነሻ ቁጥር መሠረት ከኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬኖች በላይ የሆነ የማምረት፣አገልግሎት የመስጠት ወይም ሁለቱንም የማከናወን ተግባር ለመፈፀም የሚቋቋም ሦስተኛ ደረጃ የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤

፭/ “የኅብረት ሥራ ማህበራት ሊግ” ማለት በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኙ መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት፣ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬኖች እና የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽኖችን የሚወክል ሊግ ነው፤

፮/ “ሁለገብ የኅብረት ሥራ ማህበር” ማለት ለአባላቱየማምረት እና አገ ልግሎት የ መስጠት ተግባራትን ለማከናወን የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤

፯/ “የቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበር” ማለት የቁጠባ፣ የብድር እና የብድር የሕይወት መድን አገልግሎቶችን ለአባላቱ ለመስጠት የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ማህበር ነው፤

፰/ “የብድር የሕይወት መድን” ማለት ከኅብረት ሥራ ማህበር ብድር የወሰደ የኅብረት ሥራ ማህበር አባል ብድሩን ሙሉ በሙሉ ከፍሎ ሳይጨርስ በሞት ቢለይ ቀሪውን ብድር ለመክፈል የሚሰጥ የመድን ዋስትና ነው፤

፱/ “የኅብረት ሥራ ማኅበር የሥራ ክልል” ማለት በማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ የተወሰነና አግባብ ባለው ባለሥልጣን የተመዘገበ የሥራ ክልል ነው፤

ah iyaga oo ku shaqaynaya mabaadii’da iskaashatooyinka.

2/ “**Ururka iskaashatada aasaasiga ah”** waxa loolaa jeedaa urur iskaashato oo ay aasaaseen shaqsiyaad leh dano iyo hadaf isku mid ah kuwaas oo ka kooban tirada xubnaha ugu yar ee lagu cayimay bayaankan dhexdiisa in ay waxsoosaar samayn karaan, in ay adeegyo bixin karaan ama in ay labada hawloodba ka shaqayn karaan.

3/ “**Dalladda Ururrada iskaashatooyinka”** waxa loolaa jeedaa urur iskaashato oo heerka labaad ah oo ay aasaaseen shaqsiyaad leh dano iyo hadaf isku mid ah kuwaas oo ka kooban tirada xubnaha ugu yar ee loogu cayimay bayaankan dhexdiisa in ay waxsoosaar samayn karaan, in ay adeegyo bixin karaan ama in ay labada hawloodba ka shaqayn karaan wixii ka baxsan awoodda heerka ururka iskaashatooyinka aasaasiga ah.

4/ “**Midowga ururrada iskaashatooyinka”** waxa loolaa jeedaa urur iskaashato oo heerka sadexaad ah kaas oo ay aasaaseen dalladaha ururrada iskaashatooyin ka kuwaas oo leh dano iyo hadaf isku mid ah islamarkaana ka kooban tirada xubnaha ugu yar ee loogu cayimay bayaankan dhexdiisa in ay waxsoosaar samayn karaan, in adeegyo bixin karaan ama in ay labada hawloodba ka shaqayn kuwaas oo ka baxsan heerka awoodeed ee ururrada dallada iskaashatooyinka

5/ “**Naadiga ururrada iskaashatooyinka**” waxa loola jeedaa naadi ay ku bahoobeen ururrada iskaashatooyinka aasaasiga ah dalladaha ururrada iskaashatooyinka iyo midowga ururrada iskaashato kuwaas oo ka hawlgala gudaha dalka Itoobiya.

፲/ “አባል” ማለት በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሰረት እንደኅብረት ሥራ ማህበሩ አይነት የተደነገጉትን የአባልነት መመዘኛዎችን በማሟላት ለአባልነት ጥያቄ አቅርቦ ተቀባይነት ያገኘ ግለሰብ ወይም መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር ወይም የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬን ወይም የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን ነው፤

፲፩/ “ጠቅላላ ጉባኤ” ማለት የአንድ መሠረታዊየ ኅብረት ሥራ ማኅበር ግለሰብ አባላት ወይም ተወካዮቻቸው ወይም ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በላይ ከሆነ የመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት፣ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒየኖች ወይም የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽኖች ተወካዮች የሚገኙበት ጉባኤ ነው፤

፲፪/ “ተወካይ” ማለት አወካከሉ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ሆኖ በመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በግለሰብ አባላት ተወክሎ በጠቅላላ ጉባኤ ድምጽ የሚሰጥ ወይም በኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒ ዬን ወይም በኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን በጠቅላላ ጉባኤ ተመርጦ የኅብረት ሥራ ማህበራትን ተክቶ በማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ ላይ በመገኘት ድምፅ የሚሰጥ ግለሰብ ነ ው፤

፲፫/ “መተዳደሪያ ደንብ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፲ ፪ የተመለከቱትን ዝርዝሮች አሟልቶ የያዘ፣ አግባብ ባለው አካል የተመዘገበ እና በየጊዜው የሚሻሻለውንም ጨምሮ በኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ በሁለት ሦስተኛ ድምፅ የፀደቀ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሚተዳደርበት ሕግ ነው፤

፲፬ “ልዩ ውሳኔ” ማለት በአባላቱ ላይ አስገዳጅነት እንዲኖረው በኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት በሁለት ሦስተኛው ድምጽ መጽደቅ ያለበት ውሣኔ ነው፤

6/ “**Ururka iskaashatooyinka danaha badan**” waxa loola jeedaa urur iskaashato oo loo aasaasay in ay samayso waxsoosaar iyo adeeg bixin ay siinayso isla xubnaheeda.

7/ **“Ururka iskaashatada kaydsiga iyo deymaha”** waxa loola jeedaa urur iskaashato oo loo aasaasay in ay xubnaheeda siiso adeegyada kaydsiga lacagta, deymaha caadiga ah iyo deymaha caymiska nolosha

8/ “**Deymaha caymiska nolosha**” waxa loola jeedaa caymiska uu urur iskaashato siiyo isla xubnihiisa si uu u gudo deyn uu qaatay xubin geeriyooday isaga oo aan deyntii si buuxda iskaga bixin.

9/ “**Aagga shaqqada ee ururka iskaashatada”** waxa loola jeedaa nooca shaqo ama hawlaha khaaska ah ee uu ka shaqeeyo ururka iskaashatadu sida uu dhigayo xeer hoosaadka ururku islamarkaana uga sharciyaysan dawlada.

10/ “**Xubin**” waxa loola jeedaa shaqsi, ama urur iskaashato aasaasi ah ama dallado urur iskaashato ama midowga urur iskaashato kaas oo u diwaangashan islamarkaana aqbalsan xubinimo isaga oo buuxinaya shuruudaha ugu yar ee laga rabo xubinimada ee uu dhigayo xeer-hoosaadku islamarkaana dhaqangelinaya habdhaqanka ururka.

11/ “**Shirweynaha Guud”** waxa loola jeedaa kulan ay isugu yimaaddaan shaqsiyaadka xubnaha ah ama wakiilada/mataleyaasha markuu yahay ururka iskaashatada aasaasiga ah, ama mataleyaasha ururrada iskashatooyinka aasaasiga ah, dalladdaha ururrada iskaashato ama midowga urrada iskaashato markuu ka sarreeyo [heerka] ururka iskaashatada aasaasiga ah.

፲፭/ "የሥራ አመራር ኮሚቴ" ማለት በጠቅላላ ጉባኤ ተመርጦ የአንድን የኅብረት ሥራ ማህበር ሥራዎችን እንዲመራ ኃላፊነት የተሰጠው አካል ነው፤

፲፮/ "ሥራ አስኪያጅ" ማለት ለኅብረት ሥራ ማህበርሥራ አመራር ኮሚቴ ተጠሪ የሆነና በተሰጠው ኃላፊነትና ሥልጣን ገደብ መሰረት የኅብረት ሥራ ማህበሩን የዕለት ተዕለት ሥራዎችን የሚያንቀሳቅስ የሥራ ኃላፊ ነው፤

፲፯/ "ሠራተኛ" ማለት ከአሰሪው የኅብረት ሥራ ማህበር ጋር በገባው ውል መሠረት የዕለት ተዕለት ሥራዎችን እንዲያካሄድ በቅጥር ላይ የተመሰረተ የሥራ ግንኙነት ያለው ግለሰብ ነው፤

፲፰/ "የመጠባበቂያ ሒሳብ" ማለት የኅብረት ሥራ ማህበሩ ከዓመታዊ ትርፉ በሕጉ መሰረት ለመጠባበቂያነት የሚያስቀምጠውና ለአባላት በትርፍ ድርሻነት የማይከፋፈለው ሂሳብ ነው፤

፲፱/ "ካፒታል" ማለት የኅብረት ሥራ ማህበር ካለው ጠቅላላ ሀብት ላይ ዕዳው ተቀንሶ የሚቀረው የሀብት መጠን ሲሆን የአባላትን የዕጣ ሽያጭ፣ የመጠባበቂያ ሂሳብ፣ ስጦታ፣ ውርስ እና በመተዳደሪያ ደንቡ የሚወሰኑ ፈንዶች እና ኢንቨስትመንቶችን የያዘ ነው፤

፳/ "አግባብ ያለዉ ባለስልጣን" ማለት የፌደራል ኅብረት ሥራ ኤጀንሲ ወይም በክልል የኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅን ለማስፈጸም፣ ዘርፉን ለመምራት እና ለመቆጣጠር የተቋቋመ አካል ነው፤

፳፩/ "ክልል" ማለት በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ ፵፯(፩) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና የድሬዳዋ አስተዳደርን ይጨምራል፤

12/ "**Wakiil**" sida ku qeexan xeer-hoosaadka ururka iskaashatada ee khuseeya metalaada, waxa loola jeedaa shaqsi ka mida ururka iskaashatada aasaasiga ah kaas oo ku matalay xubnaha in uu ka codeeyo shiweyanaha golaha guud, ama dalladdaha ururrada iskaashato iyo midowga urarrada iskaashato kaas oo ay ku doorteen shirweynaha guud ee ururka iskaashatada si uu u matalo ama ugu codeeyo shirweynayaasha golaha guud ee ururka iskaashatada.

13/ "**Xeer-hoosaad"** waxa loola jeedaa xeer ama sharci loogu talogalay in lagu maamulo ururka iskaashatada iyo wax-ka-bedelkiisa kaas oo lagu ansixiyey codka sadex meelood labo meelood oo ka mida xubnaha shirweynaha guud islamarkaana ka diwaangashan cidda ku shaqada leh isla markaana waafaqaya faahfaahinta ku cad qodobka 12aad ee bayaankan.

14/ "**Qaraar aan caadi ahayn**" waxa loola jeedaa qaraar lagu ansixiyay aqlabiyada sadex meelood labo meelood oo ka mida xubnaha ururka iskaashatada kaas oo ay dabbaqayaan dhamaan xubnaha ururka.

15/ "**Gudiga maamulka**" waxa loola jeedaa waax ama guddi ay doorteen islamarkaana awood u siiyeen shirweynaha guud in ay qaadaan masuuliyada maamulka shaqooyinka ururka.

16/ "**Maareeye"** waxa loola jeedaa sargaal u xilsaaran maamulka gudiga maaraynta kaas oo qaabilsan fulinta hawlaha maalinlaha ah ee ururka iskaashatada kuwaas oo aan ka baxsanayn xadka ay leedahay awoodda iyo masuuliyada uu xambaarsan yahay.

፳፪/ "የኅብረት ስራ ማህበራት ፈንድ" ማለት ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ለተለያዩ የጋራ ጥቅሞች ለትምህርት ወይም ለስልጠና ወይም ለኦዲት አገልግሎት ወይም ለማበረታቻ ወይም ለጥናት እና ምርምር ወይም ለህግ አገልግሎት ወይም ለፕሮሞሽንና ኮሙኒኬሽን እና ለማህበራዊ አገልግሎት የሚያውላቸውን ከኅብረት ስራ ማህበራት ዓመታዊ የተጣራ ትርፍ በጠቅላላ ጉባዔ ሲወስን የሚገኝገቢ እንዲሁም የኅብረት ስራ ማህበራት ከስጦታ ወይም ከውርስ ወይም የተለያዩ ፕሮጀክቶችን በመሥራት ከዕርዳታ እና ከተለያዩ ገቢ ማስገ ኛዎች የተገኙ ገቢዎችን እና የኅብረት ስራ ማህበራት ህልውናቸውን በሚያጡበት ጊዜ የማይከፋ ፈሉት የጋራ ገንዘብና ንብረት የሚሰባሰብበት ፈንድ ነው፤

፳፫/ "የዕጣ ክፍያ" ማለት በኅብረት ስራ ማህበሩ የታወጀ ዋጋ ያለው እና ለአባልነት እንደ መጀመሪያ ቅድመ ሁኔታ በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት የተሸጠ ወይም የሚሸጥ ነው፤

፳፬/ "ሰው" ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤ ፳ ፭/ ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው የሴትንም ያካትታል፡፡

፫. የተፈፃሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በመላ ሀገሪቱ ውስጥ በሚደራጁ የኅብረት ሥራ ማህበራት ላይ ተፈፃሚነት ይኖረዋል፡፡

፬. የኅብረት ሥራ ማህበር ዓላማዎች

በዚህ አዋጅ መሠረት የ ሚቋቋም ኅብረት ሥራ ማህበር የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፡-

17/ "**Shaqaale**" waxa loola jeedaa shaqsi fuliya shaqooyinka maalinlaha ah ee uu u igmaday ururka iskaashatadu si waafaqsan heshiiska la kala saxeexday xiligga shaqaalaysiinta.

18/ "**Sanduuqa Kaydka"** waxa loola jeedaa qayb ka mida macaashka dheeraadka ah ee sanadkii uu helo ururku kaas oo aan loo qaybinin xubnaha macaash-wadaagta ah balse uu maalgelin ahaan u dhiteeyo ururka iskaashatadu si waafaqsan xeer-hoosaadka.

19/ **Raasamaal** waxa loola jeedaa hantida soo hadha marka laga jaro qaamaha iyo ergisooyinka ururka iskaashatada waxana ka mida saamiga xubnaha, sanduuqa Kaydka maalgelinta, deeqaha, dhaxalka, maalgashiyada lacagaha maalgelinta ah sida uu u dhigayo xeer-hoosaadka ururku.

20/ "**Hay'adda sharci ee ku shaqqada leh**" waxa loola jeedaa wakaaladda iskaashatooyinka federaalka ama waax kale oo ka dhisan heer deegaan taas oo qaabilsan hirgelinta bayaankan iyo maamulka waaxda ururrada iskaashatooyinka.

21/ "**Deegaan"** waxa loola jeedaa maamul kasta oo waafaqsan qeexitaanka ku cad qodobka 47 (1) ee Dastuurka Dawlada Dimoqraadiga Federaalka Itoobiya iyo maamul-magaalooyinka sida Ismaamulka Addis Ababa iyo Ismaamulka Diridhaba.

22/ "**Sanduuqa maalgelinta Ururrada iskaa-shatooyinka**" waxa loola jeedaa nooc maal gelineed/sanduuq lacageed oo loo aasaasay in ururrada iskaashatooyinka lagaga caawiyo dhinaca waxbarashada, tababarrada, adeeg-ga hantidhawrka, kabka, hawlaha daraa-saadka iyo horumarinta, adeegyada sharciga, kobcinta iyo isgaadhsiinta; iyo

፩/ አባላት በተናጠል በመሥራት ሊወጧቸው የማይችሏቸውን የኢኮኖሚ እና ማህበራዊ ችግሮችን በተባበረ ጥረት መወጣት፣መቋቋም እና መፍታት፤

፪/ አባላት ያላቸውን ዕውቀት፣ሀብትና ጉልበት በማቀናጀት የተሻለ ውጤት ማግኘት፤

፫/ በአባላት ዘንድ በራስ መተማመንን ማጎልበት፤

፬/ ለማምረት የሚያስፈልገውን ወጪና የአገልግሎት ዋጋን በመቀነስ አባላት የሚፈልጉትን ግብአት ወይም አገልግሎት በአነስተኛ ዋጋ እንዲያገኙ ማድረግ እና ምርታቸው ወይም አገልግሎታቸው የተሻለ የገበያ ዋጋ እንዲያገኝ ማስቻል፤

፭/ የቴክኒክ ዕውቀትን እና የሥራ ፈጠራን በሥራ ላይ ለማዋል የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች እንዲስፋፉ ማድረግ፤

፮/ በአባላት መካከል የቁጠባ ባህል እንዲዳብር እና እንዲስፋፋ ማድረግ፤

፯/ ለአባላት የብድር አገልግሎትን በመስጠት ኢንቨስትመንትን ማስፋፋት፤

፰/ ለአባላት የብድር የሕይወት መድን ዋስትና መስጠት፤

፱/ አባላቱ በግላቸው ቢሰሩ ኖሮ ሊደርስባቸው የሚችለውን ጉዳትና ኪሣራ በጋራ በማካፈል የእያንዳንዱን ሰው ጉዳትና ኪሣራ መቀነስ፤

፲/ አባላትን በማስተማርና በማሰልጠን ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ አቅማቸውንና ባህላቸውን ማጎልበት፡፡

adeegyada arrimaha bulshada iyada oo qayb laga jarayo dakhliga saafiga ah ee u soo xarooda iskaashatooyinka marka uu go'aamiyo shirweynaha guud ee kadib marka hantidhawr la sameeyo iyo sidoo kale dakhliyada ka soo xarooda hadyadaha, dhaxalka, hindiseyaal kala duwan oo mashaariiceed, kaalmooyinka, iyo lacagaha ka soo xarooda hawlaha kale ee dakhli-dhalinta, iyo dakhliga ka soo xarooda lacagta aan qaybsamin iyo hantida saafiga ah ee ka soo hadha marka iskaashatooyinku lacageeyaan/ xaraashaan hantidooda.

22/ **"Bixinta Saamiyada"** waxa loola jeedaa saamiga la yaboohay ee leh qiimaha asalka ah (qiimihii koowaad ee saamigu lahaa markii ururku isku darsanayay) ee shardiga u ah in xubinku bixiyo marka koowaad si uu u helo xubinimada ururka taas oo lagu bixiyo lacag caddaan ah ama hanti ahaan.

23/ "**Shaqsi**" waxa loola jeedaa qof dabiici ah ama jiritaan sharci leh.

24/ Ereyada Bayaankan dhexdiisa lagu sifeeyey labku waxa ay sidoo kale dhaqangal ku yihiin dhedigga.

3. Xadka Fulineed ee bayaankan

Bayaankani waxa uu dhaqangal ku yahay dhamaan ururrada iskaashato ee ka aasaasan dalka gudihiisa.

4. Ujeedada Ururrada Iskaasho

Urur kasta oo iskaashato oo la dhisay iyada oo la raacayo bayaankan waxa uu yeelan karaa mid ama in ka badan oo ka mida ujeedooyinkan soo socda:

1/ in ay si wada jir ah uga gudbaan, iskaga kaashadaan xallinta caqabadaha dhaqaale

፰. የኅብረት ሥራ ማህበራት

መሠረታዊ መርሆዎች

፩/ የኅብረት ሥራ ማኅበራት አባልነት በማኅበራቱ አገልግሎት ለመጠቀም ለሚፈልጉና የአባልነትግዴታዎችን ለመቀበል ፈቃደኛ ለሆኑ ሰዎች ሁሉ በጾታ፣ በማኅበራዊ አቋም፣ በዘር፣ በፖለቲካ አመለካከት፣በአካል ጉዳተኝነት ወይም በሃይማኖት ልዩነት ሳይደረግ ለሁሉም ክፍት ይሆናል፡፡

፪/ የኅብረት ሥራ ማኅበራት ፖሊሲ በማውጣትና ውሳኔዎችን በማስተላለፍ የነቃ ተሳትፎ በሚያደርጉ አባላት የሚመሩ ዲሞክራሲያዊ ድርጅቶች፣ እያንዳንዱ አባል እኩል ድምጽ ያለው እንዲያበረክቱ ትምህርትና ሥልጠና እንዲያገኙ ያደርጋሉ፤ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት ምንነትና ጥቅም ለሕዝቡ በተለይም ለወጣቱ ያስተዋውቃሉ፡ ፡እንዲሁም አንድ አባል አንድ ድምጽ ብቻ ያለው ይሆናል፡፡

፫/ ከትርፍ ላይ ለመጠባበቂያ እና ለሌሎች አገልግሎቶች ተቀንሶ ከተቀመጠ በኋላ አባላት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ በገዙት ዕጣ መጠን እና ባደረጉት ተሣትፎ መሠረት ቀሪው ትርፍ ይከፋፈላል፡፡

፬/ የኅብረት ሥራ ማኅበራት ከሌሎች አካላት ጋር መንግሥትንም ጨምሮ ስምምነት የሚያደርጉት ወይም ከኅብረት ሥራ ማኅበራቸው ውጭ ከሚገኝ ምንጭ ገንዘብ በመበደር ካፒታላቸውን ማሳደግ የሚችሉት የአባላትን ዲሞክራሲያዊ ቁጥጥር በሚያረጋ ግጥ፣ የኅብረት ሥራ ማኅበራቸውን የራስ በራስ ማስተዳደር መብት በሚጠብቅ እንዲሁም የራስ አገዝ ባህሪውን በማይነካ ሁኔታ መሆን ይኖርበታል፡፡

iyo bulsho ee aanay xubnuhu si keli keli ah ku xallin karin.

2/ Si ay natiijo dhaqaale oo wax ku ool u gaadhaan iyaga oo xubnuhu isku biirinaya cudud, maal iyo aqoon.

3/ si ay xubnuhu u gaadhaan isku filnaasho.

4/ si ay iskaga kaashadaan yarayntа kharashka kaga baxa waxsoosaarka iyo adeeg-bixinta iyo in ay xubnuhu agabka waxsoosaarka iyo adeegyada kale ku helaan qiimo hooseeya islamarkaana suuq fiican ugu helaan badeecaddooda iyo adeegyadooda.

5/ Si loo horumariyo xaaladda dhaqaale ee markaa taagan iyada oo aqoonta iyo farsamada casriga ah loogu bedelo hab ficil ah islamarkaana kor loogu qaado hal-abuurka.

6/ Si kor loogu qaado dhaqanka kaydsiga maalka ee xubnaha.

7/ Si xubnaha loo siiyo deymo islamarkaana kor loogu qaado maalgashiga.

8/ Si xubnaha loo siiyo deymaha caymiska nolosha.

9/ Si loo helo khasaare-sooran ama ay xubnuhu iskaga kaashadaan yarayntа khasaaraha iyo dhaawacyada dhaqaale ee soo gaadhi kara balse aanay ka gaashaaman karin hadii ay keli keli u shaqeeyaan.

10/ Si kor loogu qaado tahalka ama awoodda dhaqaale, dhaqan iyo bulsho ee xubnaha iyadoo laga kobcinayo waxbarashada iyo tababarrada.

፭/ የኅብረት ሥራ ማኅበራት አባላት፣ተመራጮች፣ ሥራ አስኪያጅ እና ሠራተኞች ለኅብረት ሥራ ማኅበራቸው ዕድገት ተገቢውን አስተዋጽኦ እንዲያበረክቱ ትምህርትና ሥልጠና እንዲያገኙ ያደርጋሉ፤ ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት ምንነትና ፭/የኅብረት ሥራ ማኅበራት አባላት፣ተመራጮች፣ ሥራ አስኪያጅ እና ሠራተኞች ለኅብረት ሥራ ማኅበራቸው ዕድገት ተገቢውን አስተዋጽኦ እንዲያበረክቱ ትምህርትና ሥልጠና እንዲያገኙ ያደርጋሉ፤ ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት ምንነትና

፮/ በአካባቢ፣ በሀገር አቀፍ፣ በአህጉር አቀፍ እና በዓለም አቀፍ ደረጃ ከሚገኙ የኅብረት ሥራ ማህበራት መዋቅሮች ጋር በመተባበር የኅብረት ሥራ ማህበራት እንቅስቃሴን በማጠናከር አባሎቻቸውን በሚገባ ያገለግላሉ፡፡

፯/ የኅብረት ሥራ ማኅበር አባሎቹ ባፀደቋቸው ፖሊሲች አማካኝነት በአካባቢያቸው ላለው ኅብረተሰብ ዘላቂ ልማት ለማምጣት የሚያስችል ተግባር ያከናውናሉ፡፡

፮. የኅብረት ሥራ ማህበራት እና የአባላት እሴቶች

፩/ የኅብረት ሥራ ማህበራት እሴቶች የሚከተሉት ይሆናሉ፡-

ሀ) ራስን በራስ መርዳት

ለ) የግል ሃላፊነትን መወጣት፤

ሐ) የዴሞክራሲ ባህልን ማስፋፋት፤

መ) እኩልነት፤

ሠ) ፍትሃዊነት፤

ረ) ወንድማማችነት፡፡

፪ / የኅብረት ሥራ ማህበራት አባላት የሥነ ምግባር እሴቶች የሚከተሉት ይሆናሉ፡-

5. Mabaaii'da Hagaya Ururrada Iskaashatada

1/ Ururrada iskaashatadu waa hay'ado iskood isku abaabulay kuwaas oo u furan cid kasta oo rabta in ay isticmaasho adeegyadooda islamarkaana aqbasha waajibaadka xubinnimada iyada oo aan lagu takooraynin jinsi, maqaamka bulsheed, qowmiyad, afkaar siyaasadeed, laxaadka jidheed iyo caqiido midnaba.

2/ Ururrada iskaashatadu waa in ay noqdaan hay'ado dimoqraadi ah kuwaas oo ay maamulaan xubnahooda doorka firfircoon ka qaataan dejinta siyaasadahooda iyo qaadashada go'aannadooda iyada oo dhamaan xubnuhu si siman u leeyihiin xaqa codaynta, halkii xubina uu leeyahay hal cod.

3/ Xubnuhu waxa ay helayaan macaash-wadaagga ka soo xarooda waxasoosaarka dheeraadka ah si ku salaysan saamigooda ay ku leeyihiin ururka iyo doorkooda ka qaybqaadashada kadib marka laga jaro ee kaydka lagu daro lacagaha ururku dhitaysto iyo adeegyada kale.

4/ Iskaashatadu waxa ay u madax banana tahay in ay heshiisyo la gasho dawlada iyo hay'adaha kaleba, in ay hanti ka hesho ilo kale oo ka baxsan raasamaalkeeda, balse waa in ay u martaa hab-dhaqan dimuqraadiyadeed oo aan dhaawacayn dhaqannada suuban ee gudaheeda

ሀ) ታማኝነት፤

ለ) ግልፀኝነት፤

ሠ) ማህበራዊ ኃላፊነት፤ እና

ረ) ለሌሎች ማሰብ፡

ክፍል ሁለት

ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት አመሠራረትና ምዝገባ

፯. ስለኅብረት ስለኅብረት ሥራ ማህበራት አመሠራረት

፩/ የኅብረት ሥራ ማህበራት እንደ የባህሪያቸው ከመሠረታዊ እስከ ፌዴሬሽን በየደረጃው ሊመሰረቱ ይችላሉ፡፡

፪/ የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር፡-

ሀ) በተወሰነ አካባቢ በሚኖሩ ወይም በሚሠሩ ወይም በተወሰነሙያ በተሰማሩ ግለሰቦች፤ እና

ለ) ቁጥራቸው ከሃምሣ በማያንሱ አባላት፤ ይደራጃል፡፡

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ፊደል ተራ (ለ) ቢኖርም የሥራ ባህሪያቸውን እና የኢኮኖሚያዊ አዋጭነታቸውን መሠረት በማድረግ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የመነሻ ቁጥርን በመመሪያ ሊወስን ይችላል፤ ሆኖም የመነሻ ቁጥሩ ከ ፲ ሊያንስ አይችልም፡፡

፬/ በፌደራል ደረጃ የሚደራጅ መሠረታዊ ኅብረትሥራ ማህበር አባላት ነዋሪነታቸው ከሁለት እና ከዚያ በላይ ከሆኑ ክልሎች የተውጣጡ ግለሰቦች መሆን አለባቸው፡፡

፭/ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበራትን በፌደራል ወይም በክልል ደረጃ በማደራጀት የሚመዘ ግብ ይሆናል፡፡

5/ Urur Iskaashatadu waa in ay waxbarasho iyo tababar siiso xubneheeda, wakiillada la doortay, gudoonka iyo shaqaalaha si ay kaalin uga geystaan horumrka bulshada; gaar ahaan dhalinyarada waxaa lagu baraarujiyo ururka iskaashatada macnihiisa iyo waxtarka uu leeyahay.

6/ Iskaashatadu waa in ay si haboon ugu adeegto xubnaha waana in ay xoojiso dhaqdhaqaaqa ururka iyada oo la shaqaynaysa kuwa heer Degaan, Dal, Qaaradeed iyo heer Caalami ba.

7/ Iskaashatadu waxa ay ka shaqayn doontaa horumarka waara ee bulshada deegaanka iyada oo isticmaalaysa Siyaasadaha ay ansixiyeen xubnaheedu.

6. Qiyamka (dhaqamada suubban) Ururrada Iskaashato iyo xubnahooda

1/ Dhaqamada suubban ee ururrada iskaashatada iyo xubnahooda waxa ay noqon doonaan:

a) is caawin
b) is xilqaan
c) kor u qaadista dhaqanka dimoqraadiyada
d) sinnaan
e) xaqsoor iyo
f) isku duubni

2/ akhlaaqiyaadka suubban ee xubnaha ururka iskaashatadu waxa ay noqon doonaan:

a) daacadnimo
b) kalfurnaan
c) islaxisaabtan
d) ka qayb qaadasho
e) masuuliyad bulsho iyo
f) is daryeel

፭. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ዓይነቶች

፩/ የኅብረት ሥራ ማህበር ምርት የማምረት ወይም አገልግሎት የመስጠት ወይም ምርት የማምረት እና አገልግሎት የመስጠት ሁለገብ ተግባር አጣምሮ የሚያከናውን ሆኖ ሊመሠረት ይችላል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ለኅብረት ስራ ማህበራት በህግ በተከለከሉ የህዝብን ሞራላዊ እሴቶች በሚነኩ፣ የአካባቢን ደህንነት በሚጎዱ ተግባራት መደራጀት የማይቻል ሲሆን አግባብ ባለው ባለስልጣን የኢኮኖሚ አዋጭነት እንዲሁም በሚደራጁበት አካባቢ ሀብት መኖሩን በጥናት በመለየት የኅብረት ሥራ ማህበራት የሚደራጁባቸውን የአማራጭ ዓይነቶች በማቅረብ ሙያዊ ድጋፍ ይሰጣል፡፡

፮. የኅብረት ሥራ ስም

፩ / ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር መጠሪያ ስም ይኖረዋል፣ የስም አወጣጡም ምክንያታዊ፣ ሕግንና የሕዝብን ሞራል የማይቃረን መሆን አለበት፡፡

፪/ ከማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር ስም መጨረሻ "ኃላፊነቱ የተወሰነ የኅብረት ሥራ ማህበር የሚል" ሐረግ መጻፍ ይኖርበታል፡፡

፫/ አንድ የኅብረት ሥራ ማህበር በተመዘገበበት ስም፣ መለያ ምልክት እና የሥራ ክልል ውስጥ ሌላ የኅብረት ሥራ ማህበር ተመሳሳይ እና አሳሳች ስም ወይም መለያ ምልክት መጠቀም አይችልም፡፡

QAYBTA LABAAD

AASAASKA IYO DIWAANGELINTA URURKA ISKAASHATADA

7. Aasaaska Ururka Iskaashatada

1/ Ururrada iskaashato waxa loo aasaasi iyada oo lagu salaynayo heerka qaab-dhismeedkooda iyo shaqadooda laga bilaabo urur iskaashato oo aasaasi ah illaa heerka midowga.

2/ urur iskaashato aasaasi ah waxaa aasaasi kara

a) shaqsiyaad ka hawlgala aag isku mid ah, ama ku lug leh hawlo isku mid ah ama leh xirfad-aqooneed iyo takhasus isku mid ah.
b) tirada xubno aan ka yarayn konton qof.

3/ iyada oo aan la baalmaraynin tuduca (b) faqrada 2aad ee Qodobkan, cidda sharci ahaan ku shuqul leh ayaa awood u leh in ay habraaca jihaynta ururka ku xadiddo tirada ugu yar ee xubnaha ururka aasaasi kara iyada lagu salaynayo nooca shaqada iyo sahanka shaqo ee markaa la sameeyo. Iyada oo ay sidaas tahay, ururku kama yaraan karo 10 qof.

4/ ururka iskaashatada aasaasiga ah ee laga aasaaso heer federal waa in uu ka koobanyahay xubno kasoo kala jeeda labo dawlad-deegaan ama in ka badan.

5/ hay'adda ee ku shaqqda leh ayaa samayn doonta aasaaska iyo diwaangelinta ururrada iskaasho ee heer deegaan iyo heer federaal.

፬/ የማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ስም ጉልህ ሆኖ ተጽፎ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ በሚካሄድበት በማንኛውም ሥፍራ መለጠፍ አለበት፡፡ እንዲሁም ፭/ ማንኛውም ሰው አግባብ ካለው ባለሥልጣን ፈቃድ ሳያገኝ፡፡

፭/ ማንኛውም ሰው አግባብ ካለው ባለሥልጣን ፈቃድ ሳያገኝ "የ ኅብረት ሥራ ማህበር" የ ሚለውን ስያሜ መጠቀም አይችልም፡፡

፲. ስለኅብረት ሥራ ማኅበር ምዝገባ

፩ / ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር አግባብ ባለው ባለሥልጣን መመዝገብ አለበት፡፡

፪/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር፣ የኅብረት ሥራ ማኅበር ሆኖ ለመመዝገብ ማመልከቻውን ከሚከተሉት ጋር አያይዞ አግባብ ላለው ባለሥልጣን ያቀርባል: -

ሀ) የመሥራቾች ስብሰባ ቃለ ጉባኤ፤

ለ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን መተዳደሪያ ደንብ ሦስት ቅጂዎች፤

ሐ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት ስም፣ አድራሻና ፊርማ፤

መ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት ስም፣ አድራሻና ፊርማ፤

ሠ) የኅብረት ሥራ ማህበር አባላት ሆነው የሚመዘገቡት ግለሰቦች በዚህ አዋጅና በኅብረት ሥራ ማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ በተወሰነው መሠረት አባል ለመሆን ብቁ መሆናቸውን የሚያስረዱ ዝርዝር መግለጫዎች፤

ረ) የኅብረት ሥራ ማህበሩ ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በላይ ከሆነ የአባል ኅብረት ሥራ ማህበራትን አድራሻ እና የተወካዮች ፊርማ፤

8. Noocyada Ururrada Iskaashatada.

1/ urur iskaashato waxa uu u dhisanyahay fulinta hawl waxsoosaar ama fulinta hawl adeegbixineed, hadii kale waxa uu u dhisanyahay fulinta labada hawloodba.

2/ iyada oo aan lagu xadgudbayn faqrada (1) ee qodobkan, noocyada ururrada iskaashatadu waa in aanay noqonin kuwo liddi ku ah qaanuunka, anshaxa suubban ee bulshada, fulinta hawlo waxyeellayn kara ammaanka deegaanka, kolkaa kadib waa in hay'adda sharci ee ku shaqqada leh in ay siiso ururka taageero xirfadeed/aqooneed kadib marka la sameeyo daraasad dhaqan-dhaqaale si loo ogaado awoodda dhaqaale ee lagu dhisi karo ururrada iskaashatooyinka.

9. Magaca Ururka Iskaashatada

1/ Urur kasta oo iskaashato waa in uu yeesho magac isaga u gaar ah, magacaasina waa in uu yahay mid maangal ah oo aan khilaafsanayn qaanuunka dawliga ah iyo dhaqanka hufan ee bulshada.

2/ Weedha "**ururka iskaashatada deymaha xaddidan ee**" waa in ay ka muuqato halka ugu horraysa ee magaca urur kasta oo iskaashato [marka ay af Somali tahay].

3/ Ururku ma isticmaali karo magaca iyo astaanta u diwaangashan urur kale, ama magac marin habaabin muujinaya, marka loo eego aagga ay ka hawlgasho iyo nooca shaqada.

4/ Magaca urur kasta oo iskaashato waa in laguo qoro khad jaamud ah laguna dhejiyo dhamaan goobaha uu ka hawlgalo ururku.

ሰ) ከሶስት እስከ አምስት ዓመት የሚደርስ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የስራ እቅድ ሰነድ፤

ሸ) የመነሻ ካፒታሉን መጠንና ተሰብስቦ በባንክ ሂሳብ ገቢ መደረጉን ወይም ባንክ በሌለበት አካባቢ ከሆነ መዝጋቢው በወሰነው የፋይናንስ ተቋም መቀመጡን የሚያረጋግጥ ሰነድ፤

ቀ) የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሚሠራበት ቦታ መግለጫ

በ) ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች የ ሚወሰኑ ሌሎች መግለጫዎች።

፫/ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የቀረበለትን የምዝገባ ማመልከቻ መርምሮ የተሟላ መሆኑን ሲያረጋግጥ በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መዝግቦ የምዝገባ ምስክር ወረቀት ይሰጠዋል። በዚህም የምዝገባ ምስክር ወረቀት ላይ የኅብረት ሥራ ማህበሩ በኅብረት ሥራ ማህበርነት የተመዘገበበት ቀን ይጠቀሳል።

፬/ አግባብ ያለው ባለሥልጣን አመልካቹን የኅብረት ሥራ ማህበር መመዝገብ አይገባውም ሲል የወሰነ እንደ ሆነ ምክንያቱን በጽሑፍ በማድረግ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ ወኪሎች ካመለከቱበት ቀን ጀምሮ በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ መግለፅ አለበት።

፭/ የአመልካች ወኪሎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) መሠረት በጽሑፍ በተሰጠው ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያላቸው ከሆነ፣ በክልል ሲሆን አግባብ ላለው የክልሉ ፍርድ ቤት ወይም በፌደራል ደረጃ ሲሆን ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በ፳ ተከታታይ ቀናት ውስጥ አቤቱታ ማቅረብ ይችላሉ።

Sidoo kale waa in lagu dul qoro ama lagu shaabbadeeyo dhamaan waraaqaha ka soo baxa ururka sida ogeysiisyada, farriimaha, bayaanada kale iyo dhamaan warqadaha lagu soo saaro magaca ururka iskaashatada.

5/ Ma jiro qof isticmaali kara magaca ururka isaga oo aan fasax ka haysanin hay’adda sharci ee ku shaqqada leh.

10. Diwaaangelinta Ururka Iskaashatada

1/ urur kasta oo iskaashato waa in uu iska diwaangeliyo hay’adda sharci ee ku shaqqada leh diwaangelinta ururrada iskaashatada

2/ urur kasta oo raba in loo diwaangeliyo urur iskaashato ahaan, waa in uu waraaqihiisa sharciga ah ku soo xaraysto hay’adda sharci ee ku shaqqada leh diwaangelinta gaar ahaan waa in uu haysto kuwan soo socda:

a) Hadal-reebta shirka xubnaha aasaasayaasha
b) xeer-hoosaadka ururka iyo sadex nuqul oo ka mida.
c) Magacyada, cinwaanka laga helo, iyo saxeexyada xubnaha gudiga maamulka ururka.
d) Magacyada, cinwaanka laga helo, iyo saxeexyada xubnaha gudiga dabagalka ururka.
e) Qoraal caddaynaya in dhamaan xubnaha ururkani ay buuxiyeen shuruudaha xubinnimada si waafaqsan bayaankan iyo xeer-hoosaadka ururka.
f) Hadii ururka iskaashatada la aasaasayaa yahay heer ka sarreeya heerka ururka iskaashatada aasaasi-

፮/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት የተሰጠ የምዝገባ የምስክር ወረቀት የኅብረት ሥራ ማህበሩ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የተመዘገ በለመሆኑ በቂ ማስረጃ ይሆናል፡፡

፯/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት በሕጋዊ መንገድ የተመዘገ በማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር በተመዘገበበት ዓላማና በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ ለተፈቀደለት የሥራ መስክ ሌላተጨማሪ የንግድ ፈቃድ ሳያስፈልገው ይሠራል፡፡

፰/ በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (፪) (ሀ) እስከ (ሸ) የተዘረዘሩት መስፈርቶች የተሟሉ መሆኑን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሲያረግጥ ከአንድ አመት ላልበለጠ ጊዜ የሚያገ ለግል ጊዜያዊ የምስክር ወረቀት ሰጥቶ የተቀሩት መስፈርቶች በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ እንዲሟሉ ማስደረግ ይችላል፡፡

፱/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከተቋቋ መበት ዓላማና መርህ ውጪ ሲንቀሳቀስ ከተገኘ በዚህ ሕግ የተፈቀደለትን ሥራ እንዳይሠራ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሊያግደው ይችላል፡፡

፲/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(፱) መሠረት የታገደው የኅብረት ሥራ ማህበር ዕግዱ እንዲነሳለት በ፴ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ካላመለከተ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሕጋዊ የ ማፍረስ እርምጃ ይወስዳል፡፡

፲፩/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፱) መሠረት የታገደ የኅብረት ስራ ማህበር ጠቅላላ ጉባኤ ዕግዱ እንዲነሳለት አግባብ ላለው ባለሥልጣን ጥያቄ ሊያቀርብ ይችላል፡፡ ጥያቄውን የተቀበለውአግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ እግዱ እንዲነሳለት ያቀረበው ምክንያት በቂና አግባብ ሆኖ ሲያገኘው እግዱንሊያነሳ ይችላል፡፡

ga ah, waxa looga baahan yhay magaca iyo cinwaanka xubinka ka socda ururka iskaashatada aasaasiga ah iyo saxeexa wakiilladooda.

g) Qorshe hawleedka ururka ee sadex illaa shan sanadood ah.

h) Waraaqo muujinaya caddadka raasamaalka lagu bilaabayo ururka iyo caddadka raasamaalka la isku darsaday ee lagu shubay akoonka bangi ee ururka. Hadii meesha aanu ka jirin wax bangi ah, waxa la dhigan karaa hay'adaha maaliyadeed ee ay hay'adda sharci ee ku shaqqada leh u xilsaartay.

i) Faahfaahin iyo macluumaad ku saabsan goobta iyo aagga-shaqo uu ka hawlgali doono ururku.

j) Iyo waxyaababaha kale ee ay u baahanyihiin sharciyada iyo awaamiirta qaabdhismeedka ururrada iskaashatadu ee hirgelinta bayaankan.

3/ Hay'adda sharci ee ku shaqqada leh diwaangelinta ururku waa in ay diwaangeliso ururka kadibna siisaa shahaadada dilwaangelinta ururka muddo shanta maalmood ee la shaqeeyo gudahood ah kadib marka ay ku qanacdo waraaqaha ururka iyo buuxintooda shuruudaha diiwaangelinta. Taariikhda aqoonsiga ururnimada waa in lagu caddeeyo shahaadada diiwaangelinta ururka maalinta la diiwaangeliyey.

4/ Hadii hay'adda sharci ee ku shaqqada leh diiwaangelinta ururradu ay diiddo in ay diiwaangeliso ururka, waa in ay xubnaha wakiillada ururka siiso warqad qoraal ah oo sharraxaysa sababta loogu diiday diwaangelinta muddo ka bilaa-

አግባብ ያለው ባለሥልጣን እግዱን ያላነሳ እንደሆነ ያላነሳበትን ምክንያት በጽሑፍ ያሳውቃል። አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሰጠው ውሳኔ ያልተስማማ አካል ዕግዱ የተሰጠው በፌደራል ደረጃ ከሆነ ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ወይም ዕግዱ በክልል ደረጃ ከሆነ ስልጣን ላለው ለክልሉ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

፲፩. የሕግ ሰውነትና ኃላፊነት

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፲ መሠረት ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ በሕግ የሰውነት መብት ይኖረዋል።

፪/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ካለው ጠቅላላ ንብረት በላይ በዕዳ ተጠያቂ አይሆንም፤ ኃላፊነቱ ተወሰነ ነው።

፲፪. የኅብረት ሥራ ማኅበር መተዳዳሪያ ደንብ

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳደሪያ ደንብ ይኖረዋል፣ የመተዳደሪያ ደንቡ ይዘት የሚከተሉትን ይጨምራል:-

ሀ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን ስምና አድራሻ፤

ለ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን ዓላማና ተግባር፤

ሐ) የኅብረት ሥራ ማህበሩን የሥራ ቦታ እና አካባቢ፤

መ) የኅብረት ሥራ ማህበሩ አባል ለመሆን የሚያበቁ መመዘኛዎችን፤

ሠ) ስለኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት መብትና ግዴታዎች፤

banta maalinta laga qabtay waraaqaha illaa maalinta shanaad ee ka mida maalmaha shaqada.

5/ Hadii xubnaha wakiillada ururku ay cabasho ka soo celiyaan warqada faahfaahinta sababta diidmada ee ay siisay hay'adda diiwaangelinta ururradu sida uu dhigayo faqrada (4) ee Qodobkan, waxa ay arji dacwadeed u gudbisan karaan maxkamada ay qusayso ee heer deegaan hadii ay iskaashatadu tahay heer deegaan, hadii ay tahay heer federaalna maxkamada sare ee ay qusayso ee heer federaal, muddo 60 cisho oo xidhiidh ah gudahood maxkamada xukunkan qaadi karta.

6/ Shahaadada diiwaangelinta ee la siiyay ururka iyada oo la raacayo faqrada (3) ee Qodobkan, waxa ay si buuxda u caddaynaysaa in ururka iskaashatadu yahay mid diwaangashan oo haysta sharciyadda bayaankan 985/2016.

7/ Urur kasta oo iskaashato oo si sharci ah ugu diiwaangashan faqrada (3) ee Qodobkan, waxa uu gudo geli karaa shaqooyinkiisa si waafaqsan ujeedooyinkiisa iyo hawlahiisa ku cad xeer-hoosaadkiisa laga bilaabo taariikhda xiliga la diwaangeliyey iyada oo aan habayaraatee lagu xidhaynin wax ruqsad ah oo intaas ka baxsan.

8/ Hadii hay'ada sharci ee ku shaqqada leh diwaangelintu ay xaqiijiso in ururku buuxiyey shuruudaha ku xusan tuducyada (a) illaa (h) ee faqrada Qodobkan, waxa ururka la siinayaa shahaado ku meelgaadh ah oo shaqaynaysa muddo aan ka badnayn hal sano si markaa kadib loo hubiyo in ururku muddadaas ku soo

ረ) ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ አመራር አካላት

ሥልጣን፣ ኃላፊነትና ተግባር፤

ሰ) አባላት ከኅብረት ሥራ ማኅበሩ ስለሚወጡበትና ስለሚሰናበቱበት ሁኔታ፤

ሸ) ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አመራር ኮሚቴ አባላትና ሌሎች የሥራ ኃላፊዎች ምርጫ፣ ሹመትና የሥራ ጊዜ እንዲሁም ከኃላፊነት ስለሚታገዱበት ወይም ስለሚሰናበቱበት ሁኔታ፤

ቀ) ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ ስብሰባ አጠራር እና ስለድምጽ አሰጣጥ፤

በ) ስለትርፍ አመዳደብና ክፍፍል፤

ተ) ስለሂሣብ ምርመራ፤

ቸ) ስለሠራተኛ አቀጣጠር፤ ኀ) ይህን አዋጅ እና በዚህ አዋጅ መሰረት የሚወጣ ደንብ እና መመሪያን የማይቃረኑ ሌሎች ጉዳዮች፡፡

፪/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳዳሪያ ደንብ በጠቅላላ ጉባዔው ልዩ ውሣኔ ሊሻሻል ይችላል፤ ሆኖም የማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር መተዳዳሪያ ደንብ ማሻሻያ ሊጸና የሚችለው አግባብ ላለው ባለሥልጣን ቀርቦ ከተመዘገበበት ቀን አንስቶ ይሆናል፡፡

፫/ የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር የመተዳደሪያ ደንብእንዲሻሻል በጠቅላላ ጉባዔው ሲወሰን የተደረገ ው ማሻሻያ እና በዚህ አዋጅ መሠረት የተላላፈ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ በሦስት ቅጅ ተደርጎ ዉሳኔ በተላለፈ በ፲ ፭ ተከታታይ የስራ ቀናት ውስጥ አግባብ ላለው ባለሥልጣን መቅረብ አለበት፡፡ የመተዳደሪያ ደንቡ ማሻሻያ በተጠቀሰው ቀን ውስጥ አግባብ ላለው ባለሥልጣን ካልቀረበ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡

dhammaystiray shuruudaha intii ka dhinayd.

9/ Hadii ururka iskaashatada lagu helo in uu ka shaqaynayo wax ka baxsan ujeedooyinkiisa iyo mabaadii'da u degsan, hay'ada ku shaqqada leh waxa ay awood u leedahay in ay xayiraad ku soo rogto ururka islamarkaana ka joojiso dhamaan shaqooyinkiisii sharciga ahaa.

10/ Maadaama xayiraad lagu soo rogay ururka iskaashatada iyada oo la cuskanayo faqrada (9) ee Qodobkan, hadii fashil ku yimaaddo in xayiraadda laga qaado muddo 30 maalmood oo xidhiidh ah gudahood, hay'adda sharci ee u qaabilsani waxa ay awood u yeelanaysaa in ay sifo sharci ah ku xaraashto (lacagayso) hantida ururka.

11/ Hadii shirweynaha guud ee ururka la xayiray iyada oo la raacayo faqrada (9) ee Qodobkan ay soo gudbistaan codsigooda ku aaddan in laga qaado xayiraadda kadibna hay'adda sharci ee qaabilsani ay xaqiijiso in codsigu yahay mid sax ah, waa in xayiraadda ururka laga qaado. Balse hadii hay'adda sharci ee qaabilsani ay ka qaadiweydo xayiraadda, waa in ay ururka siiso warqad qoraal ah oo sharraxaysa sababta looga qaadi waayay xayiraadda. Dhinac kasta oo aan ku qancin go'aamada ka soo baxay heer federaal waxa uu arji dacwadeed u gudbisan karaa maxkamada sare ee federaalka, hadii arrintu ay tahay heer deegaanna waxa uu u gudbisan karaa maxkamada sare ee deegaanka u qaabilsan xukun ka gaadhista arrintan.

11. <u>Gudiyada Garsoorka iyo xilalkooda</u>

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት የቀረበው የመተዳደሪያ ደንብ ማሻሻያ ይህንን አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም የወጣውን ደንብ እና መመሪያ የማይቃረን መሆኑን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሲያረጋግጥ ማሻሻያውን ይመዘግባል፤የምዝገባ ማስረጃውንም በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ ይሰጣል።

፭/ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የመተዳደሪያ ደንቡን ማሻሻያ ካልመዘገበ ወይም ማይመዘግብበትን ምክንያት በአምስት ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ ካላሳወቀ የተሻሻለው መተዳደሪያ ደንብ እንደተመዘገበ ተቆጥሮ በሥራ ላይ ይውላል።

፮/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ የኅብረት ሥራ ማኅበሩን መርሆዎች እና እሴቶች ማካተት አለበት።

፯/ ማንኛውም የኅብረት ስራ ማህበር በማህበሩ የአመራር አካላት አባልነት ውስጥ የሴቶችን ተሣትፎ ለማሣደግና ለማበረታታት የሚያስችል መስፈርት ማካተት አለበት።

፰/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር የሴቶችን፣የወጣቶችን እና የአካል ጉዳተኞችን ተሳትፎ የሚያሳድጉ ተግባራትን በስትራቴጂክ እና በዓመታዊ እቅዶቹ ውስጥ ማካተት አለበት።

፲ ፫. ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት ውህደትና መከፋፈል

፩ / የኅብረት ሥራ ማህበር ጠቅላላ ጉባዔ በልዩ ውሣኔ፡- ሀ) ራሱን በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ የኅብረት ሥራ ማህበራት ሊከፋፍል፤ ወይም ለ) ከአንድ ወይም ከዚያ በላይ ከሆኑ

1/ Urur kasta oo iskaashato oo si sharci ah ugu diwaangashan qodobka 10aad ee Bayaankan waa in uu yeesho gudi garsoor laga bilaabo maalinta diwaangelinta.

2/ Urur kasta oo iskaashato ma qaadi karo masuuliyadda hanti ka badan wadarta raasamaalkiisa guud ee saafiga ah, waana in masuuliyadiisu xaddidnaato.

12. Xeer-Hoosaadka Ururka Iskaashatada

1/ Urur kasta oo iskaashato waa in uu yeesho xeer-hoosaad u gaar ah, kaas oo gudihiisa ay ku cadyihiin qodobadan soo socda:

a) Magaca iyo ciwaanka ururka
b) Ujeedooyinka loo aasaasay iyo hawlaha uu qabto ururku
c) Goobta uu ka hawlgalo iyo xarunta uu ka shaqeeyo ururku
d) Shuruudaha qaadashada xubinnimada ururka
e) Xilalka iyo xuquuqaha xubnaha ururka
f) Awoodaha, masuuliyadaha iyo waajibaadada gudiga maamulka ururka iskaashatada
g) Shuruudaha ka bixitaanka iyo ka xayuubinta xubinnimada ururka
h) Shuruudaha doorashada, magacaabista, muddada xil haynta, xayiraadda iyo eriga xubnaha guddiga maamulka iyo laamaha kale ee wax ka maamula ururka.
i) Shuruudaha ku baaqista shirarka iyo hab codbixinta ururka
j) qoondaynta iyo wadaagga faa’dada
k) hantidhawrista
l) hanaanka shaqaalaysiinta ururka

ኅብረት ሥራ ማህበራት ጋር በመዋሃድ አዲስ የኅብረት ሥራ ማኅበር ሊመሠርት፤ይችላል፡፡

፪/ የኅብረት ሥራ ማኅበር መዋሃድ ወይም መከፋፈል ልዩ ውሣኔ ተፈፃሚ የሚሆነው፡-

ሀ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩ አባላት እና ዕዳ ጠያቂዎች በመዋሃዱ ወይም በመከፋፈሉ የተስማሙበት መሆኑ፤ ወይም

ለ) ያልተስማሙ አባላትና ዕዳ ጠያቂዎች የተከፈላቸው መሆኑ ወይም የክፍያ ዋስትና የተሰጣቸው መሆኑ ተረጋግጦ ልዩ ውሣኔው አግባብ ባለው ባለሥልጣን የተመዘገ በመሆኑ፤

ሐ) የቀድሞው የኅብረት ሥራ ማህበራት ወይም ኅብረት ሥራ ማህበር ምዝገባ ከመዝገብ መሰረዙ እና በውህደት ወይም በመከፈሉ የተፈጠረ የኅብረት ሥራ ማህበራት ወይም የኅብረት ሥራ ማኅበር መመዝገቡ፤ ሲረጋገጥ ይሆናል፡፡

፫/ በውህደቱ ህልውናቸውን ያጡ የኅብረት ሥራ ማህበራት መብት እና ግዴታዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት በተመዘገበው የኅብረት ሥራ ማህበር ልዩ ውሳኔ ላይ በተመለከተው ዝርዝር መሠረት አዲስ ወደ ተቋቋመው የኅብረት ሥራ ማህበር ይተላለፋሉ፡፡

፬/ በመከፋፈሉ ሕልውናውን ያጣው የኅብረት ሥራ ማህበር መብት እና ግዴታዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት በተመዘገበው የኅብረት ሥራ ማኅበሩ ልዩ ውሣኔ ላይ በተመለከተው ዝርዝር መሠረት አዲስ ወደ ተቋቋሙት የኅብረት ሥራ ማኅበራት ይተላለፋሉ፡፡

m) iyo qodobo kale oo aan ka hor imanaynin bayaankan, shUruucda iyo awaamiirta hirgelinta bayaankan.

2/ Wax ka bedelka xeer-hoosaadka ururka waxa lagu samayn karaa qaraar aan caadi ahayn oo ka soo baxa shirweynaha golaha, haseyeeshee wax ka bedelka xeer-hoosaadka ururku waxa uu dhaqan-gal noqonayaa ka dib taariikhda la soo gudbiyo ee ay diwaangeliso hay'adda sharci ee u qaabilsan.

3/ Hadii ururka iskaashatadu uu go'aansado in uu wax ka bedelka ku sameeyo xeer-hoosaadkiisa sadex nuqul oo wax ka bedelkii ah iyo qaraalkii lagu soo saaray shirweynaha golaha guud oo la waafajiyey bayaankan waa in loo soo gudbiyo hay'adda sharci ee ay qusayso muddo 15 cisho oo maalmaha shaqada ah gudahood laga bilaabo maalinta go'aanka wax ka bedelka la soo saaray. Hadii wax ka bedelka lagu sameeyey xeer-hoosaadka loo gudbin waayo hay'adda sharci ee ay qusayso muddada la cayimay gudeheeda lama aqbali doono.

4/ Hay'adda sharci ee u qaabilsani waa in ay aqbasho diwaangelinta waxka-bedelka xeerka ee ku cad faqrada (3) ee Qodobkan, kadib marka ay xaqiijiso in uu waafaqsanyahay bayaankan iyo shuruucda iyo awaamiirta hirgelinta bayaankan waana in ay bixiso caddayn ku saabsan diwaangelinta wax-kabedelka xeerka muddo shan cisho oo xidhiidh ah oo maalmaha shaqada ah gudahood.

፲፬. ስለኅብረት ሥራ ማህበራት አደረጃጀት

፩/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬን ተመሳሳይ ዓላማ ባላቸው ሁለትና ከዚያ በላይ በሆኑ መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት ይደራጃሉ፡፡

፪/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬንን በፌደራል ወይም በክልል ደረጃ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ አዋጭነቱ እየ ታየ ማደራጀት የሚቻል ይሆናል፡፡

፫/ በፌደራል ደረጃ የሚደራጁ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬን አባላት ቢያንስ ከሁለት ክልሎች የተውጣጡ መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት መሆን አለባቸው፡፡

፲፭. ስለኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን አደረጃጀት

፩/ ተመሳሳይ ዓላማ ባላቸው ሁለትና ከዚያ በላይ በሆኑ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬኖች የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን ይደራጃል::

፪/ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ አዋጭነቱ ታይቶ የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽንን በፌደራልወይም በክልል ደረጃ ማደራጀት ይቻላል፡፡

፫/ በፌደራል ደረጃ የሚደራጅ የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን አባላት ቢያንስ ከሁለት ክልሎች የተውጣጡ ሁለት እና ከዚያ በላይ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬኖች መሆን አለባቸው፡፡

፲፮. በሙያ የሚደራጅ የሚደራጅ የኅብረት ሥራ ማህበር ማሟላት ያለበት መስፈርቶች

፩/ ማንኛውም መሠረታዊ የኅብረት ሥራማህበር የአባላትን ሙያ መሠረት አድርጎ የሚደራጅ ከሆነ እያንዳንዱ አባል ከሚመለከተው አካል የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ማስረጃ ማቅረብ አለበት::

5/ Hadii hay'adda sharci ee u qaabilsani ay ku fashilanto diwaangelinta waxka-bedelka xeer-hoosaadka ururka ama bixinta caddayn ku saabsan in ay diiwaangelisay waxka-bedelka marka loo gudbiyo kadib, waxka-bedelka xeer-hoosaadka waxa loo tixgelinayaa mid diwaangashan sidaas ayuuna dhaqangal ku yahay.

6/ Urur kasta oo iskaashato waa in uu xeer-hoosaadkiisa ku caddeeyo qiyamka iyo mabaadii'da uu ku shaqaynayo.

7/ Urur kasta oo iskaashato waa in uu yeesho qodobo dhiirrigelinaya doorka haweenka ee ka qayb noqoshada gudiga maamulka ururka

8/ Urur kasta oo iskaashato waa in uu istiraatijiyadiisa iyo qorshe sanadeedkiisa ku daro hawlo loogu talo galay in lagu dhiirri geliyo haweenka, dhalinyarta iyo dadka naafada ah.

13. Midowga iyo kala tagga ururrada iskaashatada

1/ Ururka iskaashatadu waxa uu shirweynaha golaha guud ku soo saari karaa qaraar aan caadi ahayn kaas oo:

a) Ururku isugu qaybinayo labo urur ama in kabadan
b) In ay ku midoobayaan labo urur ama in ka badan si ay u noqdaan hal urur iskaashato

2/ Qaraarka aan caadiga ahayn ee midowga iyo kala tagga ururradu waxa uu dhaqangal noqonayaa kadib marka la caddeeyo:

a) In xubnaha iyo lacag deymiyeyaasha ururka isku raaceen midowga ama kala tagga labada urur

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሰረት የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የሚቀርብባቸው በህግ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ እንዲያወጡ በሚያስገድዱ የስራ መስኮች ብቻ ላይ ይሆናል።

፫/ የሙያ የኅብረት ሥራ ማህበራት እሴት ጨምረው ለሚያመርቱት ምርት ወይም ለሚሰጡት አገልግሎት የጥራት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማቅረብ አለባቸው፡

<u>፲፯. ስለ የኅብረት ሥራ ማህበራት ሊግ አደረጃጀት</u>

፩/ የዚህ አዋጅ እና የሌሎች ሕጎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራትን፣ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒ ዬኖችን እና ፌዴሬሽኖችን በኢትዮጵያ ውስጥ የሚወክል ሊግበአገር አቀፍ ደረጃ ሊመሠርቱ ይችላሉ።

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚመሰረት ሊግ ቁጥር ከአንድ ሊበልጥ አይችልም።

፫/ የሊግ አደረጃጀት፣ ተግባራትን እና የፋይናንስ ምንጭ በተመለከተ በሚኒስትሮች ምክር ቤትበሚወጣ ደንብ ይሰወናል።

<u>፲፰. የኅብረትሥራማህበራት ግዴታ የኅብረት ሥራ</u>

ማህበራት የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖራቸዋል፡-

፩/ የኅብረት ሥራ ማህበራት አባሎቻቸው የሚፈልጉትን አገልግሎት በተያዘው ዕቅድ መሠረት የማቅረብ፤

፪/ በአገሪቱ የአሠሪና ሠራተኛ ሕግ መሠረት ለቀጠሯቸው ሠራተኞች መብታቸውን የመጠበቅ፤

፫/ የኅብረት ስራ ማህበራት ከሚያገኙት ገቢ ላይ ከገቢ ግብር በስተቀር ሌሎች ለመንግስት መክፈል

In xubnaha iyo lacag deymiyeyaasha ururka diiday qaraarka midowga iyo kalatagga la siiyey xaqii iyo saamigii ay ku lahaayeen ururka ama kadib marka la caddeeyo in qaraarka lagu xusay damaanad qaadka saamiga iyo xuquuqahooda taas oo loo gudbiyey ayna aqbashay laanta dawliga ah ee ay qusayso.

b) Diiwaangelinta/sharciyadda labada urur ee hore ama ururka hore ee laga saaray diiwaanka sharciga ah kadibna midowga ururka ama labada urur ee cusub ee kala baxay si cusub loo diwaangeliyo loona sharciyeeyo.

3/ xuquuqaha iyo waajibaaddada ay lahaan jireen labada urur ka hor intii aanay isku biirin waxa loo wareejin doonaa ururka cusub ee ka dhashay midowga labada urur sida ku cad qaraarkii aan caadiga ahayn ee ay ku midoobeen kaas oo waafaqsan faqrada (2) ee qodobkan.

14. <u>Aasaaska Dallada Ururrada Iskaashatooyinka</u>

1/ Dallada Ururrada Iskaashatooyin-ka waxa samayn kara labo ama in ka badan oo ka mida ururada iskaashatooyinka aasaasiga ah kuwaas oo wadaaga ujeedooyin isku mid ah.

2/ Ururka Dallada Iskaashatooyinka waxa laga dhisi karaa heer federaal ama heer deegaan iyada oo lagu salaynayo suurtagalnimada iyo xaaladdooda dhaqan dhaqaale.

3/ Xubnaha Dallada Ururrada Iskaashatooyinka ee laga aasaasayo heer federaal waxa laga soo qaadan doonaa ugu yaraan labo urur iskaashato aasaasi ah oo ka soo kala jeedaa labo dawlad deegaan oo kala duwan.

የሚገባቸውን ክፍያ በሕጉ መሠረት ወቅቱን ጠብቀው ገቢ የማድረግ፤

፬/ የመተዳደሪያ ደንቡን አክብሮ የመስራት፤

፭/ ለሚመለከተው አካል አስፈላጊውን መረጃ በተጠየቁ ጊዜ የመስጠት፤

፮/ የተቋቋሙበትን መርህ እና ዓላማ አክብረው የመስራት፡፡

<u>፲፱. ሥራ ስለመጀመር</u>

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ በስድስት ወር ውስጥ በዕቅዱ መሠረት ሥራ ካልጀመረ በተጨማሪ በሦስት ወር ውስጥ እንዲጀምር ማስጠንቀቂያ ይሰጠዋል፡፡

፪/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት በተሰጠውየማስጠንቀቂያ ጊዜ ውስጥ ሥራ ካልጀመረ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሂሣብ ከተጣራ እና መፍረሱ ከተወሰነ በኋላ ምዝገባው ተሰርዞ ሕጋዊ ሰውነቱን እንዲያጣ ይደረጋል፡፡

<u>፳. የምዝገባ ምስክር ወረቀትን ስለማሳደስ</u>

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር በዚህ አዋጅ መሠረት ተቋቁሞ ከተመዘገበበት እና ሕጋዊ ሰውነት ካገኘበት ቀን ጀምሮ አግባብ ያለው ባለሥልጣን በወጣው መመሪያ መሠረት በየሦስት ዓመቱ የምዝገባ ምስክር ወረቀቱን ማሳደስ አለበት፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የምዝገባ ምስክር ወረቀት ያላሳደሰ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር አግባብ ባለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ መሠረት እርምጃ ይወሰድበታል፡፡

15. <u>Aasaaska Midowga Ururrada Iskashatooyinka</u>

1/ Ururka fadareshinka Iskaashatooyinka waxa samayn kara labo ama in ka badan oo ka mida Ururka Dallada Iskaashatooyinka ah kuwaas oo wadaaga ujeedooyin isku mid ah.

2/ Marka la qiimeeyo suurtagalnimada iyo xaaladdooda dhaqan dhaqaale, Midowga Ururrada Iskaashatooyinka waxa laga dhisi karaa heer federaal ama heer deegaan.

3/ Xubnaha Midowga ururrada iskaashatooyinka ee laga aasaasayo heer federaal waxa laga soo qaadan doonaa ugu yaraan labo Dallada ururrada iskaashatooyinka ah oo ka soo kala jeedaa labo dawlad deegaan oo kala duwan.

16. <u>Shuruudaha Aasaaska Ururrada Iskaashatada Xirfadleyda ah</u>

1/ Hadii urur iskaashato oo aasaasi ah la aasaaso iyada oo lagu salaynayo xirfadaha ama mihnadaha xubnaha, waa in ay xubnaha ururku soo gudbiyaan shahaadooyin caddaynaya kartidooda xirfadeed iyo mihnada ay barteen oo ay ka sitaan hay'ad (kulliyad/jaamacad) sharci ah oo la aqoonsan yahay.

2/ Sida ku cad faqrada (1) ee Qodobkan, shahaadooyinka muujinaya kartida xirfadeed iyo mihnadaha ee ay soo gudbistaan xubnaha ururku waa in ay noqdaan kuwo waafaqsan shaqooyinka ku qeexan sharciga.

3/ Ururrada Iskaashatada Xirfadleyda waa in ay soo bandhigaan shahaadada xaqiijinta

<u>፲፮. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ተግባራትና ኃላፊነቶች፤</u>

፩/ የኅብረት ሥራ ማኅበራት በየደረጃቸው በዚህ አንቀጽ ከንዑስአንቀጽ(፪) እስከ (፱) የተመለከቱት ተግባራትና ኃላፊነቶች ይኖራቸዋል።

፪/ መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበራት በዋናነት ግለሰብ አባላት በተናጠል መወጣት የማይችሉትንና ከአቅማቸዉ በላይ የሆነን የጋራ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ችግር መፍታት የ ሚችሉ ተግባራት ላይ የሚያከናውኑ ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፡-

ሀ) ለአካባቢው ህብረተሰብ ስለኅብረት ሥራ ማኅበር ፅንሰ ሃሳብ ግንዛቤ ማስጨበጥ እና ቅስቀሳ የማድረግ፤

ለ) በአካባቢ ልማት እና ጥበቃ ሥራ ላይ የመሳተፍ፤

ሐ) ለአባላት በቅድመ ምርት እና በድህረ ምርት ላይ ስለምርት ጥራት ሥልጠና የመስጠት፤

መ) ለአባላት የመጋዘን አገልግሎት የመስጠት፤

ሠ) የአባላትን ችግር የሚፈቱ ፕሮጄክቶችን የመንደፍ፤

ረ) የአባላትን ምርት በመረከብ ዕሴት በመጨመር አባል ለሆኑባቸው ዩኒዬን ወይም ፌዴሬሽን የማስረከብ ወይም የተሻለ የገበያ መዳረሻ በማፈላለግ የመሸጥ፤

ሰ) ሌሎች በመተዳደሪያ ደንባቸው ላይ የተዘረዘሩትን ተግባራት የ ማከናወን።

፫/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒየኖች በዋናነት አባል መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበራት በተናጠል መወጣት የማይችሉትን የጋራ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ችግሮችመፍታት

tayada xirfadeed iyo aqooneed ee ku aaddan waxsoosaarka iyo adeegyada ay bixin doonaan

<u>Aasaaska Naadiga Ururrada Iskaashatada</u>

1/ Iyada oo la cuskanayo bayaankan 985/2016 iyo xeerasha kale ee la halmaala, ururka iskaashatada aasaasiga ah, ururka dallada iskaashatooyinka iyo Midowga ururrada iskaashatada waxa ay samayn karaan taxaaluf ay ku aasaasayaan Naadiga Ururrada Iskaashatada si ay u matalaan dhamaan ururrada Iskaashatooyinka ka jira Ethiopia.

2/ Tirada Naadiga Ururrada Iskaashatada ee dalka ka jira sida ku cad faqrada (1) ee Qodobkan, kama badnaan karaan hal naadi.

3/Aasaaska, shaqooyinka iyo ilaha maaliyadeed ee Naadiga Ururrada Iskaashatada dalka waxa lagu go'aaminaya sharci ay soo saaraan golaha wasiirradu.

17. <u>Waajibaadka Ururrada Iskaashatada</u>

Ururrada Iskaashatadu waxa ay fulin doonaan waajibaaddadan soo socda:

1/ In ay adeeg siiyaan xubnahooda sida ku cad qorshahooda shaqo.

2/ In ay ilaaliyaan xuquuqda shaqaalaha ururka iskaashatada sida uu dhigayo xeerka shaqaalaha dalku.

3/ Marka laga reebo cashuurta dakhliga ururka iskaashatadu waxa uu dawladda u xarayn doonaa kharashaadka kale ee sharcigu dhigayo wakhtiga loogu talagalay.

4/ Waa in ay ixtiraamaan islamarkaana u shaqeeyaan hab waafaqsan xeer-hoosaadkooda.

የሚችሉ ተግባራት ላይ የሚያከናውኑ ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፡-

ሀ) ለአባል መሠረታዊ የ ኅብረት ሥራ ማህበራት በተሰማሩበት መስክ ሥልጠና መስጠት፤

ለ) ለአባል መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበራት የማማከር አገልግሎት መስጠት፤

ሐ) ለአባል መሠረታዊ የ ኅብረት ሥራ ማህበራት የገበያ መረጃ አገልግሎት መስጠት፤

መ) ለአባል መሠረታዊ የ ኅብረት ሥራ ማህበራት የገበያ ትስስር ማመቻቸት፤

ሠ) የመጋዘን አገልግሎት መስጠት፤

ረ) የምርት ማሳደጊያዎችን እና የፍጆታ እቃዎችን በጅምላ ማቅረብ፤

ሰ) በአባላት ምርት ላይ እሴት መጨመር እና ሌሎች በመተዳደሪያ ደንባቸው ላይ የተዘረዘሩትን ተግባራት ማከናወን፡፡

ሸ) የ ማማከር አገ ልግሎት ለአባል ኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒ ዬኖች መስጠት፤

ቀ) በኅብረት ሥራ ዘርፍ ላይ የሰው ሀብት ልማት ማካሄድ፤

በ) በአገር አቀፍ እና በዓለም አቀፍ የኅብረት ሥራ ማህበራት መካከል የመረጃ ልውውጥ ሥርዓት መዘርጋት፤

ተ) የኅብረት ሥራ ማኅበራት ፈንድ ማቋቋም እና ማስተዳደር፤

ቸ) ለኅብረት ሥራ ማህበራት ተግባራት የሚያግዙ የፋይናንስ እና የቴክኒክ ድጋፍ መስጠት፤

ኀ) ለኅብረት ሥራ ማህበራት የመሠረተ-ልማት ግንባታዎችን ማስተባበር እና መደገፍ፤

5/ Waa in ay macluumaadka looga baahanyahay u gudbiyaan hay'adda sharci ee ay qusayso isla wakhtiga laga codsado.

6/ Waa in ay ku hawlagalaan mabda'a iyo ujeedada lagu aasaasay oo keliya.

18. <u>Bilaabidda Shaqada</u>

1/ Hadii ururka iskaashatadu ku fashilmo bilaabidda iyo gudagalka shaqooyinka ugu qoran qorshe-hawleedkiisa muddo lix bilood gudahood ah oo ka bilaabata maalinta la diwaangaliyey, waxa la siin doonaa warqad ogeysiis ah oo lagu wargalinayo in uu ururku shaqadiisa ku bilaabo muddo sadex bilood gudahood ah.

2/ Hadii ururka iskaashatadu ku fashilmo in uu shaqooyinkiisa ku bilaabo muddada loo qabtay ee ku xusan faqrada (1) ee Qodobkan, kala diris iyo lacagayn hantiyeed ka dib, waxa lagala noqonayaa sharciyadda diwaagelinta kadibna ururku waxa uu waayi doonaa jiritaankiisa sharci.

19. <u>Dib u Cusboonaysiinta Shahaadada Diwaangelinta Ururka</u>

1/ Urur kasta oo iskaashato waxa uu dib u cusboonaysiin doonaa shahaadadiisa diwaangelinta sadexdii sano ba hal mar oo ka bilaabanta maalinta lagu aasaasay Bayaankan iyo taariikhda la diwaangeliyey iyo si waafaqsan awaamiirta hay'adda sharci ee ay qusayso.

2/ Hadii ururka iskaashatadu ku fashilmo dib u cusboonaysiinta shahaadadiisa diwaangelinta sida ku xusan faqradda (1) ee Qodobkan, hay'adda sharci ee ay qusayso

ነ) ሌሎች በመተዳደሪያ ደንባቸው ላይ የተዘረዘሩትን ተግባራት ማከናወን።

፭/ በዩኒ ዬን ወይም በፌዴሬሽን ደረጃ የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ማህበር በአባላት ምርት ወይም አገልግሎት ላይ እሴት ሳይጨምር አባላቱ የሚያከናውኑትን ተግባራት በተመሳሳይ ሊሠራ አይችልም።

፮/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከአባላቱ የሰበሰበውን ምርት በወቅቱ ገበያ ዋጋ በምርት ዘመኑ ውስጥ የመሸጥ ኃላፊነት አለበት።

፯/ የኅብረት ሥራ ማህበራት በሚያደርጉት የሥራ እንቅስቃሴ በአካባቢ እና በሰውደኅንነት ላይ ጉዳት እንዳይደርስ አካባቢን የመጠበቅ፣ የማልማት እና የመንከባከብ ኃላፊነት አለባቸው፡:

፰/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ለአባሉ አነስተኛ የመድን ዋስትና አገልግሎት ሲሠጥ በሚከተለው መሠረት መሆን አለበት፡-

ሀ) የኅብረት ሥራ ማህበሩ ለራሱ ንብረት ወይም ለአባሉ ንብረት የመድን ዋስትና ሊገባ፤

ለ) ከአባሉ በሚቀርበው ጥያቄና ፍላጎት መሠረት ለሰብል ወይም ለእንሰሳት ወይም በተለያዩ ምርቶች ላይ ለሚደ ርሰው አደጋ የኢንሹራንስ ሰጪ ድርጅት ወኪል በመሆን የአነስተኛ የኢንሹራንስ አገ ልግሎት ሊሰጥ፣ ወይም

ሐ) የኅብረት ሥራ ማህበሩ ለአባሉ ለሚያበድረው ብድር ተበዳሪው የተበደረውን ዕዳ ሣይከፍል ለሚደርሰው የሞት አደጋ አነስተኛ የብድር የሕይወትመድን ዋስትና አገልግሎት ሊሰጥ ወይም ሊገባ፣ይችላል።

፱/ የገንዘብ ቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበር ከአባሉ ቁጠባ ይሰበስባል፣ ብድር ይሰጣል፣ እንዲሁም አባሉ ለተበደረው ወይም ለቆጠበው

waxa ay awood u leedahay in ay ka qaaddo tallaabo sharci oo waafqsan awaamiirteeda.

20. <u>Xilalka iyo Waajibaaddada Ururrada Iskaashatada</u>

1/ Ururrada Iskaashatadu iyaga oo loo eegayo heerka qaabdhismeedkooda waxa ay gudan doonaan xilalka iyo waajibaddada ku cad faqrooyinka (2) iyo (9) ee Qodobkan:

2/ Ururrada iskaashatada aasaasiga ah waxa ay qaban doonaan shaqooyinka ka baxsan awoodda shaqsiyaadka xubnaha ka ah waxa ayna xallin doonaan caqabadaha dhinaca dhaqaalaha iyo bulshada gaar ahaan kuwan soo socda:

a) Waxa ay wacyigooda kor u qaadi doonaan bulshada deegaanka ay ka shaqeeyaan waxa ayna u muujin doonaan waxtarka ay leedahay iskaashiga iyo wax wada qabsiga iyaga oo tusaale u noqonaya.
b) Waxa ay door ka qaadan doonaan hawlaha horumarinta iyo badbaadinta deegaanka
c) Waxa ay xubnahooda siin doonaan tababarka kor u qaadista kordhinta qiimaha badeecadeed ee waxsoosaarkooda.
d) Waxa ay xubnahooda siin doonaan adeegga bakhaarka kaydka badeecadda.
e) Waxa ay naqshaqdayn doonaan mashaariic loogu talagalay in ay xubnuhu ku xalliyaan caqabadaha
f) Waxa ay xubnaha ka soo ururin doonaan badeecadaha iyaga oo kordhinaya qiimaha badeecadeed ee

ወይም ለወደፊት ለሚቆጥበው ገንዘብ ከገንዘብ ቁጠባና ብድር የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጋር ውል በመግባት አረቦን ለተከፈለበት የገንዘብ መጠን ልክ ለሚደርሰው የሞት አደጋ አነስተኛ የብድር የሕይወት መድን ዋስትና አገልግሎት ሊሰጥ ወይም ሊገባ ይችላል፡፡

፲/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፰) እና (፱) ዝርዝርአፈጻጸም በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

<u>፳ ፪. መነሻ ካፒታል</u>

፩ / ማንኛዉም መሠረታዊ የኅብረት ሥራ መኅበር በሚያቀርበዉ የሥራ ዕቅድ እና የአዋጭነት ጥናት መሰረት ቢያንስ የመጀመሪያ ዓመት የሥራ ማስኬጃ ወጪዎችን መሸፈን የሚያስችል ካፒታል ይዞ መመሠረት አለበት፡፡

፪/ የኅብረት ሥራ መኅበራት ዩኒዬን ሊመሠረት የሚችሉ በተደረገዉ የአዋጭነት ትናት መሠረት ዕቂዳቸዉን ለመፈፀም እንዲያስችል በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ዉሳኔ መሰረት አባል የኅብረት ሥራ መኅበራት ቢያንስ የጠቅላላ ካፒታላቻን ፳ ፭ % ያህል እጣ መግዛት ስችሉ ነዉ፡፡

፫/ የኅብረት ሥራ መኅበራት ፌዴሬሽን ሊመሠረት የሚችሉ በተደረገዉ የአዋችጭነት ትናት መሠረት ዕቂዳቸዉን ለመፈፀም እንዲያስችል በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ዉሳኔ መሰረት አባል የኅብረት ሥራ መኅበራት ዩኒዬኖችች ቢያንስ የጠቅላላ ካፒታላቸዉን ፳ ፭ % ያህል እጣ መግዛት ስችሉ ነዉ፡፤

waxsoosaarkooda kadibna waxa ay u gudbin doonaan dalladdii ama midowgii ay ku midaysnaayeen iyaga oo la raadsanaya suuq ku haboon.

g) Waxa ay sidoo kale fulin doonaan hawlaha kale ee uu farayo xeer-hoosaadkoodu.

3/ Dalladda Ururrada iskaashatooyinku waxa ay qaban doonaan shaqooyinka ka baxsan awoodda ururka iskaashatada aasaasiga ah ee ku midaysan dallada waxa ayna xallin doonaan caqabadaha dhinaca dhaqaalaha iyo bulshada gaar ahaan kuwan soo socda:

a) Waxa ay xubnahooda siin doonaan tababarro ku aaddan hawlaha ay ku lug leeyihiin
b) Waxa ay adeegyo latalineed siin doonaan ururrada iskaashatooyinka aasaasiga ah ee ku midaysan dallada
c) Waxa ay adeegyo la xidhiidha xogaha suuqa siin doonaan ururrada iskaashatooyinka aasaasiga ah ee ku midaysan dallada
d) Waxa ay fududayn doonaan in ay suuqa ku xidhmaan ururrada iskaashatooyinka aasaasiga ah ee ku midaysan dallada
e) Waxa ay siin doonaan adeegga bakhaarka kaydka badeecadaha
f) Waxa ay sidoo kale xubnahooda u qaybin doonaan badeecado jumlo ahaan loo gadayo oo gashi ah si loo kordhiyo waxsoosaarka iyo alaabaha ay u baahanyihiin macaamiishu
g) Waxa ay kordhin doonaan qiimaha badeecadeed waxsoosaarka xubnahooda iyaga oo sidoo kale fulin doona hawlaha kale ee uu farayo xeer-hoosaadkoodu.

<u>፳፫. ከአባላት ዉጭ ለሌሎች አገልግሎት ስለመስጠት</u>

፩/ የኅብረት ሥራ ማኅበራት ከአባላት ዉጭ የሚሰጡት አገልግሎት በሚመሠረተው ውል መሠረት ሆኖ ለሚከተሉት ዓላማዎች ይሆናል፡-

ሀ) መንግስት ምርትና ምርታማነ ትን ለማሳደግ ሲል በብድር ከመንግስት ካዝና ወጪ ተደርጎ የሚቀርቡ ግብዓቶችን ለማሰራጨት፤

ለ) ፍላጎትና አቅርቦትን ለማመጣጠን በመንግስት በኩል የሚቀርቡ የፍጆታ ዕቃዎችን ለማሰራጨት፤

ሐ) ከልዩ ልዩ ድጋፍ ሰጪ አካላት ለህብረተሰቡ የሚቀርቡ ተዘዋዋሪ ብድሮች እና ማህበራዊ አገልግሎቶችን ለማሰራጨት፤ እና

መ) በእርሻ ሥራ ላይ ለተሰማሩ አርሶ አደሮች የምርት ማሳደጊያ ግብአቶችን ለማቅረብ እና ምርታቸውን ለመረከብ።

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ዝርዝር አፈጻጸም በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል፡፡

<u>ክፍል ሦስት</u>

<u>የኅብረት ሥራ ማኅበር አባላት መብትና ግዴታ</u>

<u>፳፬. የኅብረት ሥራማኅበር አባልለመሆን መሟላት ለባቸው መስፈርቶች</u>

፩/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) እና (፫) የተመለከቱትን የሚያሟላ ማንኛውም ሰው የኅብረት ሥራ ማኅበር አባል ለመሆን ይችላል፡፡

፪/ አባልነቱ ለመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር ከሆነ፡-

ሀ) ዕድሜው ፲፰ ዓመት የሞላው፤

4/ Midowga Ururrada iskaashato waxa ay qaban doonaan shaqooyinka ka baxsan awoodda dalladda ururrada iskaashatooyinka ee ku midaysan midowga waxa ayna xallin doonaan caqabadaha dhinaca dhaqaalaha iyo bulshada gaar ahaan kuwan soo socda:

a) Waxa ay u diyaarin doonaan islamarkaana siin doonaan adeegga hantidhawrka dalladda ururrada iskaashatooyinka ee xubinka ka ah.
b) Waxa ay matali doonaan danaha ururka dalladda iskaashatooyinka waxa ayna danahooda uga ol'olayn doonaan dawlada iyo saamilayda kale dhexdooda
c) Waxa ay kor u qaadi doonaan aragtida iskaashatada waxa ayna qurxin doonaan muuqaalka iyo sawirka laga haysto dhaqanka iskaashatooyinka sidoo kalena waxa ay faafin doonaan dhaqanka iskaashatonimada.
d) Waxa ay abuuri doonaan islamarkaana xoojin doonaan xidhiidhka ururrada iskaasha-tooyinka heer qaran iyo heer caalamiba.
e) Waxa ay ka qayb geli doonaan suuqa badeecadaha jumlada ee heer dal iyo heer caalami taas oo ka baxsan awoodda ururka dallada iskaashatooyinka
f) Waxa ay u suuragalin doonaan awoodoodana kobcin doonaan sidii ay xunbnahooda u abuuran lahaayeen shirkado kale oo ganacsi si ay u kordhiyaan qiimaha badeecadeed ee macaashka waxsoosaarkooda.

ለ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩን ዕጣ ለመግዛትና የመመዝገቢያ ክፍያ ለመክፈል የሚችል፤

ሐ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩን ዓላማና መተዳዳሪያ ደንብ የተቀበለና ግዴታዎችን ለመፈጸም ፈቃደኛ የሆነ፤

መ) ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በወጡት ደንቦችና መመሪያዎች የ ተወሰኑ ሁኔ ታዎችን የ ሚያሟላ።

፫/ አባልነቱ ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማኅበር በላይ ለሆነ ኅብረት ሥራ ማኅበር ከሆነ አግባብ ባለው ባለሥልጣን ተመዝግቦ ሕጋዊ ሰውነት ያገኘ የኅብረት ሥራ ማኅበር መሆን አለበት።

፳ ፩. የአባላት መብትና ግዴታ

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር አባል የሚከተሉት መብቶች ይኖሩታል:-

ሀ) በተሳትፎው መጠን አባሉ ወይም ተወካዩ በኅብረት ሥራ ማኅበሩ የሚሰጠውን አገልግሎትና ጥቅም የማግኘት፤

ለ) አባሉ ወይም ተወካዩ በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ጉባዔዎች ላይ የመካፈልና ድምፅ የመስጠት፤

ሐ) አባሉ ወይም ተወካዩ በኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ላይ በመገኘት የመምረጥና የመመረጥ፤

መ) መብቶቹ እና ጥቅሞቹ ተከብረውለት በጥያቄውመሠረት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ የመሰናበት፤

ሠ) አባሉ ስለ ኅብረት ሥራ ማህበሩ እንቅስቃሴ መረጃ የማግኘት፤መብት አለው።

፪/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር አባል የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩታል:-

g) Waxa ay samayn doonaan daraasado ficil ah oo ku saabsan ururrada iskaashatada.

h) Waxa ay adeeg latalineed siin doonaan xubnahooda ururrada dalladda iskaashatooyinka.

i) Waxa ay kobcin doonaan awoodda shaqaale ee waaxda iskaasha-tooyinka.

j) Waxa ay dejin doonaan hannaan macluumaad is weydaarsi ah oo ay wadaagaan ururrada iskaasha-tooyinka heer dal illaa heer caalami.

k) Waxa ay aasaasi doonaan islamarkaana maamuli doonaan hannaan maalgalineed ee ururrada iskaashatooyinka.

l) Waxa ay ururrada iskaashatooyinka ka gacansiin doonaan dhinacyada maaliyadda iyo farsamada shaqooyinkooda.

m) Waxa ay ururrada iskaashatooyinka iskugu dubbaridi doonaan iyo taageerona ka siin doonaan dhinaca horumarinta kaabayaasha dhaqaalaha.

n) Waxa ay sidoo kale fulin doonaan hawlaha kale ee uu farayo xeer-hoosaadkoodu.

5/ Ururrada iskaashatooyinka ee ka aasaasan heer dalladeed iyo heer midow kama shaqayn doonaan shaqooyin la mid ah kuwa ay qabtaan ururrada xubnaha ka ah hadii aysan dheef-kor ku samaynin alaabaha ay farsameeyaan iyo adeegyada ay bixiyaan.

6/ Urur kasta oo iskaashato waxa uu ka masuul yahay iibinta badeecadaha uu ka soo ururiyey xubnihiisa isla sanadkaas gudi-

ሀ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩን መተዳደሪያ ደንብ፣ መመሪያዎችና ውሣኔ ዎች የ ማክበር፤ ለ) በኅብረት ሥራ ማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብና መመሪያ መሠረት የሚሠሩ ሥራዎችን የመሥራት፤

ሐ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩን የጋራ ንብረት የመንከባከብ፤

መ) አባሉ በገባው ውል ወይም ስምምነት መሠረት ወደ ገበያ ከሚያቀርበው ምርት እና ከገበያ ከሚገዛው አገልግሎት ወይም ምርት ውስጥ መጠኑ በመተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ጋር የግብይት ግንኙነት የማድረግ፤

ሠ) ይህን አዋጅ፣ ይህን አዋጅ መሠረት አድርገው የሚወጡ ደንቦችን እና መመሪያዎችን የማክበር።

፳ ፮. ከአባልነት ስለመሰናበት

፩/ ማንኛውም አባል በራሱ ፈቃድ ከኅብረት ሥራ ማኅበሩ ሊወጣ ይችላል።

፪/ ማንኛውም አባል በተደጋጋሚ ግዴታዎችን ባለማክበሩ ወይም በኅብረት ሥራ ማህበሩ ላይ ጥፋት በመፈጸሙ ምክንያት ከኅብረት ሥራ ማኅበሩ እንዲወጣ በጠቅላላ ጉባዔ ሊወሰንበት ይችላል።

፫/ ማንኛውም ከኅብረት ሥራ ማኅበሩ የተሰናበተ አባል የኅብረት ሥራ ማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ በሚፈቅደው መሠረት መብቱ ይጠበቅለታል።

፬/ በራሱ ፈቃድ ከአባልነት የተሰናበተ አባል ወደ ኅብረት ሥራ ማህበሩ ለመመለስ ጥያቄ ካቀረበ ከአንድ የበጀት ዓመት በኋላ በሥራ አመራሩ ውሳኔ ሊመለስ ይችላል።

hiisa waxana uu ku iibinayaa qiimaha ay suuqa ka joogto.

7/ Ururrada Iskaashatooyinka waxa ay masuul ka yihiin ilaalinta, horumarinta iyo daryeelka bii'adda (deegaanka) shaqooyinka ay qabtaanna waa in ay u gutaan hab aan waxyeello u geysanayn caafimaadka bulshada iyo deegaankaba.

8/ Urur kasta oo iskaashato waa in uu xubnihiisa siiyo adeegga caymiska yaryar isaga oo raacaya hanaankan soo socda;

a) ururka iskaashatadu waxa uu heshiis caymis gelinayaa hantidiisa iyo hantida xubnihiisaba
b) Isaga oo tixgelinayaa raalli ahaanshaha xubnihiisa, ururka waxa uu adeegga caymiska yaryar gelin doonaa badeecadaha sida dalagga, xoolaha, iyo badeecadaha la midka ah si looga gaashaanto khatarta qasaare, ama waxa uu heshiis caymis u geli kara sida wakiilka shirkad caymis, ama
c) Ururku waxa uu siinayaa adeegga deymaha caymiska yaryar ee nolosha, ama waxa uu heshiis caymis u geli karaa xubnihiisa.

9/ Ururka iskaashatada kaydka iyo deymaha waxa uu xubnihiisa ka ururinayaa lacagaha dhitada/kaydka, waxa uu siinayaa deymo, sidoo kale waxa uu siinayaa adeega caymiska yaryar ee deymaha nolosha iyada oo la kala saxeexanayo heshiis qoran oo caddaynaya cadadka lacagta caymiska ee uu bixinayo ururku.

10/ iyada oo la cuskanayo faqrooyinka (8) iyo (9) wixii faahfaahin iyo tafsiir dheeraad ah

፭/ ግዴታውን ባለመወጣቱ ከአባልነት የተሰናበተ አባል ጥያቄውን ካቀረበ ከአንድ በጀት ዓመት በኋላ በጠቅላላ ጉባኤ በሚሰጠው ውሳኔ መሠረት ሊመለስ ይችላል፡፡

፮/ ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ጋር በተያያዘ በወንጀል ጥፋተኛ ሆኖ ከአባልነት የተሰናበተ አባል ከተሰናበተበት ዓመት ጀምሮ በሚታሰብ ከአምስት በጀት ዓመት በኋላ በጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሠረት ደ አባልነት ሊመለስ ይችላል፡፡

፯/ በማንኛውም ምክንያት የተሰናበተ አባል የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ተመልሶ አባል ለመሆን ይችላል፤ ሆኖም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፭) እና (፮) መሠረት የተሰናበተ አባል ተመልሶአባል ለመሆን የሚችለው በጠቅላላ ጉባዔው ውሣኔ ሲፈቀድለት ብቻ ነው፡፡

፳፯. ስለ ዕጣ ክፍያ

፩/ ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር ሥራውን ለማንቀሳቀስ የሚያስፈልገውን ካፒታል ማግኘት እንዲችል እኩል ዋጋ እና ብዛት ያላቸውን ዕጣዎች በጠቅላላ ጉባኤ አስወስኖ እንዲሸጡ ያደርጋል፡፡

፪/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ሲመሠረት በጠቅላላ ጉባኤ እንዲሸጥ ከተወሰነው የዕጣ መጠን ውስጥ ቢያንስ አንድ አምስተኛው ከአባላት ይሰበሰባል፡፡ እንደዚሁም ቀሪውን ዕጣ ከተመሠረተበት ጊዜ ጀምሮ ባሉት አራት ዓመታት ውስጥ ለአባላት መሸጥ ይኖርበታል፡፡

፫/ በጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሠረት እንዲሸጥ የተወሰነ የዕጣ መጠን ሲጠናቀቅ ተጨማሪ ካፒታል ካስፈለገ ተጨማሪ ዕጣዎች እንዲሸጡ የኅብረት ሥራ ማህበሩጠቅላላ ጉባኤ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት እንደገና ሊወስን ይችላል፡፡ ፬/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሚሸጠው

waxa lagu caddayn doonaa xeerka ay soo saaraan golaha wasiirradu.

21. Raasamaalka Bilowga

1/ Urur kasta oo iskaashato marka la aasaasayo waa in uu haysto raasamaal ku filan hawlihiisa shaqo ugu yaraan hal sano marka la fiiriyo qorshe-hawleedkiisa iyo xogta sahankii lagu aasaasay.

2/ Dallad kasta oo iskaashato waxa lagu bilaabi doonaa raasamaal dhan ugu yaraan 25% laga soo ururiyey xubnaha ururrada iskaashatada iyada oo lagu fulinayo qaraar aan caadi ahayn oo lagu soo saaray shirka golaha guud si loogu hirgeliyo qorshaha aasaaska dallada iyada oo lagu salaynayo xogta sahanka daraasadda

3/ Urur kasta oo Midowga iskaashato ah waxa lagu bilaabi doonaa raasamaal dhan ugu yaraan 30% laga soo ururiyey xubnaha ururrada iskaashatada iyada oo lagu fulinayo qaraarro aan caadi ahayn oo lagu soo saaray shirka golaha guud si loogu hirgeliyo qorshaha aasaaska midowga ururrada iskaashatada iyada oo lagu salaynayo xogta sahanka daraasadda

22. Adeeg siinta dadka aan xubnaha ka ahayn

1/ Shuruudaha ay ururrada iskaashatadu adeeg ku siinayaan dadka aan xubnaha ka ahayn wa in uu ku salaysnaado qandaraas iyo ujeedooyinkan soo socda:

a) Qaybinta gashiga ee ay bixiso dawladu si loo kordhiyo

ዕጣ በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት የሚከፈል ሊሆን ይችላል፡፡ በዓይነት የሚከፈል ዕጣ መጠን በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል፡፡

፭/ ማንኛውም የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር አባል በጠቅላላ ጉባኤ ተወስኖ ከተሸጠው የዕጣ መጠን ፲% በላይ ድርሻ ሊኖረው አይችልም፡፡

፮/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬን እና ፌዴሬሽን አባል በጠቅላላ ጉባኤው እንዲሸጥ ከተወሰነ ው የዕጣ መጠን ፶% በላይ ድርሻ ሊኖረዉ አይችልም፡፡

፯/ ቀደም ሲል በአባል ተይዞ የነበረ ዕጣ በአራት ዓመት የጊዜ ገደብ ውስጥ ካልተሸጠ ለጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ እንዲቀርብ ይደረጋል፡፡

፰/ ለጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ ቀርበውዕጣዎቹ እንዲሸጡ ካልተወሰነ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሂሳብ መግለጫዎች እንደገና ተስተካክለው እንዲዘጋጁ ማድረግ አለበት፡፡

፱/ በአራት ዓመት ውስጥ ያልተሸጡትን ዕጣዎች በስማቸው ይዘው የቆዩት አባላት በገቡት ውል እና በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በተወሰነው የወለድ መጠን መሰረት ወለድ እንዲከፍሉ ይደረጋል፡፡ በሚቀርበው ማስረጃ መሰረትም ኪሳራ ይከፍላሉ፡፡

<u>፳ ፰. የአባላት መዝገብ ስለ ማደራጀት</u>

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር የአባላትን መዝገብ ማደራጀትና መያዝ አለበት፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የተደራጀ የአባላትመዝገብ የሚከተሉትን ዝርዝር ይይዛል፡-

b) waxsoosaarka iyo heerka waxsoosaarka.
c) Qaybinta alaabta la isticmaali karo ee ay bixiso dawladu si la isugu dheellitiro xaddiga alaabta iyo dalabaadka macaamiisha
d) Qaybinta deeqaha wareega iyo adeegyada bulshada ee dadweynaha kuwaas oo ay ku deeqeen bahwadaagta horumarinta
e) Qaybinta gashiyada beeraha iyo ka soo ururinta badeecadaha ay soo saaraan xubnaha ka shaqeeyaha hawlaha beeraha

2/ Wixii faahfaahin ah, si loo dhaqangeliyo faqrada (1) ee Qodobankan, waxa caddayn doonaa xeer-hoosaadka iskaashatada.

<u>QAYBTA SADEXAAD</u>

<u>XILALKA IYO WAAJIBAADKA XUBNAHA URURKA ISKAASHATADA</u>

23. <u>Shuruudaha lagu helo xubinnimada ururrada iskaashatada</u>

1/ Qof kasta oo buuxiya shuruudaha ku cad faqrada (2) iyo (3) ee qodobkan, waxa uu ka mid noqon karaa xubnaha ururka iskaashatada

2/ Hadii xubinimadu ay tahay heerka iskaashatada aasaasiga ah, qofka waa in:

a) Da'diisu ay tahay 18 sanno iyo wixii ka sareeya.
b) Gadan karo tirada saamiga ugu yar bixinna karo qiimaha diiwaangelinta ee xeerkan lagu xadiday.
c) Diyaar u yahay fulinta xeer-hoosaadka iskaashatada, gudashada waajibaad-

ሀ) መሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር ከሆነ የእያንዳንዱን አባል ስም፣አድራሻ፣ ሥራ፣ ዕድሜ እና ጾታ የያዘ ሲሆን ከመሠረታዊ የኅብረት ሥራ ማህበር በላይ ከሆነ ስም፣ አድራሻ፣ የተመሰረተበት ዓመተ ምሕረት እና የተሰማራበት የሥራ መስክ፤

ለ) አባል የሆነበት ወይም አባልነቱን ያቋረጠበት ቀን ሐ) እያንዳንዱ አባል የያዘውን የዕጣ መጠን እና የከፈለውን የመመዝገቢያ ክፍያ፤

መ) በመተዳደሪያ ደንቡ የተወሰኑ ሌሎች ዝርዝሮች፡፡

፳፱. ስለ ድምጽ አሰጣጥ

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ውሳኔ የሚያፀድቀው በአብላጫ ድምፅ (ሃምሳ ሲደመር አንድ) ነው፤ ሆኖም ግን ልዩ ውሳኔ የሚፈልጉ ጉዳዮች በሁለት ሶስተኛ ድምፅ መጽደቅ ይኖርባቸዋል፡፡

፪/ ማንኛውም አባል ያለው የዕጣ መጠን ከግምት ውስጥ ሳይገባ በኅብረት ሥራ ማኅበር ስብሰባ ላይ ተገኝቶ የሚሰጠው ድምጽ አንድ ብቻ ይሆናል፡፡

፫/ ማንኛውም የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር አባል በስብሰባ ላይ ተገኝቶ ራሱ ድምፅ መስጠት ይኖርበታል፤ ሆኖም የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበራት አባላት ቁጥር ከ፭ ፻ በላይ ከሆነ ድምጽ በውክልና ሊሰጥ ይችላል፡፡

፬/ በኅብረት ሥራ ማኅበር ውክልና ስለሚሰጥበት ሁኔታ አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

፭/ ከመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር በላይ ባሉት ኅብረት ሥራ ማኅበራት ድምጽ የሚሰጠው በተወካዮች አማካኝነ ት ይሆናል፡፡

kiisa islamarkaana waa in uu aqbalo dhamaan ujeedooyinka ururka

d) Fuliyo shuruudaha lagu caddeeyey xeerka iyo awaamiirta hirgelinta bayaankan

3/ Hadii xubinnimadu ay tahay heer ka sarreeya iskaashatada aasaasiga ah, xubinku waa in uu yahay urur iskaashato oo sharciyad leh kana diwaangashan hay'ada sharci ee ay qusayso

24. Xuquuqda iyo Waajibaadka Xubnaha ururka

1/ Xubin kasta oo ka tirsan urur iskaashato waxa uu yeelan doonaa xuquuqahan soo socda:

a) Inuu helo faa'iidooyinka iyo adeegyada ay iskaashatadu bixinayso ee waafaqsan shuruucda iyo xeerka iskaashatada.
b) Inuu ka qayb galo shirweynaha iskaashatada, ka dhiibto aragtidiisa isla markaasna ka codeeyo.
c) Inuu wax doorto lana doorto.
d) Xubinimada inuu ka tago iyada oo loo tixgelinayo mudada uu iskaashatada kamid ahaa faa'iidadeeda.
e) Xubinku waxa uu xaq u leeyahay in uu ogaado islamarkaano helo xogaha iyo macluumaadka ku saabsan dhamaan waxyaabaha uu ururku ka shaqeeyo

2/ Xubin kasta oo ka tirsan urur iskaashato waxa uu fulin doonaa waajibaadadan soo socda:

a) Inuu fuliyo isla markaana qadariyo go'aanada shuruucda kala duwan ee

፮/ በማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዮን ወይም የኅብረት ሥራ ማህበራት ፌዴሬሽን ጠቅላላ ጉባዔ በመተዳደሪያ ደንቡ ውስጥ በተወሰነ ው መሠረት ከእያንዳንዱ አባል ኅብረት ሥራ ማህበር ቢያንስ አንድ ተወካይ መገኘት አለበት፤ አወካከሉም አግባብ ያለው ባለስልጣን በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

፯/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬንና የፌዴሬሽን የሥራ አመራር ኮሚቴ ምርጫ ድምጽ አሰጣጥ በተመለከተ በመተዳደሪያ ደንቡ በሚወሰነው መሰረት ይሆናል፡፡

<u>፴. ዕጣን ወይም ጥቅምን ስለማስተላለፍ</u>

፩/ ማንኛውም አባል በኅብረት ሥራ ማኅበር ውስጥ የያዘውን ዕጣ ወይም ጥቅም ለማስተላለፍ የሚችለው፡-

ሀ) ዕ ጣውን ወይም ጥቅሙን ከሦስት ዓመት ላላነሰ ጊዜ ይዞት የቆየ፤እና

ለ) የማስተላለፉ ተግባር የሚፈፀመው በሥራ አመራር ኮሚቴ የተፈቀደ፣ሲሆን ነው፡፡

፪/ አንድ የመሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማኅበር አባል ሲሞት ለሚችል ወራሹ ይተላለፋል፡፡ ይህም የሚሆነው ወራሹ የኅብረት ሥራ ማኅበሩ አባል ከሆነ ወይም ለመሆን ፈቃደኝነቱን ከገለጸ ነው፡፡

፫/ ወራሹ የኅብረት ሥራ ማኅበሩ አባል ካልሆነ ወይም አባል ለመሆን የማይፈልግ ወይም የማይፈቀድለት ከሆነ የሟቹ የዕጣው ዋጋ እና ጥቅም ይከፈለዋል፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ዕጣ ወይም ጥቅም የሚተላለፍለት አባል ዕጣው በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳ ፯ (፭) የተወሰነውን ገደብ የሚያልፍ ሆኖ ሲገኝ ልዩነቱ በገንዘብ ይከፈለዋል፡፡

xeer-hoosaadka iskaashatada iyo xeerarka gudaha iyo shuruucda iyo baaqyada kale ee ururada iskaashatada

b) Sida uu yahay Go’aanka Iskaashatadu inuu qabto shaqada la qabanayo.

c) Inuu xafido, dhaqaaleeyana hantida guud ee Iskaashatada.

d) In uu dhaqdhaqaajiyo alaabaha iyo adeegyada iskaashatada si waafaqsan heshiiska qoran ama sida uu dhigayo xeer-hoosaadka ururka iskaashatadu

e) in uu xushmeeyo bayaankan, xeerasha iyo awaamiirta uu dhigayo bayaankan.

25. <u>Waayidda Xubinimada</u>

1/ Xubin kasta oo ka mida ururka iskaashatada xaq waxa uu u leeyahay in uu si iskii ah uga baxo xubinimada

2/ Xubinku waxa uu waayi doonaa xubinimada kadib marka go’aan lagaga gaadho shirweynaha golaha guud dhexdiisa hadii lagu helo gef soo noqnoqday ama amar diiddo

3/ Xuquuqda xubinka ururka laga saaray waa in lagu ixtiraamo sida uu dhigayo xeer-hoosaadk ururku.

4/ Xubin kasta oo iskii uga baxay ururka iskaashatadu, waxa uu dib u codsan karaa xubinimo kadib marka uu ogolaansho ka helo gudiga maamulka muddo hal sano oo meerto-xisaabeed ah kadib.

5/ Xubin kasta oo xubinimada ku waayay xilgudasho la’aan, waxa uu dib u codsan karaa xubinimo kadib marka uu ogolaansho

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት የተደረገ ማስተላለፍ ወይም ክፍያ ሦስተኛ ወገኖች በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ላይ በሚያቀርቡት ጥያቄ ምክንያት አይሻርም።

ክፍል አራት

ስለኅብረት ሥራ ማኅበር አመራር አካላት እና ተቀጣሪ ሰራተኞች

፴፩. ስለኅብረት ሥራ ማኅበር የበላይ አካል

የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማኅበር የበላይ አካል የኅብረትሥራ ማኅበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ነው።

፴፪. የጠቅላላ ጉባኤ ሥልጣንና ተግባር

የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማኅበር የበላይ አካል የኅብረት ሥራ ማኅበሩ ጠቅላላ ጉባኤ ነው።

፴፪. የጠቅላላ ጉባኤ ሥልጣንና ተግባር

የኅብረት ሥራ ማኅበር ጠቅላላ ጉባኤ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል:-

፩/ የኅብረት ሥራ ማኅበሩን አጠቃላይ የሥራ እንቅስቃሴዎች እየገመገመ ውሣኔዎችን ያስተላልፋል፤

፪/ የኅብረት ሥራ ማኅበሩን መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ያጸድቃል ፣ ያሻሽላል፤

፫/ የ ኅብረት ሥራ ማኅበሩን የ ሥራ አመራር ኮሚቴ፣ የ ቁጥጥር ኮሚቴ እና የ ሌሎች ንዑሣን ኮሚቴዎች አባላት ይመርጣል፤ ይሽራል፤

፬/ የ ኅብረት ሥራ ማኅበሩን የዕጣ መጠን ይወስናል፤ ፭/ የኅብረት ሥራ ማኅበሩን የተጣራ ትርፍ ድልድል ይወስናል፤

፮/ በኦዲት ሪፖርት ላይ መክሮ ውሳኔ ይሰጣል፤

ka helo shirka golaha guud hal sano oo meerto-xisaabeed ah kadib.

6/ Xubinka xubinimada ku waayay falal danbi oo lagu helay dartood, marka la eego xidhiidhka uu la leeyahay ururada iskaashatooyinka, dalabka xubinimadiisa waxa la aqbali karaa muddo shan sano oo meerto-xisaabeed ah kadib oo ka bilaabata maalinta xubinimada lagala noqday keliya hadii uu ogolaansho ka helo shirweynaha golaha guud.

7/ Iyada oo aan lagu xadgudbayn qodobada bayaankan, xubin kasta oo waayay xubinimadiisa waxa uu xaq u leeyahay in uu mar kale dib u codsado xubinimada, hasayeeshee xubinka lagu caydhiyey faqrooyinka (5) iyo (6) ee qodobkan waxa uu xubinimada dib u helikaraa keliya hadii uu ogolaansho ka helo shirweynaha golaha guud.

26. Isku Darsiga Saamiyada

1/ urur kasta oo iskaashato kadib marka shirweynaha lagu ansixiyo, waxa uu iibsan doonaa saami leh qiimaha raasamaalka ururku u baahanyahay in uu ku shaqo bilaabo

2/ Urur kasta oo iskaashato marka la aasaasayo waxa uu xubnihiisa ka ururin doonaa ugu yaraan shan meelood hal meel oo ka mida cadadka saamiga ee shirweynuhu ansixiyey, baaqiga kale ee saamigana waxa uu ka iibin karaa xubnaha muddo afar sano ah gudahood oo ka bilaabanta maalinta aasaaska ururka

3/ hadii ay soo baxdo baahida raasamaal dheeraad ah kadib marka iibka saamiyadu

፯/ የሥራ ክንውን ሪፖርቶችን ያዳምጣል፤ ተገቢውን ውሣኔ ይሰጣል፤

፰/ በዚህ አዋጅ መሠረት የኅብረት ሥራ ማህበሩ ከሌላ የኅብረት ሥራ ማህበር ጋር እንዲዋሀድ ወይም የኅብረት ሥራ ማህበሩ በሁለት ወይም ከዚያ በላይ እንዲከፈል ወይም እንዲፈርስ በአባላት ጠቅላላ ጉባዔ ልዩ ውሳኔ ይወስናል፤

፱/ የኅብረት ሥራ ማኅበሩን ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት ያጸድቃል፤

፲/ በአባልነት መቀበልንና ከአባልነት ስንብትን ከሥራ አመራር ኮሚቴ በሚቀርብለት ሪፖርት መሠረት ያፀድቃል፤

፲፩/ በሥራ አመራር ኮሚቴና ሌሎች ኮሚቴዎች የሚቀርቡለትን ማናቸውም ጉዳዮች በመተዳደሪያ ደንብ ውስጥ በተሰጠው ሥልጣን መሰረት ይወስናል።

ጠ፫. ጠቅላላ ጉባኤ ስለመጥራት

፩/ የኅብረት ሥራ ማኅበር ጠቅላላ ጉባኤ ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ ይሰበሰባል::

፪/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ የሥራ አመራር ኮሚቴ በድምጽ ብልጫ ሲወስን ወይም ከጠቅላላአባላቱ መካከል አንድ ሦስተኛው ስብሰባ እንዲጠራ ሲጠይቁ የ፲ ቀን ቅድሚያ ማስታወቂያ በማውጣት አስቸኳይ የጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል።

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ከጠቅላላ አባላቱ መካከል አንድ ሦስተኛ የሚሆኑት አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ እንዲጠራ ጠይቀው የሥራ አመራር ኮሚቴ ጥሪ ያላደረገ እንደሆነ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ጥሪውን ያደርጋል፤ በዚህ ጊዜ ይህ አስቸኳይ የጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ በሥራ አመራር ኮሚቴ

dhamaado, shirweyanaha golaha ayaa mar labaad lagu go'aamin karaa in saamiyo dheeraad ah la iib keeno hab waafaqsan faqrada (1) ee qodobakan

4/ Saamiyada uu ururku iibinayo waxa lagu iibin karaa kaash ahaan ama hanti ahaan. Saamiyada lagu bixiyo hanti ahaan waa in lagu qeexo xeer-hoosaadka ururka

5/ Xubin (hal qof) kasta oo ka tirsan ururka iskaashatada aasaasiga ah (Primary Cooperative Society) ma hayn karo cadad ka badan 10% ka mida wadarta guud ee saamiga ururka lagu iibisay go'aanka shirweyanaha golaha

6/ Xubin (hal qof) kasta oo ka tirsan ururrada dallada iskaashatada iyo federashinka ma hayn karo cadad ka badan 10% oo ka mida wadarta guud ee saamiga ururka ee shirweyanaha golaha lagu go'aamiyey in la iibiyo

7/ Hadii qiimaha saamiga ee ku meelaysan magaca hal xubin oo ka mida ururka lagu iibin waayo muddo afar sano ah gudahood, waxa loo bandhigayaa shirweynaha si looga soo saaro go'aan aan caadi ahayn.

8/ Hadii qiimaha saamiyada loo bandhigiwaaayo go'aanka aan caadiga hayn ee shirweynaha golaha, si saamigaasi u iibgalo waa in laanta ay qusayso ay dib u hagaajin ku samayso maclumaadka qoraalka xisaabeed u dejisan ururka iskaashatada

9/ Xubnaha ururka ee magacyadooda ku meelaysanyhiin qiimaha saamiyadu hadii lagu siin waayo saamiyadaasi muddo afar sano ah, waxa ay bixin doonaan dulsaar waafaqsan xeer-hoosaadka ururka iskaashatada. Xubinku waxa uu ku xukumanyahay bixinta dulsaarka khasaaraha

እንደተጠራ አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ ይቆጠራል፡፡

፬/ የኅብረት ሥራ ማህበራት ምልዓተ ጉባዔ ተሟልቷል የሚባለው፡-

ሀ) መደበኛ ጠቅላላ ጉባኤ ከሆነ ከጠቅላላ የኅብረት ሥራ ማህበራቱ አባላት ወይም ተወካዮች ዉስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ሲገኙ ፤ ወይም

ለ) አስቸኳይ ጠቅላላ ጉባኤ ከሆነ ከጠቅላላ የኅብረት ሥራ ማህበራቱ አባላት ወይም ከተወካዮች ዉስጥ ሁለት ሦስተኛ የሚሆኑት ሲገኙ፤ይሆናል፡፡

<u>፴፬. የሥራ አመራር ኮሚቴ</u>

፩/ እያንዳንዱ ኅብረት ሥራ ማኅበር ቁጥራቸውና አመራረጣቸው በመተዳደሪያ ደንቡ የሚወሰን በኅብረት ስራ ማህበሩአባላት ታማኝናተቀባይነት ያላቸው እንዲሁም ኃላፊነትን ሊወጡ የሚችሉ አባላትን የያዘ ለጠቅላላ ጉባኤ ተጠሪ የሆነ የሥራ አመራር ኮሚቴ ይኖረዋል፡፡

፪/ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን ሦስት ዓመት ይሆናል፡፡

፫/ የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር የሥራ አመራር ኮሚቴ አባል ከሁለት ተከታታይ የሥራ ዘመን በላይ ሊመረጥ አይችልም፤ሆኖም የአመራር ኮሚቴ አባል የሥራ ዘመኑን ጨርሶ ከተሰናበተ ከአንድ የበጀት ዓመት በኋላ ዳግም ሊመረጥ ይችላል፡፡

፬/ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት በተመረጡበት የሥራ ዘመን ውስጥ በማናቸውም ጊዜ በጠቅላላ ጉባኤ ሊሻሩ ይችላሉ፡፡

፭/ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት በማናቸውም ምክንያት ሥራቸውን ሲለቁ በሥራ ዘ መናቸው

uu geystay kadib marka caddaymo ku filan la soo bandhigo

27. <u>Abaabulka Diwaangelinta Xubnaha Ururka</u>

1/ Urur kasta oo iskaashato waa in uu abaabulo kadibna diwaangeliyo dhamaan xubnihiisa

2/ Abaabulka Diwaangelinta Xubnaha sida ku xusan faqrada (1) ee qodobkan waxa loo fulinayaa siyaabahan soo socda:

a) Hadii ay tahay heerka ururka iskaashatada aasaasiga ah, xubin kasta waxa laga qorayaa magaca, cinwaanka, da'da, jinsiga iyo shaqada. Hadii ay tahay heer ka sarreeya ururka iskaashatada aasaasiga ah, xubin kasta waxa laga qorayaa magaca, cinwaanka, wakhtiga la aasaasay iyo nooca shaqo ee ay qabto ururka iskaashatada xubinka ahi.
b) Taariikhda uu qaatay xubinnimada ama taariikhda uu ka baxay/lagala noqday xubinnimada
c) Cadadka saamiga uu iibsaday iyo cadadka lacageed uu diwaangelinta ka bixiyey xubin kastaaba
d) iyo macluumdyada kale ee uu dhigayo xeer-hoosaadka ururku.

28. <u>Nidaamka Cod bixinta</u>

1/ Go'aamada urur kasta oo iskaashato waa in lagu ansixiyo cod hal dheeri ah, go'aamada aan caadiga ahaynse waxa ay ansax ku noqonayaan hadii la helo codka sadex meelood labo ka mida codadka

ያከናወኑትን ተግባራት የማስመርመር ግዴታ አለባቸው።

፮/ የሥራ አመራር ኮሚቴ ምርጫ ከሁለተኛው ምርጫ ዓመት ጀምሮ በየዓመቱ ቢያንስ አንድ ሦስተኛውን የሥራአመራር የኮሚቴ አባላት በመተካት ይሆናል፤ አተካኩም አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል።

፯/ ቁጥራቸው የሚፈቅድ አባል ሴቶች በሚገኙበት ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ውስጥ ቢያንስ ፴% አመራር በሴት አባላት መያዝ አለበት።

<u>፴፭. የሥራ አመራር ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር</u>

የሥራ አመራር ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባሩ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ የሚወሰን ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ያካትታል፡-

፩/ የስብሰባ ቃለ ጉባኤዎችን በጽሑፍ ይይዛል፤ መዛግብትን ያደራጃል፤

፪/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መዛግብትና የሂሣብ ሰነድ በሚገባ ይይዛል፤

፫/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት ያዘጋጃል፤ሲፈቀድም ተግባራዊ ያደርጋል፤

፬/ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሰረት ጠቅላላ ጉባኤውን ይጠራል፤

፭/ የጠቅላላ ጉባኤ ውሣኔዎችን ያስፈጽማል፤

፮/ የኅብረት ሥራ ማህበሩን የሥራ እንቅስቃሴ ይመራል፣ ለጠቅላላ ጉባኤ ሪፖርት ያቀርባል፤

፯/ በጠቅላላ ጉባዔ በፀደቀው የኦዲት ሪፖርት መሰረት በበጀት አመቱ ውስጥ የትርፍ ክፍፍል ያደርጋል።

2/ Xubin kasta isaga oo aan loo eegaynin cadadka saamiga uu ururka ka iibsaday, waxa uu xaq u leeyahay in uu shirarka ururka uu ka tirsanyahay ka qayb galo islamarkaana waxa uu xaq u leeyahay hal cod

3/ Xubin kasta oo ka tirsan ururka iskaashatada aasaasiga ah waa in uu soo xaadiro shirka ururka, isaga oo ka dhiibanaya hal cod. Haseyeeshee, hadii tirada xubnaha ururku ka badanyihiin 500, cod bixinta waxa loo qaadi karaa nidaam wakiilnimo

4/ Shuruudaha wakiilashada iyo wakiilnimada waxa lagu faahfaahin doonaa awaamiirta ay soo saari doonto hay’ada ku shququlka leh

5/Shirarka xubnaha ururrada ka sarreeya heerka ururka iskaashatada aasaasiga ah waxa lagu geli doonaa nidaamka wakiilnimada

6/ Xubin kasta oo ka tirsan ururrada iskaashatada dallada iyo federeshinka ah waxa uu shirweynaha golaha guud ku yeelan karaa hal wakiil taas oo lagu caddayn doono xeer-hoosaadka ururka. Shuruudaha wakiilashada iyo wakiilnimada heerkan waxa lagu faahfaahin doonaa awaamiirta ay soo saar doonto hay’ada ay qusayso

7/ Shuruudaha doorashada guddiga maamulka ee ururrada iskaashatada dallada iyo federeshinka ah waxa lagu faahfaahin doonaa xeer-hoosaadadooda.

<u>፴፮. የቁጥጥር ኮሜቴ</u>

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር ቁጥራቸው እና አመራረጣቸው በመተዳዳሪያ ደንቡ የሚወሰን ከሶስት የማያንሱ አባላትን የያዘ ለጠቅላላ ጉባኤ ተጠሪ የሆኑ የቁጥጥር ኮሚቴ ይኖረዋል፡፡

፪/ የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት የሥራ ዘመን ሦስት ዓመት ሆኖ ከሁለት ተከታታይ የሥራ ዘመን በላይ ሊመረጡ አይችሉም፤ በተመረጡበት የሥራ ዘመን በማናቸውም ጊዜ በጠቅላላ ጉባኤ ሊሻሩ ይችላሉ፡፡

፫/ የቁጥጥር ኮሚቴ ምርጫ ከሁለተኛው ዓመት ጀምሮ በየ ዓመቱ ቢያንስ አንድ ሦስተኛውን የኮሚቴ አባላት በመተካት የሚካሄድ ይሆናል፡፡

፬/ የማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር የቁጥጥር ኮሚቴ አባል የሥራ ዘመኑን ጨርሶ ከተሰናበተ ከአንድ የበጀት ዓመት በኋላ ዳግም ሊመረጥ ይችላል፡፡

<u>፴፯ የቁጥጥር ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር</u>

የቁጥጥር ኮሚቴ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

፩/ የሥራ አመራር ኮሚቴ ኃላፊነ ቱን በትክክል መወጣቱን ይከታተላል፤

፪/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ገንዘብና ንብረት በትክክል ሥራ ላይ መዋሉን ይቆጣጠራል፤

፫/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ልዩ ልዩ እንቅስቃሴዎች በሕግ፣ በኅብረት ሥራ ማኅበሩ መተዳዳሪያ ደንብ እና ውስጠ ደንብ መሠረት መከናወቸውን ይከታተላል፤

፬/ የጠቅላላ ጉባዔ ዉሳኔዎችን ያስፈፅማል፡፡

፭/ በጠቅላላ ጉባኤ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባሮች ያከናውናል፡፡

29. <u>Habka Wareejinta Saamiga iyo Faa'iidada</u>

1/ Xubin kasta waxa uu wareejin karaa Saamigiisa ama faa'iidadiisa uu ku leeyahay urur iskaashato hadii:

a) uu xubinku Saamigiisa ama faa'iidadiisa haysto muddo an ka yarayn sadex sano
b) Gudiga maamulku uu ka helo ogolaansho

2/ Xubinka ka midka ah ururka iskaashatada aasaasiga ah ee geeriyooda saamigiisa ama faa'iidadiisa waxa wareejinaya mid ka mid ah dhaxleyaashiisa ugu jira diiwaanka ururka, hadiise ay sharci ahaan taasi suurtageli weydo, shaqsiga dhaxlaha ahi waa in uu rabo in u xubinimo ka helo ururka ama xubinimo sii haystay.

3/ Hadiise shaqsiga dhaxlaha ahi aanu rabin xubinimo, ama aan loo ogolayn in uu xubin ka noqdo ururka, waxa la siin doonaa qiimaha saamiga ama faa'iidadaii uu lahaa xubinkii wafaaday.

4/ Hadii qiimaha saamiga ama faa'iidada lagu wareejinayo xubinka sida ku cad faqrada (2) ee qodobkan ay dhaafto cadadka lagu xusay Qodobka 27 (5) ee bayaankan, baaqiga hadhay waxaa xubinka lagu siin doonaa lacag caddaan ah

5/ Saamiyada ama Faa'iidadada ama lacagta lagu bixiyey sida waafaqsan faqrada (2) ee Qodobkan, ma jiri doonto sabab uu su'aal uga keeno dhinac saddexaad (qof) oo iskaashatada ka mid ahi.

ፃ፰. ስለሌሎች ንዑሣን ኮሚቴዎች

ሌሎች ንዑሣን ኮሚቴዎች በኅብረት ሥራ ማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት ሊቋቋሙ ይችላሉ፡፡

ፃ፱. ስለኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አስኪያጅ እና ተቀጣሪ ሠራተኞች

፩/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ተጠሪነቱ ለሥራ አመራር ኮሚቴ የሆነ ሥራ አስኪያጅ ሊቀጥር ይችላል፡፡

፪/ ማንኛውም የህብረት ስራ ማህበር ሥራ አስኪያጅ ወይም ሰራተኛ ሲቀጥር የተቀጣሪውን የግል ንብረት እና ሀብት መረጃ በተዘጋጀው የ ሀብት ማስመዝገ ቢያ ቅፅ ላይ አስመዝግቦ ማስፈረም አለበት፤ ዝርዝር አፈፃፀሙ በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡

፫/ ሥራ አስኪያጁም የኅብረት ሥራ ማህበሩን የዕለት ተዕለት ተግባራት ይመራል፤ በተሰጠው የሥራ ዝርዝር እና ውክልና መሠረት እንዲሁም በሥራ አመራር ኮሚቴ የሚሰጡትን ሥራዎች ያከናውናል፡፡

፬/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ተጠሪነታቸው ለሥራ አስኪያጅ የሆኑ የማህበሩን የዕለት ተዕለት ሥራ የሚያንቀሳቅሱ ተቀጣሪ ባለሙያዎች ይኖሩታል፡፡

፭/ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ስለሠራተኞች አቀጣጠር እና አስተዳደር መመሪያ ያወጣል፡፡

QAYBTA AFRAAD

Gudiyada Maaumlka iyo Shaqaalaha Ururrada Iskaashatada

30. Golaha ugu Sarreeya Ururka Iskaashatada

Golaha ugu sarreeya urur kasta oo iskaashato waa golaha guud ee shirweynaha.

31. Awoodaha iyo Masuuliyadaha Golaha Guud ee Shirweynaha

Golaha guud ee shirweynuhu waxa uu yeelanaya awoodahan iyo masuuliyadahan soo socda:

a) Waxa uu ansixiyaa marka uu qiimeeyo kadib dhamaan hawlaha shaqooyinka uu qabto ururku.
b) Xubnaha Gudiga maamulku, kuwa Gudiga Dabagalka iyo Gudi-hoosaadyada, ayuu doortaa isla markaasna awoodaa inuu eryo.
c) Qorshaha Shaqada iyo Miisaaniyada sanadlaha Iskaashatada ayuu ansixiyaa.
d) Wuxuu qiimeeyaa warbixinta shaqada iskaashatada iyo natiijada baadhista Xisaabta, isla markaana go’aamiyaa hirgelintooda.
e) Wuxuu go’aamiyaa kala qoondaynta macaashka sanadlaha ee saafiga ah.
f) Wuxuu ansixiyaa, dib u habayna ku sameeyaa, isla markaasna bedelaa xeer-hoosaadka, xeerarka gudaha iyo nidaamyada/shuruucda iskaashatada.
g) Isaga oo cuskanaya bayaankan wuxuu ka go’aan gaadhaa kala

ክፍል አምስት

የኅብረት ሥራ ማኅበር ልዩ መብቶች

፴. ለኅብረት ሥራ ማኅበር ዕዳ ክፍያ ቅድሚያ ስለመስጠት

በማንኛውም ሕግ በሌላ ሁኔታ የተደነገገ ቢኖርም ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር ከአንድ አባል ወይም ተቀጥረው ከሚሰሩ ሰራተኞች ወይም ከሌሎች አካላት ላይ የሚፈልገው የዕዳ ክፍያ የመንግሥት ዕዳን ሳይጨምር ከሌሎች ዕዳዎች ክፍያ ቅድሚያ ይሰጠዋል፡፡

፴፩. የአባላትን ዕጣ ወይም ጥቅም ስለማቻቻል

የማንኛውም አባል ዕ ጣ ወይም ጥቅም ኅብረት ሥራ ማኅበሩ ለሚፈልግበት የዕዳ ክፍያ ማቻቻያ ሊደረግ ይችላል፡፡

፴፪. ዕጣን ወይም ጥቅምን ለማስከበር ወይም ለመሸጥ ስላለመቻል

በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፴፩ ከተደነገገው በስተቀር ማንኛውም አባል በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ውስጥ የሚኖረው ዕጣ ወይም ጥቅም አባሉ ላለበት ዕዳ ማስከፈያ ሲባል ሊከበር ወይም ሊሸጥ አይችልም፡፡

፴፫. የመንግስት ድጋፍ

፩/ በኢንቨስትመንት ሕጐችና በሌሎች ሕጐችየተፈቀዱት ማበረታቻዎች ለኅብረት ሥራ ማኅበራት መፈቀዱ እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አዋጅ መሠረት የሚደራጅ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር የሚከተሉትን ድጋፍና ማበረታቻ ያገኛል፦

ሀ) የሚያገኘው ገቢ ከገቢ ግብር ነፃ ይሆናል፤ ሆኖም ግለሰብ አባላት ከኅብረት ሥራ ማኅበራቸዉ ጋር በሚያደርጉት ተሳትፎና በገዙት

diridda, kala qaybinta, isku-darsiga urur kale iyo balaadhinta iskaashatada taas oo loo marayo qaraar aan caadi ahayn oo shirweynuhu soo saaro

h) Waxa uu ansixiyaa ku darista xubnaha cusub iyo eriga xubnaha hore isaga oo ku salaynaya warbixinta ay u soo gudbiyeen gudiga maamulku

i) Waxa uu go'aan ka gaadhaa arrimaha kale ee ay u soo gudbiyaan gudiga maamulku kuwaas oo uu awood u siiyey xeer-hoosaadku.

32. Shirweynaha Guud ee Ururka Iskaashatada

1/ Shirweynaha guud ee ururka iskaashatada waxa la qabanayaa sanadkiiba labo jeer

2/ Mar kasta oo gudiga maamulku ama tiro aan ka yarayn 1/3 xubnaha iskaashatadu ay codsadaan shirweyne in la isugu yimaado, mudo 15 maalmood gudahood ah ayay gudiga maamulku ku baaqayaan in shirweyne la isugu yimaado.

3/ Hadii au suurtoobi weydo in gudiga maamulku qabtaan shiweynihii 1/3 lagu baaqay sida ku cad faqrada (2) ee qodobkan, shirweyanahan degdega ah ee ay ku baaqday laanta ku shuqulka lehi waxa loo aqoonsanayaa shirweyne degdega ah oo ay ku baaqeen gudiga maamulku.

4/ Kooramka shirweynaha ururku waxa uu ku buuxaa hadii

ዕጣ መጠን ከሚያገኙት ገቢ ላይ አግባብ ባለዉ ሕግ መሰረት የገቢ ግብር ይከፍላሉ፤

ለ) የኅብረት ሥራ ማህበራት ለሚያከናውኑት ተግባራት እና ለሚሰጡት አገልግሎት የሚውል መሬት ከክልል በምደባ ያገኛሉ፤

ሐ) ከብሔራዊ የኅብረት ሥራ ማህበር ሥልጠና ተቋም የኅብረት ሥራ ማህበር እንቅስቃሴ ማጎልበቻና የሰው ሃይል አቅም ግንባታ ሥልጠና ድጋፍ ያገኛሉ፤

መ) ከፌደራሉ ወይም ከክልል መንግሥት አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰኑ ሌሎች ድጋፎችን ያገኛሉ፡፡

፪/ ማንኛውም መሠረታዊ ኅብረት ሥራ ማህበር ከንብረቱ ጋር በተያያዘ በፍርድ ቤት ላለበት ክርክር ከሚከፈል የዳኝነት ክፍያ ነፃ ናቸው፡፡

ክፍል ስድስት

የኅብረት ሥራ ማኅበራት ንብረትና ገንዘብ

፵፬. የኅብረት ሥራ ማኅበራት ንብረትና ገንዘብ የማይከፋፈል ስለመሆኑ

በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፵፩ እና ፶ መሠረት ለአባላት እንዲከፋፈል ከሚወሰነ ው በስተቀር የኅብረት ሥራ ማኅበር ንብረትና ገንዘብ ለአባላቱ ወይም ለሌላ ወገን አይከፋፈልም፡፡

፵፭. የተጣራ ትርፍ አደላደል

፩/ ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር ከተጣራ ትርፍ ላይ ፴% እየቀነሰ በመጠባበቂያ ሂሳብ ያስቀምጣል፤ ለመጠባበቂያነት የሚቀነሰው ገንዘብ የኅብረት ሥራ ማህበሩን ካፒታል ፴% እስኪሞላ ድረስ የሚቀጥል ሆኖ የሚቀመጠውም በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ቁጠባ ሂሳብ ውስጥ ይሆናል፡፡

a) ay soo xaadiraan in ka badan kala badh xubnaha ururku ama wakiilladoodu ay soo xaadiraan shirweynaha guud ee caadiga ah ee ururku qabsado

b) 2/3 kamida xubnaha ururka ama wakiilladoodu ay soo xaadiraan shirweynayaaasha guud ee dedega ah ee ururku qabsado.

33. Gudiga Maamulka Ururka

1/ Urur kasta oo iskaashato waxa uu yeelan doonaa guddi maarayneed oo daacad u ah, masuuliyadooda ka soo bixi kara islamarkaana lagula xisaabtami karo shirweynaha guud ee ururka dhexdiisa kuwaas oo hanaanka lagu dooranayo lagu caddeeyey xeer-hoosaadka ururka

2/ Muddo xileedka gudiga maarayntu waa sadex sano

3/ Gudiga maaraynta lama dooran karo wax ka badan labo jeer oo xidhidh ah, haseyeeshee xubinka ka tirsan gudiga maaraynta waxa mar kale la dooran karaa hal sanad-meerto xisaabeed kadib keliya hadii uu xafiiska ka tegay isaga oo dhamaystay muddo xileedkiisii.

4/ Xubnaha gudiga maaraynta waxa la eryi karaa xilli kasta hadii lagu go'aanmiyo shirweynaha guud

5/ Xubnaha gudiga maaraynta marka ay dhamaystaan muddo xileedkooda ee ay xafiiska baneeyaan, waxa waajib ku ah in baadhitaan iyo qiimayn lagu sameeyo shaqooyinkii ay qabteen muddadii ay xilka hayeen

6/ Doorashada gudiga maaraynta waxa la qabanayaa laga bilaabo doorashada

፪/ ለመጠባበቂያ ከተቀነሰ በኋላ የሚቀረው ፸% የተጣራ ትርፍ ክፍፍል የኅብረት ሥራ ማህበሩ ጠቅላላ ጉባኤ በሚወስነ ው መሠረት ይሆናል፤ ሆኖም ጠቅላላ ጉባኤው በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ መሠረት ከዚሁ የተጣራ ትርፍ ውስጥ ለትምህርት ወይም ለስልጠና ወይም ለማበረታቻ ወይም ለኦዲት ፈንድ ወይም ለማህበራዊ አገልግሎት ደልድሎ ሊመድብ ይችላል፡፡

፫/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ከሚያገኙት የተጣራ ትርፍ ውስጥ ተጨማሪ ዕጣ ሊገዙበት ይችላሉ፡፡

፵፮. ስለኅብረት ሥራ ማህበራት ፈንድ ማቋቋም

፩/ የኅብረት ሥራ ማህበራት በሂደት ራሳቸውን ችለው በራሳቸው አቅም የኦዲት ወይም የሕግ አገልግሎት ወይም የአቅም ግንባታ ወይም የጥናትና ምርምር ወይም የፕሮሞሽንና ኮሚኒኬሽን ወይም የመሳሰሉትን ወጪዎች ለመሸፈን የሚረዳ የኅብረት ሥራ ፈንድ ማቋቋም ይችላሉ፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚቋቋመው ፈንድ አደረጃጀት እና የፋይናንስ ምንጭ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡

፵፯. ስለመበደር ወሰን

የኅብረት ሥራ ማኅበሩ ከአባላት ወይም ከሌሎች ድርጅቶች የሚበደረው ብድር መጠን እና የብድሩ ሁኔታ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ይሆናል፡፡

፵፰. ስለማበደር ወሰን

፩/ የኅብረት ሥራ ማኅበር ለአባላት ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት ለተቋቋመ ሌላ የኅብረት ሥራ

sanadka labaad iyada oo la bedelayo ugu yaraan 1/3 kamida xubnaha sanad kasta. Shuruudaha doorashada gudiga maaraynta waxa lagu qeexi doonaa awaamiirta ay soo saaraan gudiga ku shuqulka lehi.

7/ Hadii ay suurtagal tahay xubnaha gudiga maaraynta waa in laga dhigo 30% haween

34. **Awooda iyo Masuuliyada Gudiga Maaraynta/maamulka**

Awoodaha iyo masuuliyadaha gudiga maaraynta waxa lagu qeexi doonaa xeer-hoosaadka ururka iskaashatada gaar ahaan waxa ka mid noqon doona kuwan soo socda:

1/ Waxa ay mamulaan shirweynaha guud, waxa ay shirka ka sameeyaan hadal-qoraal islamarkaana waxa ay ururiyaan xogta shirarka.

2/ Waxa ay maamulaan islamarkaana ururiyaan waraaqaha iyo buugaagta xisaabta ururka iskaashatada

3/ Waxay diyaariyaan qorshe-sannadeedka miisaaniyada iyo shaqada Iskaashatada, marka la ogolaadana way hirgeliyaan.

4/ Waxa ay soo saaraan baaqa shirweynaha guud si waafaqsan xeer-hoosaadka ururka.

5/ Waxa ay fuliyaan go’aannada shirweynaha guud.

6/ Waxa ay maamulaan dhamaan hawlaha ururka, warbixintana waxa ay u gudbiyaan shirweynaha guud.

7/ Waxa ay qaybiyaan macaash-wadaagga iyaga oo ka duulaya warbixinnada hantidhawrku soo gudbiyaan ee lagu ansixiyey shirweynaha guud.

ማህበር ካልሆነ በስተቀር ብድር መስጠት አይችልም፡፡

፪/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ለሚያበድረው ገንዘብ በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ መሠረት በመተዳደሪያ ደንብ ውስጥ የወለድ መጠን ይወስናል፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር የሚያበድረው የብድር መጠንና የሚያበድርበት ሁኔታ የኅብረት ሥራ ማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ በሚወሰነው መሰረት ይሆናል::

፬/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር የሚያበድረው ዓመታዊ የ ብድር መጠን በየዓመቱ በጠቅላላ ጉባኤ ተወስኖ በዕቅድ መያዝ አለበት::

<u>፴፬. ስለዋስትና ዓይነት እና አማራጮች</u>

ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማኅበር ለሚሰጠው የብድር አገልግሎት የሚጠይቀውን የዋስትና ዓይነት እና አማራጮቹን በመተዳደሪያ ደንቡ ወስኖ መጠቀም ይችላል::

<u>ክፍል ሰባት</u>

<u>ስለኅብረት ሥራ ማህበራት ኦዲት እና ኢንስፔክሽን</u>

<u>፴፭. ስለ ኦዲት</u>

፩/ አግባብ ያለው ባለሥልጣን በኅብረት ሥራ ማህበሩ የበጀት ዓመት መሰረት ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ የማንኛውንም ኅብረት ሥራ ማኅበር ሂሣብ ራሱ ወይም እሱ በሚወክለው ሰው ኦዲት ያደርጋል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሚደረግ ኦዲት ያልተከፈለ ዕዳ ካለበት ይህንኑ ዕዳውን እና የጥሬ ገንዘብ ሂሣብ፣ የዋስትና

35. <u>Gudiga Dabagalka Iskaashatada</u>

1/ Urur kasta oo iskaashato waxa uu yeelan doonaa guddi dabagal oo ka kooban sadex xubnood kuwaas oo lagula xisaabtami doono shirweynaha guud ee ururka dhexdiisa, hanaanka lagu dooranayo iyo tirada ay noqonayaan gudigu waxa lagu caddayn doonaa xeer-hoosaadka ururka.

2/ Muddo xileedka xubnaha gudiga dabagalku waa sadex sano, xubin kasta oo ka mid ahna lama dooran karo wax ka badan labo muddo xileed oo xidhiidh ah islamarkaana shirweynaha guud waxa uu awood u leeyahay in uu eryo xilli kasta.

3/ Doorashada gudiga dabagalku waxa la qabanayaa laga bilaabo doorashada sanadka labaad iyada oo la bedelayo ugu yaraan 1/3 kamida xubnaha sanad kasta.

4/ Xubinka ka tirsan gudiga dabagalka waxa mar kale la dooran karaa hal sanad-meerto xisaabeed kadib keliya hadii uu xafiiska ka tegay isaga oo dhamaystay muddo xileedkiisii.

36. <u>Awooda iyo Masuuliyada Gudiga Dabagalka</u>

Awoodaha iyo Masuuliyada Gudiga Dabagalku waa sidan soo socota:

1/ Waxay dabagal ku sameeyaan xubnaha gudiga maamulka, Gudi-hoosaadyada iyo shaqaaluhu inay si haboon u gutaan xilka iyo masuuliyadooda.

2/ Waxa ay daba galaan hantida ma guurtada ah iyo tan dhaqdhaqaaqda ee Iskaashatada in sida ugu haboon shaqada loogu qabtay loona xafiday iyo in kale.

ሰነዶች፣ የሀብቱን ዋጋ፣ ኃላፊነቱንም ኦዲት ማድረግ ይጨምራል፡፡

፫/ የኦዲት ሪፖርቱ ተጠናቆ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ ከደረሰበት ቀን ጀምሮ በ ፴ ቀናት ውስጥ ለጠቅላላ ጉባኤ መቅረብ አለበት፡፡

፬/ የኦዲት ሪፖርቱ በጠቅላላ ጉባኤ ከፀደቀ በኋላ በኦዲት ሪፖርቱ ላይ ቅሬታ አለኝ የሚል ወገን ሒሳቡ እንደገና ይታይልኝ በማለት የሚያቀርበዉ ጥያቄ ቢኖር በ ፴ ቀናት ዉስጥ መቅረብ አለበት፡፡

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ በኦዲት ሪፖርቱ ላይ ያልቀረበ ቅሬታ እና እንደገና ይመርመርልኝ ጥያቄ ተቀባይነት የለውም፡፡

፶፩. ስለኦዲተሮች ሥነ-ምግባር

፩/ ማንኛውም ኦዲተር የሚያቀርበው የኦዲት ሪፖርት ውጤት የተመርማሪውን ኅብረት ሥራ ማህበር ትክክለኛ አቋም የሚገልጽ መሆን አለበት፡፡

፪/ የኦዲት ተደራጊውን የኅብረት ሥራ ማህበር ትክክለኛ የሂሳብ አቋም የማይገልጽ እና ከፍ ወይም ዝቅ አድርጎ የኦዲት ሪፖርት በማቅረብ በኅብረት ሥራ ማህበሩ፣ በተመራጮች፣ በሠራተኞች፣ በሦስተኛ ወገ ኖች፣ በአበዳሪዎች እና በሌሎች ሰዎች ላይ ሆን ብሎ ጉዳት ያደረሰ ማንኛውም ኦዲተር አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ተጠያቂ ይሆናል፡፡

፶፪. ስለኢንስፔክሽን

፩/ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የአንድን ኅብረት ሥራ ማህበር አቋም፣ የሥራ አፈጻጸም፣ መዛግብት እና የገንዘብ ሁኔታ ኢንስፔክት ማድረግ ይችላል፡፡

፪/ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት አብዛኛዎቹ ወይም ከጠቅላላው የኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት ወይም ተወካዮች ከአንድ ሦስተኛ ያላነሱ

3/ Waxa ay hubiyaan in dhamaan hawlihii iyo shaqooyinkii ururka loo fuliyey si waafasaqsan xeer-hoosaadka iskaashatada iyo shuruucda gudaha ee ururka.

4/ Waxa ay fuliyaan go’aamada lagu soo saaro shirweynaha guud.

5/ Waxa ay fuliyaan hawlaha kale ee uu u igmado shirweynaha guud.

37. Gudi-hoosaadyada Ururka

Gudi hoosaadyada kale aasaaskooda iyo masuuliyadahooga waxa lagu qeexi doonaa xeer-hoosaadka ururka iskaashatada.

38. Gudoomiyaha iyo Shaqaalaha Xirfadleyda Ururka

1/ Urur kasta oo iskaashato waxa uu yeelan doonaa gudoomiye kaas oo ay la xisaabtami doonaan gudiga maamulka ururku.

2/ Urur kasta oo iskaashato waxa uu diwaangelin doonaa hantida gaarka ah ee gudoomiyaha iyo shaqaalaha xiliga shaqalaysiinta taas oo lagu qori doono buuga diiwaanka hantida gaarka kadibna waxa uu ka saxeexi doonaa xogta laga qoray. Faahfaahin dheeraada oo ku saabsan xogta diiwaanka hantida gaarka waxa lagu caddayn doonaa sharci uu ka soo saari doono golaha wasiirradu.

3/ Gudoomiyuhu waxa uu maamuli doonaa islamarkaana hogaamin doonaa hawl maalmeedka ururka isaga ka duulaya qoraalka shaqo-qeexistiisa iyo matalaadda iyo fulinta hawlaha ay u igmadaan gudiga maamulku

ሲጠይቁ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ኢንስፔክት ያደርጋል፡፡

፫/ ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበር ከሥራ ባህሪው አንጻር ተቀባይነት ያለው የአፈጻጸም መለኪያ ስታንዳርዶች ጥቅም ላይ በማዋል የአፈጻጸም ደረጃውን ማስለካት አለበት፡፡

፬/ የኅብረት ሥራ ማህበራትን አቋም ለመለካት የሚያግዙ የአፈፃፀም መለኪያዎቹን በሚመለከት አግባብ ያለው ባለሥልጣን መመሪያ ያወጣል፡፡

<u>፶፫. የኢንስፔክሽን እና የኦዲት ውጤትን ስለማስቀመጥ</u>

በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፶ እና ፶፪ መሠረት የ ተደረገ የኢንስፔክሽንና የኦዲት ውጤት ማንኛውም ሰው በቀላሉ ሊያገኘውና ሊያየው በሚችል አኳኋን አግባብ ባለው ባለሥልጣን እና በኅብረት ሥራ ማህበሩ ጽሕፈት ቤት ውስጥ መቀመጥ ይኖርበታል፡፡

<u>፶፬. በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ንብረትና ገንዘብ ላይ ጉድለት ሲደርስ ስለሚወሰድ እርምጃ</u>

፩/ ኦዲት ወይም ኢንስፔክሽን በሚደረግበት ጊዜ የኅብረት ሥራ ማህበሩን ሥራ እንዲያካሄድ ኃላፊነት የተጣለበት ወይም ተጥሎበት የነበረው ሰው ወይም የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አመራር ኮሚቴ አባላት ወይም የቦርድ አባላት ወይም የቁጥጥር ኮሚቴ አባላት ወይም የሌሎች ኮሚቴ አባላት ወይም የኅብረት ሥራ ማኅበሩ ሥራ አስኪያጅ ወይም ሠራተኛ፡-

ሀ) በዚህ አዋጅ፣ በደንቦቹ ወይም በመተዳደሪያ ደንቦቹ ወይም በጠቅላላ ጉባዔ ባልፀደቀ የበጀት እቅድ ያልተፈቀደ ክፍያ ፈጽሞ ከተገኘ፤

ለ) አግባብ ያለው ባለስልጣን በሚያወጣው መመሪያ የተገለጹ የግዥ ስርዓትን ያልተከተሉ

4/ Urur kasta oo iskaashato waxa uu yeelan doonaa shaqaale xirfadleyaal ah oo fuliya hawl maalmeedka ururka kuwaas oo uu la xisaabtami doono gudoomiyaha ururku.

5/ Laanta ku shuqul leh hawshan waxa ay ka soo saari doonta awaamiirta hanaanka shaqaalaysiinta iyo maamulka shaqaalaha.

ASTAAMAHA KHAASKA/GAARKA AH EE URUR ISKAASHATADA

40. mudnaanta lahaansho ee Urur iskaashatada

Iyada oon laga hor imanayn xeerasha kale, daymaha uu ku yeesho urur-iskaashada xubin ka mid ahi ama shaqaalaha urur-iskaashatu ama cid kale ayaa mudnaan ka leh dhamaan deymaha kale marka laga reebo daynta ay dawladu ku yeelato.

41. Tirida/baabiinta la xidhiidha saamiyada iyo faa'iidada xubnaha

Saamiyada ama faa'iidada xubinka waxaa lagu tiri karaa daymaha ay ku yeelato urur iskaashatu xubinkaas

42. Saamiga ama faa'iidada aanan lala wareegi Karin [damaanad ahaan] ama la iibin Karin

Kasekow sida uu dhigayo qodobka 41aad ee halkan, saamiga ama faa'iidada xubinka urur iskaashatada lalama wareegi karo ama iibin karo.

43. caawimada dawlada

1/ Iyada oo aanan la burinayn gunnooyinka ay ogol yihiin xeerasha maal-galinta iyo xeerarka kale, urur iskaashato kasta oo lagu aas-aasay laguna duwaan galiyey si waafaqsan bayaankan waxay xaq u leedahay taageerada iyo gunnooyinkan soo socda.

ውሎችን በመዋዋል ግዥዎችን እና ክፍያዎችን ፈፅመው ከተገኙ፤

ሐ) እምነትን በማጉደል ወይም ሆን ብሎ ወይም በቸልተኝነት በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ንብረት ላይጉዳት አድርሶ ከተገኘ፤ ወይም መ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩ የሆነውን ገንዘብ አለአግባብ ከወሰደ፤ ተቆጣጣሪው ወይም መርማሪው ስለ ሁኔታው እንደ ጉዳዩ አግባብነት ለሥራ አመራር ኮሚቴ ወይም ለጠቅላላ ጉባኤ ወይም አግባብ ላለው ባሥልጣን ሪፖርት ያደርጋል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ሪፖርት

የቀረበለት አግባብ ያለው ባለሥልጣን ጉዳዩ የሚመለከተውን ሰው በመጥራት መከላከያ መልስ ካለው በሁለት ተከታታይ የስራ ቀናት እንዲያቀርብ ያደርጋል፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ጉድለት አድርሷል የተባለው ሰው ጥፋተኛ ሆኖ ሲገኝ ያጎደለውን ገንዘብ ወይም ንብረት ከነወለዱ እንዲሁም የሚወሰነውን ካሳና ኪሳራ እንዲመልስ ወይም እንዲከፍል አግባብ ያለውባለስልጣን ይጠይቃል፤ ያጎደለው ሰው ፈቃደኛ ሆኖካልተገኘ አግባብ ያለው ባለሥልጣን የኅብረት ሥራ ማህበሩን በመወከል ተገቢው የፍትሐ ብሔር ክስ እንዲቀርብበት ያደርጋል፡፡

ክፍል ስምንት

ስለኅብረት ሥራ ማኅበራት መፍረስና ሂሣባቸውን ስለማጣራት

ሃ፩. ስለኅብረት ሥራ ማኅበር መፍረስ

፩/ የኅብረት ሥራ ማኅበር ከሚከተሉት በአንዱ ምክንያት ይፈርሳል፡-

a) in laga dhaafo cashuurta dakhliga, sidaas oo ay tahay, haddana xubnuhu waa ay ka bixiniyaan cashuurta dakhliga ee ku waajibtay macaashka ay ka helaan ka qaybgalka [iskaashadata] iyo saamiyada si waafaqsan xeerka cashuurta dakhliga ee khuseeya.
b) In ay dhul ka hesho Deegaanka; kaasi oo ku salaysan qoondo si ay ugu qabato shaqadeeda ama u bixiso adeegeeda
c) In ay adeeg kor u qaadis ah oo la xidhiidha/khuseeya dhaqdhaqaaqa
d) iskaashatada iyo tobabaro kobcinta awooda ah ka hesho macadka tabobarrada iskaashatooyinka ee heer qaran.
e) in ay caawimooyin kale ka hesho dawlada dhexe iyo dawlad deegaanka si waafaqsan awaamiirta ay dhigtay/jidaysay hay'ada sharci ee ku shaqada leh.

2/ Urur kasta oo ah iskaashato aas-aasi waa ka madax banaan yahay (laga dhaafayaa) bixinta lacag maxkamadeed la xidhiidha/la hal-maala hantideeda gasha muran/kiis dacawadeed maxkamado qaadaan.

QAYBTA LIXAAD

HANTIDA IYO MAALKA URURADA ISKAASHATADA

44. Qaybsami la'aanta hantida iyo maalka urur-iskaashata

Marka laga yimaad sida ay dhigayaan qodobada 45 iyo 59 ee bayaankan, hantida iyo maalka urur-iskaashata, ma qaybsan karaan (looma qaybin karo) xubnaha ama cid kale midna.

ሀ) እንዲፈርስ በአባላት ጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሣኔ ሲሰጥ፤

ለ) በመሰረታዊ የኅብረት ሥራ ማኅበር የአባላቱ ቁጥር በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፯ (፪) እና (፫) ከተጠቀሰው ቁጥር አንሶ ሲገኝ፤

ሐ) የኅብረት ሥራ ማህበራት ዩኒዬን እና ፌዴሬሽን መስራች አባላት ቁጥር በዚህ አዋጅ ከተወሰነው ቁጥር ዝቅ ሲል፤

መ) ፍርድ ቤት እንዲፈርስ ሲወስን፤ ሠ) በኅብረት ሥራ ማህበሩ የሂሳብ ምርመራ ውጤት መሠረት የከሰረና የኪሳራውም መጠን የኅብረት ሥራ ማህበሩን ህልውና የ ሚያሳጣ መሆኑን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሲያረጋግጥና ይኸው በጠቅላላ ጉባኤ ሲጸድቅ፡፡

፪/ ጠቅላላ ጉባኤ ማንኛውንም የኅብረት ሥራ ማኅበርእንዲፈርስ ሲወስን አግባብ ላለው ባለሥልጣን የማፍረስ ውሳኔ ውን በሰባት ቀናት ውስጥ ማሳወቅ ይኖርበታል፡፡

፶፮. ስለሂሣብ አጣሪ

፩/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፶ ፭ መሠረት አንድ የ ኅብረት ሥራ ማህበር እንዲፈርስ ሲወሰን አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሂሣብ አጣሪ ሊመድብ ይችላል ፤ አስፈላጊ ሆኖ ሲገ ኝ የ ሂሣብ አጣሪውን የ አገ

45.Qoondaynta macaashka saafiga ah

1/ Urur-iskaashato kasta waxay jaraysaa 30% faa'iidada saafiga ah oo loo qoondaynayo kayd maal-gelineed (sanduuq-kayd) ahaaneed. Cadadka loo qoondeeyo kaydka maal-gelinta waa la wadayaa in la jaro ilaa ay ka gaadhayso [wax u dhigma] 30% raasamaalka urur-iskaashata waxaana lagu xerayn akoonka kaydsiga ee ururka.

2/ Qaybsiga hadhaaga 70% ah ee macaashka/faa'iidada waxaa go'aamin Golaha Guud, sidaas oo ay tahay, haddana, golaha guud wuxuu isla macaashkaas saafiga uga qoondayn karaa kharash waxbarasho, tobabar ama gunne ama kharash hanti-dhowr adeegyada bulsho si waafaqsan xeer-hoosaadka urur-iskaashata.

3/Xubnaha urur-iskaashatada ee qaata macaashka saafiga ah si waafaqsan faqrada (2) ee Qodobkan waxay iibsan karaan saami dheeraad ah.

46. Aas-aaska Sanduuqa ururada iskaasho

1/ Si loogu suuro-galiyo urur-iskaatooyinka in ay si joogto ah u debaraan/daboolaan kharashaadka la xidhiidha hawlaha hanti-dhowrka ama adeegyada sharci ama kobcinta awooda ama cilmi-baadhis iyo daraasaad ama dalacsiin/kordhin iyo xidhiidh ama hawlo kale oo

ልግሎት ዋጋ ከየ ኅብረት ሥራ ማ ህበሩ ሂሣብ እንዲከፈል ይወስናል፡፡

፪/ ሂሣብ አጣሪው እንደተመደበ የ ኅብረት ሥራ ማህበሩን መዛ ግብት፣ ሰነ ዶችና ንብረት ይረከባል፡፡ በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ንብረቶችና መብቶች፣ መዛ ግብትና ሰነ ዶች ላይ ጉዳት እንዳይደርስም አስፈላጊውን እርምጃ ይወስዳል፡፡

፵፯. የ ሂሣብ አጣሪው ሥልጣንና ተግባር

፩/ ሂሣብ አጣሪው የ ሂሣብ ማጣራትን ሥርዓት ከፍጻሜ ለማድረስ አስፈላጊው ሥልጣን ሁሉ ይኖረዋል፡፡ ሥራውን በሚገባ ለመፈጸም በተለይ የ ሚከተሉትን ያከናውናል፡-

ሀ) ከኅብረት ሥራ ማኅበሩ የ ሚጠየ ቀውን ዕ ዳ መርምሮ የ አከፋፈሉን ቅደም ተከተል ይወስናል፤

ለ) የ ኅብረት ሥራ ማኅበሩን ሀብትና ንብረት ይሰበስባል፤

ሐ) የኅብረት ሥራ ማኅበሩ ጠቅላላ ስብሰባ ባጸደቀው የሂሣብ ማጣራት እቅድ መሠረት ሀብቱንና ንብረቱን ያከፋፍላል፤

መ) የሂሣብ ማጣራቱን ሥራ በሚገባ ለመፈጸም ባስፈለገ መጠን የኅብረት ሥራ ማኅበሩን ሥራ ያካሂዳል፤

la mid ah oo ay awood u leeyihiin, waxa ay aas-aasi karaan sanduuq urur-iskaashato.

2/ Aas-aaska iyo isha dhaqaale ee sanduuqa waxaa loo aas-aasi si waafaqsan faqrada (1) ee Qodobkan waxaana lagu qeexi doonaa xeerasha (wareegtooyinka) ay soo saari doonaan golaha wasiiradu.

47. Xaddidaada amaahda/deyn qaadashada

Urur-iskaashadu waxay deymo ka heli kartaa xubnaheeda ama hay'ado kale taasoo leh xaddiga iyo shuruudda lagu dhigay/qeexay xeer-hoosaadada urur-iskaashata.

48. Xaddidaada Deymo bixinta

1/ Urur-iskaashatu uma fidin karto deyn cid aan ahayn xubneheeda ama urur-iskaashato lagu aas-aasay bayaankan.

2/ urur-iskaashato kasta oo lacag deyn bixinaysa, waxay saari xaddi dulsaar oo ku xusan xeer-hoosaadadeeda kaas oo ku salaysan [go'aanka] qaraarka aan caadiga ahayn Golaha Guud.

3/ Sharaxaada cadadka iyo shuruudaha ay urur-iskaashatu deyn ku bixin karto si waafaqsan farqada (1) ee Qodobkan waxaa lagu qeexi xeer-hoosadada urur-iskaashatada.

4/ Cadadka deynta sanadlaha ah ee ay urur-iskaato kasta bixin karto waxaa go'aaminaya Golaha Guud waxaana lagu darayaa qorshaha sanadlaha ah ee urur-iskaashatada.

ሠ) ኅብረት ሥራ ማህበሩን በሚመለከቱ ክርክሮች ተወካይ ይሆናል፤

ረ) ለሂሣብ ማጣራቱ ሥራ መቃናት አስፈላጊ ሲሆን አባላቱን ለስብሰባ ይጠራል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(፩) ፊደል ተራ (ሐ) መሠረት የንብረት ክፍፍል ከመደረጉ በፊት ኅብረት ሥራ ማህበሩየሚፈርስ ስለመሆኑ ሰፊ ሥርጭት ባለው ጋዜጣ ማስታወቂያ ያወጣል፡፡ ማስታወቂያ ከወጣበት ቀን ጀምሮ እስከ ሁለት ወር ድረስ ተቃዋሚ ካልቀረበ የንብረት ክፍፍሉን ያደርጋል፡፡ ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር ከዚህ ጊዜ ገደብ በኋላ የሚቀርብ የሙብት ጥያቄ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡

፫/ የሂሣብ አጣሪው የሂሣብ ማጣራቱን ሥርዓት እንደፈፀመ ሪፖርቱን አዘጋጅቶ አግባብ ላለው ባለሥልጣን ያቀርባል፤ የኅብረት ሥራ ማህበሩን መዛግብትና ሰነዶችን አግባብ ያለው ባለሥልጣን በሚያዘው ሥፍራ ያስቀምጣል፡፡

፵፰. ገንዘብ ጠያቂዎችን ስለመጥራት

፩/ የገንዘብ ጠያቂዎች አከፋፈል ሂሣብ አጣሪው ሥራ በሚጀምርበት ጊዜ ባዘጋጀው የሂሣብ ሚዛን መሠረት ይፈጸማል፡፡

፪/ በሂሳብ አጣሪው አማካኝነት ለገንዘብ ጠያቂዎቹ የኅብረት ሥራ ማኅበሩ መፍረስ ተነግሯቸው አቤቱታቸውን እንዲያስታውቁና

49. Noocyada Damaanada iyo badalkooda

Urur-iskaashato kasta waxay ku go'aamin oo ay ku xusi xeer-hoosaadadeeda noocyada iyo badalka [u dhigma] damaanada ay u isticmaalayso deymaha ay fidinayso (bixinayso).

QAYBTA TODOBAAD

HANTI-DHAWRKA IYO BAADHISTA URUR-ISKAASHATA

50. Hanti-dhowrka

1/ Hay'ada sharci ku shaqada leh ayaa hanti-dhawr ku samaynaysa ama amraysa qof ay u igmatay in uu hanti-dhawr ku sameeyo, akoonada urur-iskaasho kasta hal mar sanadkii si waafaqasan xisaab-xidh sanadeedkeeda.

2/ Hanti-dhawrka loo qabto si waafaqsan farqada (1) ee Qodobkan waxaa ku jiri baadhista iyo xaqiijinta daymaha mudo dhafay, haddii ay jiraan, iyo hadhaaga (cadadka) lacagta cad, damanaada sharci iyo hantida iyo deymaha [Iskaashatada lagu leeyahay].

3/ Warbixinta hanti-dhawrka waxaa loogu soo jeedin Golaha guud 30 maalmood guhahood oo ka bilaabmaya taariikhda loo soo xereeyey/gudbiyey urur-iskaashatada.

4/ Wixii cabasho ah iyo codsiga dib u qiimaynta warbixinta hanti-dhawrka waxaa lagu soo jeedin 30 maalmood gudahood oo ka bilaabmaya taariikhta ay ansixiyeen Golaha guud.

5/ Wixii cabasho ah iyo codsiga dib u qiimaynta warbixinta hanti-dhawrka ee aan lagu soo jeedin mudada lagu qeexay farqada (4) ee Qodobkan ma noqonayo mid la aqbali doono.

51. Anshaxa Hanti-dhawrayaasha

1/ Natiijo warbixin dabo-gal oo kasta taas oo uu soo saaray hanti-dhawre ayaa metesha xaalada/

የሚጠይቁትንም ገንዘብ በማስረጃ ሰነድ እንዲያስደግፉ ያደርጋቸዋል፡ ፡ ፫/ በኅብረት ሥራ ማህበሩ መዝገቦች ውስጥ ለተጻፉት ገንዘብ ጠያቂዎች ወይም በሌላ አኳኋን ለታወቁም ገንዘብ ጠያቂዎች በሪኮማንዴ ደብዳቤዎች በቀጥታይላክላ ቸዋል፤ ለሌሎቹ ግን ሰፊ ሥርጭት ባለው ጋዜጣ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ሁለት ተከታታይ ማስታወቂያ በ ማውጣት ይጠራቸዋል።

፶፱. የገንዘብ የገንዘብ ጠያቂዎችን መብት ስለመጠበቅ

፩/ ከኅብረት ሥራ ማህበሩ ገንዘብ ጠያቂዎች የሆኑት ካልተከፈላቸው ወይም የእነርሱን ገንዘብ ለመክፈል አስፈላጊ የሆነው ገንዘብ ተቀማጭ ካልተደረገ በቀር አጣሪዎች የኅብረት ሥራ ማህበሩን ንብረት በከፊልም ቢሆን ለኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት ማከፋፈል አይችሉም።

፪/ የታወቁት ገንዘብ ጠያቂዎች ማስረጃቸውን ሳያቀርቡ የ ቀሩ እንደሆነ የ ሚከፈላቸው ገ ንዘ ብ ልክ በፍርድ ቤት ውሣኔ ይቀመጣል።

፫/ ገንዘብ ጠያቂዎቹ ለሚፈልጉት ሂሣብ ተመጣጣኝ የሆኑ ዋስትናዎች ካልተሰጧቸው ወይም የ ማኅበሩ ንብረት አከፋፈል እነዚሁ ግዴታዎች እስኪከፈሉ ድረስ ሌላ ቀጠሮ ካልተያዘ በቀር ላልተ ፈጸመው ግዴታ ወይም በክርክር ላይ ላሉት የኅብረት ሥራ ማኅበሩ ግዴታዎች ተመጣጣኝ የሆነ ገንዘብ ተይዞ መቀመጥ አለበት።

፬/ የኅብረት ሥራ ማኅበሩ ዕዳ ተከፍሎ ካለቀ ወይም ዕዳውን ለመክፈል በቂ የሆነ ገንዘብ መቀመጡ አግባብ ባለው ባለሥልጣን ከተረጋጠ በኋላ አጣሪዎች ቀሪውን የኅብረት ሥራ ማህበሩን ገንዘብ ለኅብረት ሥራ ማህበሩ አባላት በሚገባቸው መጠን ያከፋፍላሉ።

heerka saxda ah ee urur-iskaashata hanti-dhawrka lagu sameeyey.

2/ Hanti-dhawre kasta oo soo saara warbixin hanti-dhawr oo ka badbadin amma hoos uga dhigid ku jirto taas oo aanan ka turjumayn xaalada/heerka dhaqaale ee urur-iskaashata; oo si ula kac ah dhaawac ugu geysta urur-iskaashatada, hogaan dooran/la doortay, shaqaaale, cid saddexaad, Deyn-bixiyeyaasha iyo cid kale wuxuu lahaanayaa/qaadayaa masuuliyadeeda [wixii ka dhasha] si waafaqsan sharciga khuseeya.

52. Baadhitaan

1/ Hay'ada sharci ee ku shaqada leh waxay baadhitaan ku samayn kartaa xaalada dhisnaanta, Hawl-galka/shaqqada, duukmentiyada (waraaqaha sharci) iyo xaaladaha dhaqaale ee urur-iskaashato kasta.

2/ Hay'ada sharci ee ku shaqada leh waxay baadhitaan ku samayn urur-iskaashata marka aqlabiyada badan oo Gudiga maamulka ama saddex meelood hal meel oo kamid ah dhamaan xubnaha ama metelayaashoodu codsadaan.

3/ Urur-iskaashato kasta waxay ogolaan in shaqadeeda la cabbiro iyada oo loo dejinayo halbeegyo la aqbali karo oo ku haboon aageeda shaqo/ waaxda ay ka shaqayso

4/ Hay'ada sharci ee ku shaqada leh waxay ka soo saari awaamiir halbeegyada shaqada/hawl-qabadka si loo cabiro xaalada/heerka urur-iskaashata.

53. Ilaalinta/Dhawrista Natiijooyinka Hanti-dhawrka iyo Baadhista

Natiijooyinka Hanti-dhawrka iyo Baadhista ee loo qabtay si waafaqsan qodobada 50 iyo 52 ee bayaankan waxaa loogu hayn/xiftiyi xafiiska Hay'ada sharci ee ku shaqada leh iyo urur-iskaashata hab/si fudud oo la heli karo qof kastana u muuqan kara.

፷. ማኅበርን ከመዝገብ ስለመሰረዝ

የሂሣብ ማጣራት ሥራ እንደተፈጸመ የኅብረት ሥራየምዝገባ የምስክር ወረቀት አግባብ ላለው ባለሥልጣን ይመለሳል፤ አግባብ ያለው ባለሥልጣንም የኅብረት ሥራ ማህበሩን ከመዝገብ ይሠርዛል፤ የኅብረት ሥራ ማህበሩም ከመዝገብ ከተሠረዘበት ቀን ጀምሮ ሕልውናውን ያጣል፡፡

ክፍል ዘጠኝ

ስለክርክር አወሳሰን

፷፩. ጉዳዮችን በዕርቅ ስለመጨረስ

፩/ በዚህ አዋጅ በአንቀጽ ፳ ፬ የተመለከቱት ክርክሮች ለሽምግልና ዳኝነት ከመቅረባቸው በፊት ተከራካሪ ወገኖች በሚመርጡት ሦስተኛ ወገን አስታራቂዎች በእርቅ መታየት ይችላሉ፡፡

፪/ ጉዳያቸውን በእርቅ ለመጨረስ እያንዳንዱ ወገን አንድ አስታራቂ ይመርጣል፤የአስታራቂዎች ሰብሳቢ በሁለቱ ወገኖች ስምምነት ይመረጣል፡፡

፫/ የአስታራቂዎቹን ሰብሳቢ ለመምረጥ ሁለቱ ወገኖች ስምምነት ላይ ያልደረሱ እንደሆነ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ሰብሳቢውን ይመረጣል፡፡

፷፪. ስለሽምግልና ዳኝነት

፩/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ፳ ፬ የተመለከቱት የኅብረት ሥራ ማኅበራት ክርክሮች በእርቅ ያላለቁ እንደሆነ ለሽምግልና ዳኝነት ሊቀርቡ ይችላሉ፡፡

፪/ የሽምግልና ዳኞቹ ክርክሮችን የሚሰሙትና ማንኛውም ተግባራትን ሁሉ የሚፈጽሙት በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ መሠረት ነው፡፡

54. Falalka/Talaabooyinka la qaadayo marka hantida ama maalka urur-iskaashata la lunsado

1/ Hanti-dhawraha ama Baadhuhu wuxuu uga samayn/diyaarin warbixin guddiga maamulka ama golaha guud ama Hay'ada sharci ee ku shaqada leh, xaalka oo noqon kara, haddii cidda lagu aamino ama aaminay maaraynta urur-iskaashatada ama xubnaha guddiga maamulka ama xubnaha boodhka/guddiga sare ama xubnaha guddiga dabagalka ama xubnaha guddi kale ama cidda ah ama ahaa maamulaha ama shaqaalaha rurka, kaas oo inta hanti-dhawrka ama baadhistu socoto lagu helo in uu ku dhacay falalkan soo socda:

a) Sameeyey lacag-bixin aanu ogolayn bayaankan, xeer, ama xeer-hoosaadada ama qorshaha odoroska miisaaniyadeed oo aanu ansixin golaha guud;
b) Sameeyey qandaraas iib ama lacag bixin ka baxsan nidmaanka iibka iyo awaamiirta ay soo saartay hay'ada sharci ee ku shaqada leh
c) Si ula kac ama xil-gudasho la'aan ah ugu sameeya dhaawac hantida urur-iskaashatada oo uu ku jabiyo kalsoonida;
d) Isdaba-marin ku sameeyey hantida urur-iskaashatada.

2/ Hay'ada sharci ee ku shaqada leh taas oo heshay warbixinta si waafaqsan farqada (1) ee qodobkan ayaa si degdeg ah ugu yeedhi qofka ay khusayso waxaanay siin fursad oo ku soo jeediyo is-difaaciisa muddo ah labbo maalin shaqo, haddii uu jiro/hayyo.

3/ Iyada oo aan la baal-marayn sida ay dhigayayaan farqadaha (1) iyo (2) ee Qodobkan, hay'ada sharci ee ku shaqada leh ayaa waydiin ciddii lagu helo inay masuul ka tahay is-dabamarinta lacagta amma hantida urur-iskaashatada inuu soo celiyo amma bixiyo wax u dhigma oo dulsaar leh oo ay ku jiraan magdhaw iyo dhaawacyada; haddii cidda ay khusayso aanay sidaas yeelin, Hay'ada sharci ee ku

፶፫. የሽምግልና ዳኞች አመራረጥ

፩/ ለሽምግልና ዳኝነት ተግባር የሚመረጡ ሰዎች ቁጥራቸው ሦስት ሆኖ የማያዳሉና መልካም ስም ያላቸው ይሆናሉ፡፡

፪/ እያንዳንዱ ወገን አንድ የሽምግልና ዳኛ ይመርጣል፤ ለሽምግልና ዳኝነቱ ሰብሳቢ እንዲሆን የሚመረጠው ሦስተኛ ዳኛ በሁለቱም ወገኖች በጋራ ይመረጣል፡፡

፫/ ሰብሳቢውን ዳኛ ለመምረጥ ሁለቱ ወገኖች ስምምነት ላይ ያልደረሱ እንደሆነ አግባብ ያለው ባለሥልጣን ይመርጣል፡፡

፶፬. ለሽምግልና ዳኝነት ስለሚቀርቡ ክርክሮች

የሽምግልና ዳኞቹ ስለ አንድ ኅብረት ሥራ ማኅበር አቋም፣ ስለሥራው አካሄድ ወይም ስለሥራው አፈጻጸም በተመለከተ በዕርቅ ያላለቁ የሚከተሉትን የሚመለከቱ ክርክሮች አይተው ለመወሰን ሥልጣን ይኖራቸዋል፡-

፩/ በአባላት ወይም በቀድሞ አባላትና ወይም በቀድሞ አባላት ወኪሎች ወይም በሞት በተለዩ አባላት መብት ስም ክርክር በሚያቀርቡ ሰዎች መካከል የሚነሳ ክርክር፤

፪/ በአባላት ወይም በቀድሞ አባላት ወይም በአባላት ወይም በቀድሞ አባላት ወኪሎች ወይም በሞት በተለዩ አባላት ወራሾችና በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ሥራ አመራር ኮሚቴ አባል፣ በማናቸውም ሥራ አስኪያጅ፣ በወኪሉ ወይም በህብረት ስራ ማህበሩ ቅጥር ሠራተኛ መካከል የሚነሳ ክርክር፤

፫/ በኅብረት ሥራ ማኅበሩ ወይም በሥራ አመራር ኮሚቴ ወይም በማንኛውም የቀድሞ የሥራ አመራር ኮሚቴ አባል፣ ማንኛውም ሥራ አስኪያጅ፣ ወኪል ወይም ቅጥር ሠራተኛ ወይም የቀድሞ ሥራ አስኪያጅ፣ የቀድሞ ወኪል ወይም

shaqada leh waxay qaadi tallaabo rayid oo ku haboon oo ay ku matalayso ururada iskaatada.

QAYBTA SIDEEDAAD

KALA DIRISTA, SOO GABOGABAYNTA URURADA-ISKAASHATO

55. Kala-dirista Urur-iskaashatada

1/ Urur-iskaashata waxaa lagu kala diri karaa mid kamid ah sababahan soo socda:

a) Markii ay qaraar aan caadi ahayn [oo ku saabsan] kala diristeeda ay ka soo soo saaraan xubnaha golaha guud

b) Markii ay tiradda xubnaha urur-iskaashatada aas-aasiga ahi hoos uga dhacdo/ka hoos marto inta/tirada ku cad farqadaha (2) and (3) ee Qodobka 7 ee Bayaankan;

c) Markii ay tirada xubnaha aas-aasayaasha Dallada iyo Midowga ururada iskaashatooyinka hoos uga dhacdo midda hore lagu go’aamiyey Bayaankan;

d) Markii ay maxkamad go’aamiso kala diristeeda;

e) Markii ay warbixinta hanti-dhawrku muujiso/shaaciso in ay kacday oo hay’ada sharci ee ku shaqada leh na ay hubiso in ay saamaynayso waxku-oolnimada urur-iskaashatada deedna ay ansixiyaan golaha guud.

56. Xaraashe/Kala-dire

1/ Marka kala-dirista urur-iskaashatada la go’aamiyo, si waafaqsan Qodobka 55aad ee Bayaankan, hay’ada sharci ee ku shaqada leh waxay u astayn/idman xaraashe. Markaa, haddii ay muhiim noqoto, waxaa la go’aamin in mishaarkiisa/mushqaayadiisa laga bixiyo akoonka urur-iskaashatada.

2/ Xaraashuhu wuxuu qaban kaydasha, dukmentiyada (waraaqaha sharci) iyo hantida ururka isla marka loo igmado. Sidoo kale wuxuu qaadi tallaabooyinka lagama maarmaanka ah si

የቀድሞቅጥር ሠራተኛ ተጠሪው፣ ወራሾቹ ወይም ወኪሎቹ ወይም በሞት በተለዩ የኅብረት ሥራ ማህበሩ ሥራ አስኪያጆች፣ ወኪሎች ወይም ቅጥር ሠራተኞች መካከል የሚነሳ ክርክር፤

፬/ በአንድ ኅብረት ሥራ ማኅበርና በማንኛውም ሌላ ኅብረት ሥራ ማኅበር መካከል የሚነሳ ክርክር፡፡

፶፭. የሽምግልና ዳኞች የፍትሐ ብሔር ሥልጣን

በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፶፬ መሠረት የሚታዩ ጉዳዮችን በተመለከተ ምስክሮችን ለመጥራት፣ ማስረጃዎችን ለማስቀረብ፣ ትዕዛዝም ለመስጠትና ሌላ ማንኛውንም ሕጋዊ እርምጃ ለመውሰድ የሽምግልና ዳኞች የፍትሐ ብሔር ችሎት ሥልጣን ይኖራቸዋል፡፡

፶፮. አፈጻጸም

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚሰጥ ማንኛውም ውሣኔ፣ ትዕዛዝ ወይም ብይን በመደበኛ ፍትሐ ብሔር ችሎት እንደተሰጠ ተቆጥሮ አስፈላጊ ሲሆን ፍርድ ቤቶች ውሣኔው፣ ትዕዛዙ ወይም ብይኑ እንዲፈጸም የማስገደድ ሥልጣን ይኖራቸዋል፡፡

፶፯. ስለ ፍርድ ቤት ሥልጣን

፩ / በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፶ ፭ መሠረት በሽምግልና ዳኝነት በተሰጡውሣኔዎች ላይ ቅሬታ ያለውሰው በክልል ሲሆን ስልጣን ላለው ለክልሉ ፍርድ ቤት ወይም በፌደራል ደረጃ ሲሆን ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡

፪/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፶ ፩ እና ፶ ፪ የተደነገጉት እንደተጠበቁ ሆነው በእርቅ እና በሽምግልና ዳኝነት ጉዳያቸውን ለመጨረስ ካልተስማሙሥልጣን ላለው መደበኛ ፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላሉ፡፡

uu uga ilaaliyo hantida iyo xuquuqda, kaydasha iyo dukmentiyada urur-iskaashatada inuu soo gaadho wax dhaawac ah.

57. Awoodaha iyo waajibaadka Xaraashaha

1/ Xaraashuhu waxa uu yeelanayaa dhamaan awoodaha lagama maarmaanka ah si uu u gabogabeeyo talaabooyinka sharci ee xisaabinta iyo kala dirista. Wuxuu khaasatan u qabanayaa (suubinayaa) arimahan hoose si uu si hufan ugu guto waajibaadkiisa:

a) inuu baadho dhamaan sheegashooyinka ka dhanka ah urur-iskaashatada waxa uuna go'aamin muhiimada/kala mudnaanta bixintooda;
b) wuxuu qaban/la wareegi hantida urur-iskaashatada;
c) wuxuu qaybin hantida si waafaqsan qorshaha xaraashka ee uu ansixiyey golaha guud ee urur-iskaashatada;
d) wuxuu qaban hawlaha shaqo ee urur-iskaashatada ilaa inta loo arko in ay lagama maarmaanka u yihiin arimaha xaraashka toosan ee urur-iskaashata;
e) wuxuu ku matali urur-iskaashatada yeedhmooyinka sharci;
f) wuxuu ugu wici (yeedhi) shirarka xubnaha maadaama ay muhiim u noqon karto in si hufan loo qabto xaraashka.

2/ Xaraashuhu wuxuu ku soo saari ogaysiis jaraa'idka kaas oo aad loo baahin, ka hor inta qayb-qaybinta hantida urur-iskaashatadu dhicin, si waafaqsan tibixda (c) ee faqrada (1) ee Qodobkan ee [ku saabsan] urur-iskaashatada lakala diraayo. Waa uu ku socon qaybinta, markii aan wax sheegasho/dacwo lagu soo gudbin mudo labo bilood gudahood ah oo ka bilaabanta taariikhda ogaysiiska. Dacwad-qabe/muddici xaq leh ma jiro doono kadib dhamaadka wakhtiga xaddidan, waxaan ka ahayn in ay baajiso lama filaan awoodda ka baxsan.

3/ Dhamaadka hawlaha kala-dirista iyo xisaab-xidhka, xaraashuhu wuxuu diyaarin warbixin

ክፍል አሥር

ልዩ ድንጋጌዎች

፶፯. የይርጋ ዘመን

የኅብረት ስራ ማህበር ከንብረት ጋር በተያያዘ ከሚፈፀመው ውል የሚመነጬ መብት ከ ፲ ዓመትበኋላ ቀሪ ይሆናል፡፡

፶፰. ስለኅብረት ሥራ ማህበር አድራሻ

፩/ ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር በዚህ አዋጅ በአንቀጽ ፲ መሠረት የተመዘገበ አድራሻ ይኖረዋል፤ የሚላኩለት መጥሪያዎች፣ ማስታወቂያዎች እና ሌሎች ግንኙነቶች ሁሉ በዚህ አድራሻ ይላካሉ፡፡

፪/ የኅብረት ሥራ ማህበሩ አድራሻውን ሲለውጥ በ፴ ቀናት ውስጥ አግባብ ላለው ባለሥልጣን ማስታወቅ አለበት፡፡

፷. አግባብ ያለው ባለስልጣን ተግባር በሌሎች ሕጎች

፩/ አግባብ ላለው ባለስልጣን የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ በኅብረት ሥራ ማህበራት አሠራር ውስጥ ጣልቃ ሳይገባ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖሩታል፡- ያጠናክራል፣ይሰርዛል፤

፪/ የኅብረት ሥራ ማህበራት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት ወጥ ሆኖ እንዲጠናከር ያደርጋል፤

፫/ ኅብረት ሥራ ማህበራትን በተመለከተ ጥናት እና ምርምር ያካሂዳል፤

፬/ ኅብረት ሥራ ማህበራትን በተመለከተ የኢንስፔክሽን ሥራ ያከናውናል፣ የኦዲት እና የሕግ ምክር አገልግሎት ይሰጣል፤

፭/ የኅብረት ሥራ ማህበራትን የብቃት ደረጃ ያረጋግጣል፣ የ ደረጃ ዕ ውቅና ይሰጣል፤

wuxuuna u gudbin hay'ada sharci ee ku shaqada leh, wuxuu xerayn kaydasha iyo dukmentiyada urur-iskaashata meesha ay hay'ada sharci ee ku shaqada leh ku jihayso/amarto.

58. **Yeedhmada daymiyeyaasha**

1/ Daymiyeyaasha/maal-gashadayaasha waxaa lagu siin lacagtooda sida ku cad xaashida dheelitirka (cadaynta hantida, deymaha lagu leeyahay iyo raasamaalka iskaashatada) ee uu diyaariyey xaraashuhu bilowga hawl-galkiisa.

2/ Xaraashuhu wuxuu war-gelin deymiyeesha kala dirista urur-iskaashatada iyo in looga baahan yahay inay soo xeraystaan lacagaha ay sheeganayaan oo ay la socdaan dukmentiyo taageeraya/muujinaya/cadaynaya.

3/ Deymiyeyaasha ka muuqda kaydka urur-iskaashatada ama si kale loo aqoonsado waxaa si toos ah loogu war-gelin warqad ku diwaan-gashan habka boostada. Wargelinta deymiyeyaasha kale waxaa lagu siin jaraa'idka oo aad loo baahiyo tiiyo la daabacayo laba mar oo isku xiga bil gudaheed.

59. Ilaalada deymiyeyaasha

1/ Ilaa laga bixiyo lacagta deymiyeyaasha urur-iskaashatada ama laga kaydiyo cadadka lacagta loogu baahan deyn bixintaas, xaraashuhu uma qaybin doono qayb ka mid hantida xubnaha urur-iskaashatada.

2/ haddii deymiyeeyasha la aqoonsaday ku guul daraystaan inay keenaan/soo bandhigaan cadaymahooda/dukmentiyada muujinaya, cadadka ay yeelanayaan waa la kaydin/xerayn si waafaqsan go'aanka maxkamda

3/ Saamiga wadaraha dhinac ayaa loo xidhi/dhigi si loo dabaro sheegashooyinka la xidhiidha yabooha/ballanqaadka iskaashatada kuwaas oo aanan la dhamaystirin amma ku jira xaalada baabi'inta ilaa deymiyeyaasha [lacagtooda] laga xaasilinayo amma qaybinta hantida ayaa dib loo dhigayaa ilaa yaboohyadaas laga dhamaystirayo.

፮/ የኅብረት ሥራ ማህበራትን እና ባለሙያዎችን አቅም ይገነባል፤

፯/ ለኅብረት ሥራ ማህበራት የምርት ግብይት ሙያዊ ድጋፍ ይሰጣል፤

፰/ ኅብረት ሥራ ማህበራት የሚመሩበትን የአሰራር ሥርዓት ይዘረጋል፡፡

<u>፷፩. የኅብረት ሥራ ማኅበር አማካሪ ምክር ቤት ስለማቋቋም</u>

፩/ተጠሪነቱ ለእርሻና የተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር የሆነ የኅብረት ሥራ አማካሪ ምክር ቤት ከዚህ በኋላ ምክር (ቤት እየ ተባለ የሚጠራ በዚህ አዋጅ ተቋቋሟል፡)

፪/ የምክር ቤቱ አባላት የኅብረት ሥራ ማኅበራትን በአገሪቱ ውስጥ የሚወክሉ ሰዎች ይሆናሉ፡፡

፫/ የምክር ቤቱ ሰብሳቢ በእርሻና የተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር የሚመደብ ይሆናል፡፡

፬/ የምክር ቤቱ አባላት አመራረጥ እና ብዛት በፌደራል ኅብረት ሥራ ኤጄንሲ ይወሰናል፡፡

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) መሠረት የሚመረጡት የምክር ቤቱ አባላት የኅብረት ሥራ ሙያ ያላቸው እና ስለ ኅብረት ሥራ ዕድገት መሪ ሀሳብ የሚያቀርቡ፡ -

ሀ) ከኅብረት ሥራ ማህበራት ንቅናቄ፣ የኅብረት ሥራ ትምህርት ከሚሰጡ ዩኒቨርሲቲዎች እና ማሰልጠኛ ተቋማት፣

ለ) ከኅብረት ሥራ ማህበራት ባለሙያዎች ማህበር፣

ሐ) የኅብረት ሥራ ማህበራት ንቅናቄን ከሚደግፉ መንግስታዊና መንግስታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች እና ታዋቂ ግለሰቦች፣ ይሆናሉ፡፡

4/ Kadib marka bixinta qaamaha/ sheegashooyinka ay dhamaystirto ama xaqiijiso hay'ada sharci ee ku shaqada leh, oo kayd ku filan lacag bixinta loo yeelo, xaraashayaashu hantida waa uu u qaybin karaan xubnaha urur-iskaashata si ku salaysan cadadka ay leeyihiin.

60. Diiwaan ka tirida ururka

Marka hawlaha kala dirista iyo xisaab-xidhku si buuxda u dhamaadaan, shahaadada diiwaan-gelinta urur-iskaashatadana waxaa loo celin hay'ada sharci ee ku shaqadda leh taasoo tirtiri doonta shahaadada diwaan-gelinta, ka bilow taariikhda tirtirka, urur-iskaashatadu waa ay baabi'doontaa sharci ahaan.

QAYBTA SAGAALAAD

XALINTA KHILAAFAADKA

61. Ku xalinta khilaafaadka Heshiisiinta

1/ Khilaafaadka lagu qeexay qodobka 64 ee bayaankan waxaa lagu xalin heshiisiiyeyaal ay doortaan dhinacyada is khilaafsan kahor inta ayna u gudbin dhexdhexaadin

2/ Si loogu xaliyo arrimaha heshiisiin, dhinac kasta wuxuu dooran hal heshiisiiye; guddoomiyaha heshiisiiyeyaasha waxaa wadar-ogol ku dooran labada dhinac.

3/ Haddii labada dhinac ku guul-deraystaan inay heshiis ku gaadhaan doorashada guddoomiyaha heshiisiinta, Laanta sharci ee ku shaqqo leh ayaa dooran guddoomiye.

62. Dhexdhexaadinta

1/ Marka khilaafaadka lagu sheegay qodobka 64 ee bayaankan kaas oo khuseeya ururada iskaashata aan lagu xalin heshiisiinta waxaa loo gudbin dhexdhexaadin.

2/ Dhexdhexaadiyeyaashu/Xidheyaashu waxay qaban dhagaysigooda waxa aanay

፮ / የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን በፌደራል ኅብረት ሥራ ኤጄንሲ የሚወሰን ሆኖ ከሦስት ዓመት ሊበልጥ አይችልም፤

ሆኖም የሥራ ዘመኑን የጨረሰ የምክር ቤቱ አባል ለሁለተኛጊዜ እንደገና ሊመረጥ ይችላል፡፡

፯/ ማንኛውም የምክር ቤት አባል በጽሑፍ አባልነቱን ሊለቅ ይችላል፡፡

፰/ የ ምክር ቤት አባላት ለሚሰጡት አገ ልግሎት ምንም ክፍያ አይሰጣ ቸውም፤ ሆኖም ግን ለሥራው ሲባል ያወጡት ወጪ በፌደ ራል ኅብረት ሥራ ኤጄንሲ በሚወሰነ ው መሰረት ይተካላቸዋል፡፡

፱/ የ ምክር ቤት አባል በሚከተሉት ምክንያቶች ያለምንም ማስጠንቀቂያ ከአባልነት ሊሰናበት ይችላል፤

ሀ) በከፍተኛ የ ሥነ -ምግባር ጉድለት፤
ለ) ዘላቂ በሆነ ችሎታ ማነስ፤
ሐ) የምክር ቤቱን ተአማኒነት የሚያጎድፍ ሥራ ፈፅሞ ሲገኝ፡፡

፲ / የምክር ቤቱ ስብሰባ ጊዜ፣ ቦታ እና የስብሰባው ሥነ -ሥርዓት ምክር ቤቱ በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰን ሆኖ በፌዴራል ኅብረት ሥራ ኤጄንሲ ሲፀድቅም በሥራ ላይ ይውላል፡፡

፲፩/ የምክር ቤቱ አባላት ተግባርና ኃላፊነት የፌዴራል ህብረት ሥራ ኤጀንሲ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

፷፪. ሕጎችን ደንቦችን፣መመሪያዎችና መተዳደሪያ ደንብን ተደራሽ ስለማድረግ

ማንኛውም የኅብረት ሥራ ማህበራትን የሚመለከቱ አዋጆችን፣ ደንቦችን፣ መመሪያዎች እና መተዳደሪያ ደንቦችን በኅብረት ሥራ ማህበሩ አድራሻ እንዲገኙና ተደራሽ እንዲሆኑ ማድረግ አለበት፡ ፡

waajibaadkooda u fulin si waafaqsan Habraaca Xeerka Madaniga ah.

63. Magacaabista Dhex-dhexaadiyeyaasha

1/ shakhsiyada loo dooranayo dhexdhexaadintu waa inay ka koobnaadaan saddex qof oo sumcad sare iyo dhexdhexaadnimo ku sifaysan.

2/ Dhinacyada is khilaafsan mid kasta oo ka mid ahi waxay astayn hal dhexdhexaadiye/xidhe; hexdhexaadiyaha hogaanka noqonaya labada dhinac ayaa ku astayn si wadar ogol ah.

3/ Hay'ada sharci ee ku shaqqada leh ayaa magacaabi hogaanka hexdhexaadiyeyaasha hadii ay dhinacyadu ku guul-daraystaan inay ku gaadhaan heshiis.

64. Khilaafaadka loo gudbinayo dhexdhexaadinta

Dhexdhexaadiyaashu waxay leeyihiin awood ay ku dhegaystaan kuna go'aamiyaan khilaafaadka lagu xalin waayey heshiisiinta ee la xidhiidha aas-aaska, maaraynta iyo hawl-qabadka urur-iskaashatada khaasatan khilaafaadka ay ku lug leeyihiin kuwan soo socda:

1/ Xubnaha ama xubnihii hore iyo xunaha amma xubnaha dhexdooda ama xubnaha iyo wakiilka xubnihii hore ama shakhsiyaad sheeganaya magaca xubno dhintay;

2/ khilaafaadka ka dhex dhaca xubnaha ama xubnihii hore ama mataleyaasha/wakiilada xubnihii hore ama dhaxaleyaasha xubnaha dhintay iyo xubnaha guddiga maamulka, maamule kasta ama wakiilka guddiga maamulka ama shaqaalaha urur-iskaashatada.

3/ Urur-iskaashada ama guddiga maamulka iyo guddigii maamulka ee hore oo kasta, maamule kasta, wakiil ama shaqaale, amma maamule hore oo kasta, wakiil, ama shaqaale ama dhaxal-suge

፷፫. የመተባበር ግዴታ

ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ማንኛውም አካል የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

፷፬. የተሻሩና የማይሆኑ ሕጎ

፩/ የኅብረት ሥራ ማኅበራት አዋጅ ቁጥር ፻፵፯/፲፱፻፺፩ (በአዋጅ ቁጥር ፬፻፪/፲፱፻፺፮ እንደተሻሻለ) በዚህ አዋጅ ተሽረዋል፡፡

፪/ ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ደንብ ወይም መመሪያ በዚህ አዋጅ ውስጥ በተመለከቱት ጉዳዮች ተፈጻሚነ ት አይኖ ረውም፡፡

፷፭. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

፩/ ከኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር ፻፵፯/፲፱፻፺፩ (በአዋጅ ቁጥር ፬፻፪/፲፱፻፺፮ እንደ ተሻሻለ) ወይም በክልል አግባብ ባለው ህግ በተደነገገው አግባብ ሳይመዘገብ እየሠራ ያለ ማንኛውም ኅብረት ሥራ ማህበር ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከዋለበት ጊዜ ጀምሮ በሁለት ዓመታት ውስጥ ራሱን በማደራጀት መመዝብ አለበት፤ በዚህ ጊዜ ውስጥ ቀርቦ ያልተመዘ ገ በ ኅብረት ሥራ ማህበር መብቱን እና ህልውናውን ያጣል፡፡

፪/ በኅብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ ቁጥር ፻፵፯/፲፱፻፺፩ (በአዋጅ ቁጥር ፬፻፪/፲፱፻፺፮ እንደተሻሻለ) ወይም በክልል አግባብ ባለው ህግ ተደራጅተው የተመዘገቡ ኅብረት ሥራ ማህበራት በዚህ አዋጅ እንደ ተመዘገቡ ተቆጥሮ ሥራቸውን ያከናውናሉ፡፡

፫/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ ፷፬ ድንጋጌ ቢኖርም ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከዋለበት ቀን በፊት በክርክር ላይ ያሉ ማናቸውም ጉዳዮች በአዋጅ ቁጥር ፻፵፯/፲፱፻፺፩

la carrab-baabay ama mataleyaasha/wakiilada ama maamule hore oo dhintay ama haqaalaha; ama

4/ Khilaafaadka ka dhex oogma urur-iskaashatooyinka.

65. Awoodaha maxkamada madanigga ee xidheyaasha

Xidhayaashu waxay leeyihiin awood la mid ah, markay noqoto dacwadaha lagu xusay qodobka 64 ee bayaankan, si la mid ah maxkamadda madaniga ah ee burinta markhaatiyaasha, keenista cadayn, soo saarista ammarro ama qaadista tallaabo kale oo sharci oo kasta.

66. Fulin

Go'aan, amar ama abaal-marin kasta oo lagu sameeyey sida uu dhigayo bayaankan waxaa loo tixgalinayaa sidii oo ay soo saartay maxkamadda madanigga ee caadiga ah, oo haddii ay munaasib tahay, maxkamaduhu waxay u leeyihiin awood sharci oo ay ku amraan fulinta go'aan, amar ama abaal-marin kasta oo noocaas ah.

67. Awoodda maxkamadaha

1/ Shakhsi kasta oo tabasho/cabasho ka qaba go'aanada ay u soo saareen xidhiyaashu si waafaqsan qodobka 65 ee bayaankan, wuxuu racfaan u gudbisan karaa Maxkamadaha joogta ah haddii arrintu tahay heer kilil maxkamadda heer kilil ee awood sharci u leh, haddii ay tahay heer federaalna maxkmadda sare ee heer federaal.

2/ Iyada oo aanan la burinayn sida ay dhigayaan qodobada 61 iyo 62 ee bayaankan, dhinacyada aan ku heshiin arimaha dhexdhexaadinta ama xukunka waxay [xaq u leeyihiin in ay cabashadooda] u gudbinayaan maxkamadda joogtada ah ee u leh awood sharci.

(በአዋጅ ቁጥር ፬፻፪/፲፱፻፺፮ እንደተሻሻለ) ወይም ጉዳዩ በክልል ከሆነ አግባብነት ባለው የክልሉ ሕግ መሰረት ተፈፃሚነት ያገኛል ፡፡

፷፮. ደንብና መመሪያ ስለማውጣት

፩/ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልግ ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡

፪/ ክልሎች ይህን አዋጅ እና ይህን አዋጅ ለማስፈፀም የሚወጣ ደንብን በማይቃረን ሁኔታ ሕግ ሊያወጡ ይችላሉ፡፡

፫/ የፌደራል ሕብረት ሥራ ኤጀንሲ ይህንን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የወጣውን ደንብ ለማስፈጸም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

፷፯. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌደራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አድስ አበባ ታህሳስ ፲፬ ቀን ፪ሺ፱ ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ የኢትዮ ጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሳያዊ ሪፓብሊክ ፕሬዚዳንት

QAYBTA TOBNAAD

MUHIIMADO ISKUJIRA

68. Wakhtiga xadidaada

Xaq kasta oo ka yimid qandaraas ay dhamaystirtay urur-iskaashatadu oo ku taxaluqa hantideeda waxaa lagu xannibi xeerka xaddidaada toban sano kadib.

69. Ciwaanka urur-iskaashatada

1/ Urur-iskaashato kasta waa in ay lahaataa ciwaan diiwaan gashan si waafaqsan qodobka 10 ee bayaankan; oo dhamaan yeedhmooyinka maxkamadeed, ogaysiisyada iyo xidhiidhada kale waa in loogu diraa isla ciwaankaas.

2/ Urur-iskaashatadu waa in, mudo 30 maalmood gudahood, ay ku war-gelisaa hay'ada sharci ee ku shaqqada leh haddii ciwaankaas is-badal ku yimaad.

70. Awoodaha iyo waajibaadka Hay'ada sharci ee ku shaqadda leh

Marka laga yimaad awoodaha iyo waajibaadka ay siiyeen shuruucda kale hay'ada sharci ee ku shaqada leh iyyada oo aan faro-galinayn arrimaha urur-iskaashatooyinka, waxa ay leedahay awoodahan iyo waajibaadkan soo socda:

1/ In ay Aas-aasto, diwaan-geliso, xoojiso tirtirtana [markii loo baahdo] urur-iskaashatooyinka;

2/ Inay siiso hab-xisaabeed midaysan ee urur-iskaashatooyinka oo si lamidana ay xoojiso;

3/ Inay qabato daraasaad iyo cilmi-baadhis ay ku samayso urur-iskaashatooyinka;

4/ In ay baadho, daba-gasho oo ay siiso adeegyada sharci urur-iskaashatooyinka;

5/ In ay Qiimayso oo ay xaqiijiso heerka awooda/kartida urur-iskaashatooyinka oo ay ansixiso heerkooda

6/ In ay Kobciso awoodda urur-iskaashatooyinka iyo xirfadleyaashooda

7/ In ay Siiso urur-iskaashatooyinka taageero dhanka xirfadda suuq-geynta wax-soosaarka ah

8/ In ay Diyaariso hab shaqeed kaasoo haga urur-iskaashatooyinka

71. Aas-aaska guddiga la talinta ee urur-iskaashatooyinka

1/ Guddiga la talinta iskaashatada (halkan ugu magac dhaban guddi) kaas oo ay la xisaabtamayso wasaarada beeraha iyo khayraadka dabiiciga ah ayaa halkan lagu aas-aasayaa.

2/ Xubnaha guddiga waxay noqonayaan ashkhaas matalaya/u taagan danta urur-iskhaashatada ee wadanka gudihiisa.

3/ Guddoomiyaha guddiga waxaa soo meelaynaysa wasaarada beeraha iyo khayraadka dabiiciga ah.

4/ Hanaanka doorashada iyo tirada xubnaha guddiga waxaa go'aaminaysa wakaalada urur-iskaashatooyinka heer federal.

5/ Xubnaha Guddiga ee lagu magacaabo si waafaqsan farqadda (4) ee Qodobkan waa inay ahaadaan khabiirro ku haboon oo aqoon u leh urur-iskaashatada iskuna hawla/u go'a inay soo saaraan aragtida [wax] hagaysa, waxaanay ka imanayaan:

a) Dhaqdhaqaaqa urur-iskaashatooyinka, jaamacadaha bixiya barmaamijyada iskaashatooyinka, xarumaha tobabarrada;

b) Ururka xirfadleyaasha Urur-iskaashatooyinka;

c) Haayadaha dawliga ah iyo kuwa aan dowliga ahayn ee taageera dhaqdhaqaaqa urur-

iskaashatooyinka iyo shakhsiyaadka caanka ah/magaca leh.

6/ Muddo-xileedka xubnaha guddiga waxaa go'aaminysa wakaalada urur-iskaashatooyinka heer fedeaal kamana badan karo 3 sano; saas oo ay tahay, haddana xubinka dhamaysta mudo-xileedkiisa dib waa loo dooran kara muddo xileed labaad oo kale [dheeraad ah].

7/ Xubin kasta oo guddiga ka mid ah wuxuu isku casili karaa qoraal ahaan.

8/ Ma jirayso wax mushqaayad/mishaar ah oo ay adeega ku qaadanayaan xubnaha guddigu; saas oo ay tahay, haddana kharashaadka ay u galaan marka ay qabayaan waajibaadkooda waxa loogu celin go'aanka wakaalada urur-iskaashatooyinka heer federaal.

9/ Xubinka guddiga, waxaa wergelin/ogaysiis la'aan looga saari karaa xubinnimada haddii uu ku kaco:

a) Xad-gudub aad u daran;

b) Hawl-gudasho la'aan joogto ah;

c) faro-gelin [ku kaca] hawl kasta oo hoos u dhigi karta sumcadda guddiga.

10/ Goorta, goobta iyo hab-raaca shirka guddiga waxaa waxaa lagu go'aamin awaamiir ay soo saaraan guddigu, waxaana la fulin marka ay ansixiso wakaalada urur-iskaashatooyinka heer federaal.

11/ Waajibaadka iyo maasuuliyadaha xubnaha gudiga waxaa lagu go'aamin awaamiir ay soo saarto wakaalada urur-iskaashatooyinka heer federal.

72. Shuruucda, xeerasha, awaamiirta iyo xeer-hoosaadada

Urur-iskaashato kasta waa in ay Bogeeda/ciwaankeeda ku kaydiso kana dhigto in laga heli karo bayaanka,

xeerasha, awaamiirta iyo xeer-hoosaadada la xidhiidha urur-iskaashatooyinka.

73. Waajibaadka wadashaqaynta/Iskaashiga

Qayb/laan kasta oo ay khusayso waxa waajibka saaran yahay inay ka shaqayso/wada shaqayn ka muujiso fulinta bayaankan.

74. Shuruucda la laalay iyo kuwa aan la isticmaali Karin/aan Khusayn

1/ Bayaanka urur-iskaashatooyinka Tirsi.147/1998 (oo wax-ka-badal uu ku sameeyey bayaanka Tirsi.402) ayaa halkan lagu laalay/buriyey.

2/ Ma jiri karo sharci, Xeer ama awaamiir aanan waafaqsanayn bayaankan, kuwaas oo loo isticmaali karo arrimaha uu jideeyey bayaankani.

Ogolaansho ku meel-gaadh ah

1/ Urur-iskaashatooyinka hawl-galayey/ shaqay-nayey, laakiin aan isku diiwaan galin sida uu dhigayo bayaanka Tirsi.147/1998 (ee wax-ka-badalka uu ku sameeyey Bayaanka Tirsi. 402/2004) amma sharciga deegaan ee khuseeya, dib ayey isku qaabaynayaan oo ay isku diwaan-geliyaan si waafaqsan bayaankan mudo labbo sano gudahood ah oo ka bilaabanta taariikhda sharcigani dhaqan-gal noqdo. Urur-iskaashatada aan isku diiwaan gelin mudadaas la cayimay waxa ay lumini xaquuqda iyo jiritaankeeda sharci.

2/ Urur-iskaashatooyinka lagu aas-aasay kuna hawl galayey si waafaqsan bayaanka Tirsi.147/1998 (ee wax-ka-badalka ku sameeyey Bayaanka Tirsi. 402/2004) amma sharciga deegaan ee khuseeya, waxa ay ka dhigan yihiin sida iyaga oo lagu aas-aasay Bayaankan, waxa aanay sii wadanayaan inay qabtaan hawlahooda si waafaqsan Bayaankan.

3/ Iyada oo aan la baal marayn qodobka 74 ee Bayaankan, hawlo walbo oo qabyo ahaaa/taagnaa ka hor taariikhda dhaqan-galka/meel-marka Bayaankan waxaa lagu dhamaystiri si waafaqsan bayaanka Tirsi.147/1998 (ee wax-ka-badalka ku sameeyey Bayaanka Tirsi. 402/2004) amma sharciga deegaan ee khuseeya haddii hawshu/amuurtu tahay heer deegaan.

76. Soo saarista shuruucda fulinta

1/ Guddiga wasiirrada ayaa soo saari xeer muhiim/lagama maarmaan u ah fulinta Bayaankan.

2/ Deegaanaduna waxay soo saari karaan sharci, [ku dhisan] hanaan aanan ka hor imanayn bayaankan iyo xeerka lagu ansixiyey/soo saaray halkan.

3/ Wakaalada Iskaashatooyinka Fedaraalka ayaa kasoo saari awaamiir fulinta Bayaankan iyo xeerka lagu soo saaray si waafaqsan farqadda (1) ee qodobkan.

77. Tariikhda dhaqan-galka

Bayaankani wuxuu dhaqan-gal/meel-mar noqonayaa taariikhda lagu baahiyo/Baahinta rasmiga ah ee Federaalka, oo lagu baahiyey

Adhis-ababa, maalintii 23aad ee Disember 2016.

MULAATU TESHOOME (Dr.) MADAXWEYNAHA JAMHUURIYADA FEDERAALKA ITOOBIYA